

Evangelikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP

71. évfolyam, 1-2. szám – 2006. január 1-8. – Megjelenik a vízkereszt ünnepe utáni 1. vasárnapra

Ára: 165 Ft

„Magszényenítő és félelmet keltő számomra annak felismerése, hogy először nyertünk bepillantást saját használati utasításunkba, amelyet korábban egyedül csak Isten ismert.”

► Isten tervez – ember végez? – 4. oldal

„Számolni kell azzal, hogy sokak számára az egyház, a kereszténység egyszerűen nemkívánatos jelenség. Mert fékezi az ösztönök kiélését, a hamis számlák kiállítását, a nyereszkes vágyat, meg »hogyan jönnek ahhoz, hogy ne én mondjam meg nekik, hogy mi a jó és mi a helyes?»

► Péntek 8 Ittész János püspökkel – 6. oldal

„Az egyház nemcsak hogy nem lehet semleges szemlélő, egyenesen kötelessége az iskolák, a tanárok, az ifjúság ügye mellett kiállni.”

► Egyháziiskola-történet – 11. oldal

Hatan 2006-ról ► 3. oldal
Ökumenikus imaheti melléklet ► 7-10. oldal
Ünnepek múltán ► 12. oldal
Felkészültél az új évre? ► 13. oldal
Ingyenes irodai mindenek ► 15. oldal
„Többnejűségem vágyom” ► 13. oldal

Téli anizks Segesvárról – e település határában látták utoljára az 1848-49-es szabadságharc evangélikus költőjét, a száznolcvanhárom évvel ezelőtt január 1-jén Kiskőrösön született Petőfi Sándort

FOTO: DUDÁS LÁSZLO

A 2006. ÉV IGÉJE

Igy szól az Úr: *Nem maradok el tőled, nem hagylok el.* (Józs 1,5c)

2006 – pályára lépni szabad!

Az induló esztendő legnagyobb sporteseményét, a Németországban megrendezendő labdarúgó-világbajnokságot ismét csak kívülről szemlélhetjük. Nem jutottunk be a legjobbak közé, kiestünk, elbuktunk a selejtezőkön. Hiába, úgy látszik, ez a magyar átok: „...balsors akit régen tép...” – énekeljük nemzeti imánk örök-aktuálisnak vélt sorát édes-bús önsajnálatl, kötelező hungaropesszimizmussal...

Ezzel szemben az induló év számos területen a pályára lépés, a játékba lendülés lehetőségeit kínálja. Öröm, hogy az Északi Egyházkerület megtalálta új vezető pásztorát, csapatkapitányát. Isten adjon kreatív bölcsességet, türelmes szeretetet, töretlen játékkedvet *Fabiny Tamás* „edzőtársamnak”! Bizalommal várjuk ünnepélyes pályára lépését, melyre március utolsó szombatján a miskolci evangélikus templomban kerül sor.

Reménység szerint legtöbb gyülekezetünkben is folyik már a csapatépítés izgalmas munkája. A régi, hűséges játékosok mellett – részben helyettük – újaknak kellene pályára lépniük a közeljövőben. Az egyházi törvényeink szerint hatévente esedékes általános tisztújítás keretében gyülekezeteinkben több száz felügyelő, gondnok, pénztáros és egyéb szolgálattevő, összességében több ezer, csapatmunkára, összejátékra kész és képes presbiter kerestetik. Nélkülük a legjobb képességű csapatkapitány, lelkipásztor is kudarcra, kiesésre van ítélve (lásd *Lothar Matthäus* vesszőfutását...).

Hasonló kihívások előtt állunk egyházmegyei, egyházkerületi és országos szinten is. A feladat cseppet sem könnyű, hiszen itt valóban „amatőr játékról” és nem jól fizetett sportállásokról van szó. Csak remélni tudjuk és imádságban kérhetjük, hogy sokan meghallják az aratás Urának elhívó szavát, és engedelmeskedjenek neki. Talán e sorok olvasói között is akadnak megszólítottak és elhívottak...

E közben a jövőnk meghatározó egyházépítő munka közben – ki ne tudná – 2006 tavasza a parlamenti, ösze pedig az önkormányzati választások próbás idejét hozza. Itt már nemigen beszélhetünk amatőr játékról: ez esetben jól fizetett „profil” mérkőzések meg egymással. Üdvös lenne, ha a küzdő felek tudatában lennének annak, hogy küzdelmük árát mi, a nézők, a szurkolók fizetjük meg. S bizony reális a veszély – lásd: magyar foci –, hogy kiürül a nézőtér, ha a küzdő felek minden lehetséges és lehetetlen eszközt felhasználva csak egymással, egymás sárba döngölésével vannak elfoglalva, és nem a közönségnek, mi több, a közönségért, az egész közösségért játszanak.

A politikában sem szabad egy pillanatra sem megelégedezni a fair play, a sportszerűség alapszabályáról: a másik nem megsemmisítendő ellenség, hanem meggyőzendő, esetleg legyőzendő ellenfél. Embertárs, honfitárs – még akkor is, ha bizonyos kérdésekben eltérően látjuk a világot. Nem véletlenül hangsúlyozta újévi köszöntésében *Sályom László* köztársasági elnök, hogy „az embereknek elégük van abból, hogy a politikában ellenségképpel dolgoznak... Sokkal inkább távlatosan, az ország – és most már Európa – érdekeit szem előtt tartva kellene politizálni, és nem élet-halál kérdés-ként beállítani a választási győzelmet...”

Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy senki sem lehet közömbös ez iránt a küzdelem iránt, hiszen közös hazánk közös jövőjéről van szó. Ki-ki lelkiismerete szerint, kellően jól tájékozottan lépjen majd pályára, illetve szavazófülkébe, ha eljön a felelős választás ideje.

Fontos, hogy ne feledkezzünk meg rendszeresen könyörögni a történelem és az egyház Urához a közéletben és az egyházi gyülekezeti életben szolgálatra kész és képes vezetőként.

Egyházunkban a 2006. év rendezvényének, ha úgy tetszik: az esztendő legnagyobb játékának ígérkezik az immár hatodik Szélerőrsa országos evangélikus találkozó, amelynek ezúttal Szolnok ad otthont július 19-től 23-ig *Tenyerebbe vételek* bibliai mottóval.

Ha Isten engedi, és élünk, az ősz egy jelentős új rendezvényt kínál. Október 14-én Orosházára várjuk a jogilag most szerveződő Magyar Evangélikus Konferencia zászlóbontó találkozóját. Akkor – pár nappal a magyar nemzeti egység ragyogó példáját bizonyító '56-os forradalom és szabadságharc fél évszázados ünnepe előtt – átléphetjük majd a magyar evangélikusság szétszórta családjának összetartozását.

Az esztendő feladataira és terveire gondolva legyen bátorítás számunkra az *Útmutató* évi vezéregéje, melyben Urunk így biztat: „Nem maradok el tőled, nem hagylok el.”

► GÁNCIS PÉTER

Evangelikus hetilap

Országos evangélikus hetilap. Egészen az elmúlt esztendő végéig ez a meghatározás állt hetilapunk címdalán. Az új évben szerény változás következett be: elmaradt az „országos” jelző, és ez év elejétől egyszerűen csak *evangelikus hetilap* olvasható.

Hogy miért? Egyszerű a magyarázat. Az idei esztendőtl még jelentősebb hangsúlyt kap, hogy az *Evangelikus Élet* mind a határainkon belül, mind az azon túl élő magyar evangélikusság újságja kíván lenni. Nem írjuk oda a valóságot jobban kifejező „magyar” jelzőt sem; bár természetesen erről van szó, már csak a nyelvet tekintve is. De hát ez evidencia. Nem sértünk esetleges indokolatlan érzékenységeket sem, a lényegre szorítkozunk: lapunk evangélikus hetilap.

Öt esztendeje lesz, hogy megalakult a *Magyar Evangélikusok Tanácskozó Testülete*. Ezzel az volt a cél, hogy párbeszéd kezdődjen az anyaországi, a Kárpát-medencei és a nyugati magyar evangélikusság között. Keressük annak lehetőségét, hogyan segíthetjük kölcsönösen egymást, hogyan épülhetünk egymás hite által. Évenkénti találkozókon építettünk, elégedetlenkedve az irammal, de örülve annak, hogy jobban megismertük egymást.

Az erdélyi magyar evangélikusság újonnan választott püspökének, *Adorjáni Dezső Zoltánnak* a szolgálatba lépése után ebben a testületben vetődött fel, hogy meg kellene vizsgálni, miként lehetne az erdélyi egyház mintegy a Magyarországi Evangélikus Egyház negyedik egyházkerülete. Életünk gyors változásait mutatja, hogy ez ma már nem illúzió.

A legutóbbi találkozóon egyetértés született – erről már többször hírt adtunk – arról, hogy felgyorsítható a folyamat, az informális tanácskozó testület átalakulhat jogi személyiséggel rendelkező szervezetté. Ennek munkálása bizottsági és jogi szinten is megindult, reménység szerint a tanácskozó testület tavaszi ülése megindíthatja a jogi folyamatot, összességében pedig sor kerülhet a zászlóbontásra.

Növelte törekvéseink hitelét és hatékonyságát, hogy máris megkezdte működését egy iroda, amelynek feladata egyrészt a vázolt folyamat menedzselése, másrészt máris a valóságos magyar-magyar evangélikus kapcsolatok felmérése, támogatása.

Az erdélyi egyházkerület Románia európai uniós tagságát követően realitás lehet, speciális státussal. Egyrészt mint önálló romániai egyház, másrészt mint a magyarországi egyház integráns része működhet. Kétségtől ez a legjelentősebb kihívás, de az azonosságok mellett fontos a sajátosságok figyelembevétele, tisztelete minden Kárpát-medencei országnál. Nem a struktúra, hanem az együttműködés az elsődleges.

És bármennyire nehéz is az emigráció helyzete – ami a gyökerek megőrzését illeti –, segítenünk kell a nyugati, többgenerációs gyülekezetekben élők hitben maradását, és ezzel együtt a nemzeti identitástudat ápolása is feladatunk.

Nem szabad beleesnünk a politika csapdájába, amely eszközül használja a határainkon túl élő honfitársaink ügyét.

► FRENKL RÓBERT

Betegségben imádsággal

Kórházi kápolnát szenteltek Miskolcon

„Csak egészség legyen!” „Erőt, egészséget!” – szokásunk ezekkel a régi sóhajokkal, jókívánságokkal elköszönni egymástól. De melyikünk ne érkezne el olyan életszakaszhoz, amikor ezek a vágyak nem teljesülhetnek? A betegség nem kívánt vendég, mégis néha sokáig tud időzni egy-egy kiszolgáltatott, gyenge testben. Azt tapasztaljuk, hogy ilyenkor vagyunk a legérzékenyebbek s talán épp ezért a legnyitottabbak is a mindenség Ura iránt, akinek gyógyító szeretetét annyira várjuk. Ezért az orvosi segítségre szoruló betegek átmenei helyén, a kórházban helye van a lélek, az Istennel való kapcsolat orvoslásának is.

Dr. Csiba Gábor, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórház főigazgató főorvosa ezt felismerve és támogatva építette ki kórházában a kórházi lelkigondozói szolgálatot. A szolgálattevők munkáját 2005. december 22-től egy ökumenikus kápolna segíti, melynek felavatásán a történelmi egyházak püspökei kértek áldást a kórházban dolgozók munkájára és a betegek életére, illetve szenteltek fel az épületrészt.

► Folytatás a 3. oldalon

FOTO: HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

É L Ő V Í Z

Új évi jó hír

Európa elvilágiasodik. Sokan az egyház elerőtlenedéséről, a hívek fogyásáról beszélnek. Más vallások, filozófiák divatosak. Ebben a helyzetben olyan jó hallani és olvasni, hogy Máté 9,2 szerint Jézus ma is *elsősorban a hitet látja*.

Az evangélium szerint négyen hoztak egy bénát Jézushoz. A sokaság miatt kénytelenek voltak megbontani a háztetőt, és azon át bocsátották le a beteg embert ágastal Jézus elé. Jézus látta a hitüket. – De milyen is ez a hit? Áldozatkész, győzelmet látó, mindenkit Jézushoz segítő. Jézusnak más a szeme, mint nekünk. Másnak örül, mint mi. Másról beszél, mint mi. Ő a legkisebb hitet is észreveszi, és reagál rá.

Ma sokszor már csak a nagymama imádkozik a családban. Csak ő tartja számon, hogy az unokának lelke is van. Bizonyos értelemben ma az imádkozó nagymamák korát éljük. A mellőzött, sokszor csak tehernek tartott nagymamák korát. Már segíteni sem hagyják őket. A fiatalok nem igénylik, hogy a nagyfi főzőn, és végképp nem igénylik, hogy a *Miatyánkra* tanítsa az unokát. De van valaki, aki amikor erre a családra néz, bizony először épp a nagymamát látja. Jézus kétszeresen is becsüli, hogy e modern hitetlenségben mégiscsak van a családban valaki, aki hisz. Miben? Abban, hogy az unokája egyszer megismerheti a Megváltót. Mert neki is Jézusra van szüksége.

A bénát is Jézushoz vitték. Éspedig nemcsak a testi gyógyulás miatt, hanem azért, hogy megismerhesse Jézust, aki orvos is – de több mint orvos. Jézus több mint a gyógyulás eszköze, mert ő együttal a cél, vagy ahogyan ő mondta: „*En vagyok az út, az igazság és az élet...*” (Jn 14,6) Jézusban bárki újra élhet, még ha eddig benseg halott volt is.

Jézus észreveszi a hitet, mert a hit mindig biztos a győzelemben. A sötétség korában is hiszi, hogy a világosság fog győzni. A hívőt – legyen akár egymaga vagy akár csak pár bibliai ember kis csapatának a tagja – a *győzelem tudata teszi erőssé*. Tudja, hogy az ég és a föld elmúlik, de Jézus újra eljön hatalommal és dicsőséggel. Várja a halottak feltámasztását és az eljövendő örök életet. (Nicaei hitvallás)

Jézus meglátja a legkisebb hitet is. Sőt ennél többről van szó! A *Zsidókhöz írt levél* II. fejezetében olvassuk, hogy Isten megjutalmazza a hitet. Megjutalmaz mindenkit, aki hittel keresi őt.

Jézus reagál, vagyis válaszol a hitre. Ez a bizonyosság 2006 új esztendejének minden napját is be tudja ragyogni. Babonás újévi szokásaink nem sokat segítenek – rajtunk az segít, hogy Jézus meglátja a hitet.

A hit mozgatta meg Jézus gyógyító erejét; így lett újra egészséges a nyomorult, béna ember is. Jézus sokféle lelki, szellemi bénaságunkat meg tudja szüntetni. Ő észreveszi és megjutalmazza a mustármagnyi hitet is.

A világ változik, de Jézus ma is itt jár közöttünk. Ez a legjobb hír az új évben, amelyet tovább kell adnunk!

■ GÁNC S ALADÁR

SEMPER REFORMANDA

„Istennek hála! – a hét éves gyermek is tudja, hogy mi az egyház: a szent hívők és »azok a báránykák, akik hallgatják Pásztoruk hangját« (Jn 10,3).”

► Luther Márton: A schmalkaldeni cikkek (Pálffy Miklós fordítása)

Év-fordulós kérdés: „Hogyan juthatok ötről a hatra?”

Isten válasza: „Számolj velem!”

Kipróbálásra ajánlja 2005/2006 fordulóján (is): GARAI ANDRÁS

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP – Ézs 42,1-9

A megrepedt nádat nem töri el...

A szolga és a fiú a héberben leírva azonos, a kiejtésben pedig egy magánhangzó különbség van közöttük. Ez a szinte teljes egyezés a két szó tartalmi rokonságát mutatja. Van erre példa más nyelvben is. Ilyen az angol *boy*, amely fiút jelent, de nem feltételez vérségi köteléket, hiszen használható a kifutófiúra, a bolti segédre és a háziszolgára éppúgy, mint a családhoz tartozó fiúgyerekre. Hasonló a francia *garçon* jelentése. A *szolga* szónak a fiút helyettesítő használatára viszont egy régies magyar fordulat szolgáltat példát: a fiúgyermek „*kis szolgám*” megszólítása kedveskedés volt a szülő részéről.

A fiút jelentő szóval mindig olyan szolgát szólítanak meg, akinek bizalmi feladatot is lehet adni. Ilyen értelmű kifejezés áll a deuteró-ézsaiási próféciában is, amely a *Messiasról* mint az *Úr szolgájáról* jövendöl. Nemcsak a lehetőséget hagyja nyitva, hogy az eljövendő *Messias* több lesz szolgánál, *Isten Fia* lesz, hanem arra utal, hogy a *Messias* nagy önállóságot fog élvezni abban, ahogy *Isten törvényének* érvényét szerez. Nem úgy jár el, ahogy Mózes, de nem is úgy, mint a királyok. Sem fenyegetéssel, sem erőszakkal nem fogja a *törvény* teljesülését kikényszeríteni. Nem lép fel a *törvény* szigorával a bűnösök ellen.

A megrepedt nádat az ítélezés szimbolikus eszköze volt. A halálraítélt életét egynek tekintették a bíró kezében lévő, megrepedt nádszállal, amelyet a bíró az ítélet kihirdetése után könnyed mozdulattal kettétört.

A füstölő mécses ezzel szemben nemcsak az esélytelen, hanem a céltalan létet is jelképezi. A füstölő mécs sem mire se jó. A mécses *törvénye* az, hogy világítson, az ember *törvénye* pedig az, hogy *Isten* akaratát betöltse. Ahogy a füstölő mécses többé nem lehet világítóvá tenni, úgy nem lehet a *törvényes* ember rávenni *Isten* akaratának betöltésére.

A füstölő mécses *törvénye* az, hogy kioltják. A *Messias* mégis erre a reménytelen feladatra vállalkozik: úgy szerez érvényt a *törvénynek*, hogy a *törvényes* gőket a *törvény* betöltőivé teszi. Ezt mindenekelőtt tanítással igyekszik elérni: *Isten* jóságát és szeretetét ismerteti meg velük. Ez új megközelítés, mert a *törvényes* gők addig csak *Isten* szentségéről és szigoráról hallhattak. A próféta szerint a világ népei szomjaznak az *Isten* jóságáról és szeretetéről szóló tanítást, az evangéliumot, hiszen a próféciában szereplő szigetek az Izraelen kívüli népeket jelentik.

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy szent Fiad világossága betöltsen a földet ismeretteddel, hogy minden gyermeked eljusson az üdvösségre! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy szent Fiad világossága eloszlasson minden előítéletet és ellenségeskedést a nemzetek között! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy szent Fiad világossága reménységet nyújtson minden csüggedőnek! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy szent Fiad világossága jelenléted örömevel töltsön el minden szenvedőt! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy szent Fiad világossága a gyógyulás ígéretével bátorítsa a beteget! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy szent Fiad világossága az örök hazába vivő utat mutassa meg a haladókknak! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, Jézus Krisztus! Légy velünk kegyelmeddel, hogy szándékom szerint használjuk fel időnket a mulandó világban, az örökkévalóságban pedig válszattalaidal és angyalaiddal együtt vég nélkül dicsőíthessünk téged, aki az Atyával és a Szentlélekkel élsz és uralkodol mindörökkön-örökké.

[Gyülekezet:] Ámen.

Oratio

Tisztelt Olvasóink! Oratio oecumenica rovatunkban 2006 adventjéig – amennyiben lehetséges – az idei egyházi esztendőre megjelent Evangélikus istentisztelet – Liturgikus könyv című kötetükből válogatjuk az általános könyörgő imádságokat.

KENDEH K. PÉTER rovatgazda

[Lelkés:] Mindenható Isten! Te felragyogtattad a világban szent Fiad világosságát, hallgass meg minket, amikor közbenjárásában bizva hozzád fordulunk!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy szent Fiad világossága szeretetben és igazságban egyesítse egyházadat! Kérünk téged,

EVANGÉLIKUS ISTENTISZTELET – LITURGIKUS KÖNYV

LITURGIKUS SAROK

Az első tapasztalatok

► **Egy hónappal ezelőtt látott napvilágot az Evangélikus istentisztelet – Liturgikus könyv „nullverziója”. Kis példányszámban jelent meg, mindössze négyszáz darab hagyta el a nyomdát, azzal a céllal, hogy a végleges kiadás megjelenése előtt a szolgáltatók és a gyülekezetek javaslatot tehessenek a korrekciókra. Így lelkészi szolgálati helyenként egy-egy példány jutott; üzleti forgalomba nem is került a kiadvány. Egy hónap rövid idő, még akkor is, ha az advent és az ünnepi időszak igen intenzív az egyház életében – ennek ellenére megérkeztek az első visszajelzések.**

Örömmel vettük kézbe a *Liturgikus könyvet* (LK). A nyomda csúsza és a kézbesítési problémák ebben az esetben is okoztak kellemetlenséget, de aki megkapta, és elkezdte forgatni, rácsodálkozhatott, mennyi gazdagságot rejt a vaskos kötet. A készítőik féltő szeretettel és sok imádsággal gondoltak azokra a gyülekezetekre, ahol valamilyen módon elkezdtek kóstolgatni az anyagot.

Ismerek családokat, ahol már használják a számunkra szokatlannak tűnő, pedig *Luthertől* örökölt *Könyörgést*. Hallottam egy imaközösségről, ahol adventi időben többször is alkalmazták a *Krisztus-dicséret* címen megtalálható áhítatformát. Templomi *gyásztiszteletet* is tartottak már az új rend alapján. *Felnőttet is, gyermeket is kérésztettek* az egyik gyülekezetben a megújult szertartási formában. Kántorok lapozzák az istentisztelet változó részeihez kapcsolódó *Énekrendet*, amely segít

tervezni, segít az énekeket tanulni és a gyülekezet számára az énekanyagot „karbantartani”. Tudok lelkészről, aki – bár még csak egyedül – a sekrestyében tudatosan, hangosan végigimádkozza az *istentiszteletre felkészítő könyörgések* aktuális szakaszait. Tudok szolgatársamról, aki már az LK-t tartotta a kezében, amikor a *karácsonyi istentisztelet* – énekeskönyvünkben is megtalálható – rendjét a megújított szöveggel olvasta.

Gyónó istentisztelet új formában való megtartásáról eddig még nem hallottam, de tudom, hogy személyes gyónáshoz használta már az egyik lelképásztor testvérünk az itt található rendet. A passiói, a húsvéti, a tanévnyitó és tanévzáró istentisztelet később lesz aktuális, s a konfirmáció megújult szövegeit is talán majd húsvét után veszik kézbe a szolgáltatók.

A reggeli és esti istentiszteletek (könyörgések) kipróbálásának áldott ideje lehet a téli évszak. A családi istentisztelet és az úgynevezett „Tamás-mise” pedig előbb-utóbb megszülethet azokban a kis lelki műhelyekben, ahol nemcsak „fogyasztók” vannak jelen a templomban, hanem aktív szolgálatot (közreműködést) vállaló testvérek is.

Sokunkat mégis inkább az érdekel, hogy a vasárnapi istentiszteletekre milyen hatással volt az LK megérkezése. Jó és sajnos rossz tapasztalatokról egyaránt hangzanak el beszámolók.

Volt olyan lelkész, aki arról tudósított, hogy egy-egy apró elemet átvettek; erre felfigyelt a gyülekezet, megbeszéltek, bibliáórán és istentiszteleti hirdetésben téma volt, tanítás hangzott el róla, magyarázatot fűztek hozzá. Az egyik – korábban az új liturgiát inkább ellenző – lelkész testvérem a gazdag imádságos

anyagért lelkesedett. A renden még nem változtatott semmit, de a régi *Agenda* mellett ott az LK is, és az imádságot onnan olvassa. Meg is jegyezték a gyülekezet tagjai: szép új imádságokat mond az idej adventben a tisztelendő úr. Volt több olyan gyülekezet is, amelyből azt jelezték: ezt vagy azt már évek óta így csinálták, de nem reklámozták, mert eltért a hivatalos rendtől. Most örülnek a lehetőségnek s a többféle variációnak. Volt egy kántor, akinek templomában ugyan még az eddig megszokott formát használják, de az LK magyarázatos részéből több mindent megtanult, és jobban ért. S lám, számára is kiderült, hogy a kettő nem üti egymást, sőt akár két kompatibilis rendként is kezelhető. Egy másik gyülekezet lelkésze a bővült, nyelvezetében frissült zoltáranyagot használja. Ismét más helyen pedig a kegyelmi ígét „ollózzák” be a régi rendbe. Csupán néhány helyen – ahol évek óta együtt készülnek a liturgikus megújulásra – most bátrabban használják (részben vagy egészben) az új anyagot.

Sorolhatnám még a pozitív visszajelzéseket. Ezek arról szólnak, hogy egyre többen meglátják az LK istentiszteleti életünket gazdagító voltát. Ez is a cél. Csodálkozunk rá a lehetőségeinkre, értjük jobban a régit, merjük jó szívvel ízelgetni az újat. De csak akkor, ha együtt tanulunk a gyülekezetekkel, sok testvéri beszélgetésben, sok imádságban és nyitott, érteni akaró lélekkel-értelemmel.

Sajnos van olyan gyülekezet – nem is egy –, ahol a lelkész „ajtóstul rontott a házba”, ártva ezzel a gyülekezetnek és az ügynek egyaránt. Nem készült fel a gyülekezet, nem zajlottak sem beszélgetések, sem viták, nem próbálták meg-

képp! Jézus nem szolga, bár hasonlít az urakkal bensőséges viszonyban lévő háziszolgákhoz, akik lesik uruk akaratát, és kitalálják gondolatát, hogy mielőtt parancsot adna, megtegyék, amit kíván.

Az Újszövetség nyelvén a megtérés (metanoia) a gondolkodás száznyolcvan fokos fordulatára utal. A megtérés első, biztos jele, ha úgy kezdsz gondolkodni, mint Isten: úgy tekintesz mindenkire, hogy *hátha mégis megmenthető!* Ha azt kérdezed: Mit tehetnék érte, hogy mégis megmeneküljön? Miként vihetném megfogható, megélhető, megtapasztalható közelségbe hozzá Isten szeretetét? Mert *hátha mégis segít rajta*, ha testközelben érzi Isten szeretetének melegét!

Jézus ma is ezt reméli: értelmed és szíved *hátha* átvált az ő gondolkodására. *Hátha mégis így lesz!* Legyen így!

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Imádkozunk! Úr Jézus Krisztus! Köszönjük, hogy életedet értünk is váltságul adtad, és köszönjük, hogy még mindig reménységgel tekintesz ránk: hátha mégis himni fogunk benned, hátha mégis átadjuk neked életünket, hátha mégis követőid leszünk. Könyörülj rajtunk! Eleveníts meg minket Lelkeddel, hogy áldozatod kárbá ne vesszen rajtunk! Ámen.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Kórházi kápolnát szenteltek

◀ Folytatás az 1. oldalról

A hatvan főt befogadó helyiség alkalmas istentiszteletek és misék tartására, lelki-gondozói beszélgetésekre egyaránt. Az egyszerűen berendezett, ökumenikus dizájnokról tanuskodó kápolna a felül-ről kért bölcsességre vágyó orvosok és az elesett emberek imádságának háza.

A szentelés ünnepén D. Szabik Imre, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének püspöke örömeinek adott hangot: mint mondotta, 2005 karácsonyára ajándékba kápolnát kapott a város. Ez mindenki számára kifejezésre juttatja, hogy test és lélek egyaránt Istené, s mindkettőnek rá, a gyógyító Úrra van szüksége. „Dicsőség Istennek, amiért egy kórházi kápolna nyílik. Ha ezt a dicsőséget megadjuk neki, akkor békességünk lesz, és jóakarató emberré válhatunk” – hangsúlyozta a püspök.

Csomós József, a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke a jelen lévő orvosok és nővérek előtt hálát adott azért, hogy Isten valakinek a szívében kimunkálta ennek a kápolnának a gondolatát. Ide olyanok jönnek – fejtette ki az egyházkerület vezetője –, akik úgy érzik, hogy a legnagyobb ellenség ostromolja életük várát. De ha egy sebész úgy gondolja, hogy jobb, ha egy erősebb kéz fogja az ő kezét, vagy ha egy nővér úgy érzi, hogy már nem bírja tovább, jöjjön el ebbe a házba! – szólított föl Csomós József.

A Hajdúdorogi Görög Katolikus Egyházmege püspöke, dr. Keresztes Szilárd igehirdetésében elmondta: ez a hely az Isten és az ember világának találkozó-pontja. Itt átélheti az ember Isten jóságát. A kápolna a misztériumok helye is –

fogalmazott. Nemcsak azért, mert az imádkozás helye, hanem mert egy kórház területén van. Itt betegek Isten kegyelméből meggyógyulnak.

Dr. Seregély István, a Magyar Katolikus Egyház Egri Főegyházmegejének érseke egy evangéliumi történet párhuzamát idézte. Amint fogalmazott, „szeretnénk, ha ez a ház éppen úgy az üdvösség háza lenne, mint ahogyan Zákusé az volt, amikor Jézus úgy döntött, elmegy hoz-

zókhöz, akik lelkészként járnak a nagy kiterjedésű kórház épületeit, és várják a lelki alkalmakra vágyókat. 2006. január 1-jétől az evangélikus egyház részéről a közelmúltban beiktatott Molnár Józsefet, diósgyőr-vasgyári lelkészt nevezték ki kórházlelkésszé státusba, aki félállásban a megyei kórház alkalmazásában áll majd.

Az ökumenikus egységben és egyetértésben dolgozó lelkigondozók munkáját segítik a város gyülekezeteinek,

A SZERZŐ FELVÉTELE

zák, és meglátogatja őt és háza népét. Krisztusban egyek vagyunk – szögezte le –, ezért lehet közös, ökumenikus kápolnánk, mely létevel és lehetőségeivel, szimbolikus berendezéseivel Isten felé vonzza az ide érkezőket. Ezen a helyen Isten előtt nincs közöttünk különbség.”

A négy püspök áldása és szentelési liturgiája után Csiba Gábor a megyei kórházban meginduló lelkigondozói szolgálatról szóló nyilatkozat ünnepélyes aláírására kérte fel az egyházak vezetőit.

Ezentúl ezernyelcszáz, különböző felekezethez tartozó Borsod-Abaúj-Zemplén megyei járó és ugyanennyi fekvő beteg, valamint hatszáz orvos, nővér és ápoló fordulhat a kórházi lelkigondo-

plébániaközösségeinek vezetői, diakóniai munkacsoportjai. A szolgáló közösség tervei között szerepel a „közvetlen kapcsolat” kiépítése: ha valamelyik keresztény közösség tagja kórházba kerül, lelki vezetője közvetlenül kérheti a kórházlelkészek látogatását, lelkigondozói figyelmét, szakértelmét beteg egyháztagja számára. Ennek érdekében a közeljövőben levélben értesítenek minden Borsod-Abaúj-Zemplén megyei egyház-közösséget a teljes állásban dolgozó lelkigondozók elérhetőségéről.

A miskolci kórházban folyó munka példaként szolgálhat országunk más megyei, városi kórházai számára.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Indirekt keresztény mese

► Egy csinos, tupírozott hajú, csikós zoknis, zöld körmű boszorkánylány meredt a távolba az év utolsó előtti estéjén Kelenföldön, a gyülekezeti terem színpadának dobogóján. Messze tekintett, és azt mondta: „Király Kis Miklósnak nem sikerült legyőznie a sárkányt, aki szerelmét, a szépséges Tündér Terciát őrzi! Csak azt nem tudom, hogy ez nekünk most jó vagy rossz!” Ez a csavar jellemezte Lázár Ervin meséjét az ifjúsági színházi csoport újabb nagyszerű előadásában. Ezúttal e darabbal búcsúztatták közösen az óvét.

E darab kiválasztásával nem ragadtunk le a happy endes meséknél, de nem is voltunk túl komolyak.” Abaffy Zoltán, a rendező számára még többről szólt ez a történet: „Számomra ez egy indirekt módon keresztény mese – arról a szeretetről, amelyet érdemtelenül kapunk.”

FOTO: FORMANEK ISTVÁN

Aki ismeri a mesét, az már tudja, hogy a sárkány – átmeneti – győzelme siker is, meg nem is. Két igyekvő boszorkánytanonc, Rilla (Kéri Csenge) és a fent idézett Marilla (Zombory Julcsi) nem ugyanazért drukkolnak, mint a testvérük, a szerelmes Amarilla (Bence Zsófi).

Az előadást a fiatalok színházi készsége tette élővé és látványossá, a hanghatást pedig a jeleneteket összekötő élő zene biztosította. Visnovitz Péter versbe szedett mesélését Bence Áron zenésítette meg és énekelte el hegedűkísérettel. Hagyományos regéléssel, egy szomorú dallammal „láttatták” a történet azon részeit, amelyeket amatőr színpadon nem lehet előadni.

Az antimesét, amelyben az elnyert jutalom nem hozza meg a boldogságot, a címszereplő, Bence Zsófi így látja: „Nagyon tetszett, könnyű volt megszeretni.

Érdekes volt-e Király Kis Miklósnak (Schermann Sándor) annyit küzdenie a világ legszebb lányáért? Tényleg nem vette észre, hogy választottjában a szépségén kívül nincs is más? Tényleg nem vette észre, hogy a legkisebb boszorkányban, Amarillában sokkal több van? A jövedvű közönségnek – szülőknél, nagyszülőknél, gyerekeknek – legalább volt miről tanakodnia a hóban hazafelé menet.

■ – ISZ –

Evangelikusokat kérdeztünk...

Mit tervez 2006-ra?

► **Lelkész. Karmester. Újságíró. Zeneszerző. Rendező. Foglalkozásuk, életkoruk eltérő. Az új esztendőnek is más-más tervekkel és elképzelésekkel indulnak. Egyházunkhoz való kötődésük mégis láthatatlan kapcsolatot alkot az ismert evangélikus személyiségek között, akik lapunk olvasóival is megosztották idei terveiket. (Az ünnepek alatt kizárólag férfiakat „zaklattunk” körkérdeésünkkel, legközelebb természetesen evangélikus hölgyek körében érdeklőünk.)**

Buday Barnabás,

a miskolci ökumenikus egyetemi lelkészség evangélikus gyülekezetének lelképásztora:

– Római és görög katolikus, valamint református lelkész kollégáimmal együtt az idén is arra törekszünk, hogy minél több fiatal elérjünk az evangéliummal. Úgy szeretnénk megszólítani őket, hogy folytassuk a korábban elkezdett felekezeti, valamint ökumenikus projekteket – a déli elcsendesedéseken át a gospelkóruson ke-

resztül egészen az irodalmi teaházig. A budapesti egyetemi gyülekezettel kialakult szoros kapcsolat 2006-ban is ápolni kívánjuk. Közös tavaszi csendeshétvéget és nyári táborunkat tervezünk a fővárosiakkal. Örömmel szolgál, hogy a tavaly útjára indított – társadalmi és gazdaságtudományi kérdésekkel foglalkozó – protesztáns szabadegyetem is folytatódhat.

***

Dr. Kamp Salamon,

a Lutheránia karnagya:

– Készülünk a Deák téri templomban hagyományosnak számító kántátázenés istentiszteletekre és a komolyzene kedvelői körében ismert és kedvelt Bach-

hétre. Ez utóbbihoz kapcsolódik egy régi, dédelgetett vágyam, a Máté-passió megszólaltatása is. Remélem, hogy ebben az évben sikerül előadnunk ezt a szép zeneművet. Nagy örömet jelent számomra, hogy Adorjáni Dezső Zoltán, a

Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke meghívott bennünket Kolozsvárra, ahol a tervek szerint reformáció ünnepén adjuk majd elő Bach H-moll miséjét. Az idei esztendő egy másik számomra kedves és fontos koncertjének helyszíne a fővárosi Avilai Szent Teréz-templom lesz. Itt május 14-én – a Filharmonia Templomok zenéje sorozatában – a lipcei Tamás-templom „mutatkozik be” a Lutheránia közreműködésével.

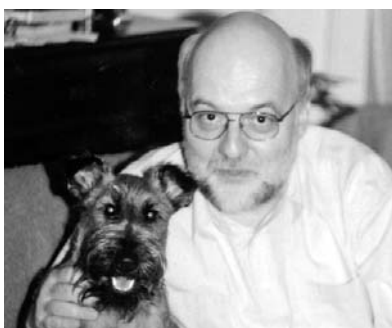
***

Nagy László

lelkész-újságíró, evangélikus rádió- és televízióműsorok szerkesztője:

– A tervek szerint ebben az évben is a szokott rendben készülhetnek az evangélikus műsorok a Magyar Televízióban és a Magyar Rádióban. A rendszeresen jelentkező adásokon kívül – mint ahogyan eddig minden évben – 2006-ban is szeretnénk külön összeállításokon ke-

resztül is bemutatni egyházunk értékeit. Olyan alkotók, tudósok, tanárok bemutatását tervezzük, akikre méltán lehetünk büszkéek. Nem feledkezünk meg az évfordulókról, jeles alkalmakról sem, így természetesen szeretnénk közvetíteni az Északi Egyházkerület új püspökének – március utolsó szombatján esedékes – beiktatását is. Műsoraink célja, hogy az eseményeken, gyülekezeten él-

tén, egyének sorsán keresztül is érezzék nézőink, hallgatóink Isten szüntelen jelenlétét, az „örömhírt” – Krisztusban minket elfogadó szeretetéről.

***

Szeverényi János

országos missziói lelkész:

– Naptáramban már most szerepelnek a nagyobb missziós alkalmak időpontjai, például a május 27-i kerületi missziós na-

poké és a július 12–15. között megrendező piliscsabai országos missziós konferenciáé. Az esztendő fontos szolgálati

alkalmak között említem a hagyományos őszi országos evangélikus találkozót. A nagyobb szabású rendezvényeken kívül „szerényebb alkalmak” is várnak rám. Az ország különböző pontjain lévő evangélikus egyházközösségekbe szóló meghívásoknak eleget téve szeretnék részt venni gyülekezeti missziós napokon és evangélikus találkozón, amelyekre – tapasztalataim szerint – egyre nagyobb az igény. Amikor éppen nem úton vagyok, akkor a cinkotai Evangélikus Missziói Központban vagy az Üllői úti székházban lehet megtalálni. Ki-ki idén is kézbe veheti majd a központ által kiadott új missziós szórólapjainkat, kazettáinkat, cédéinket és az ugyancsak itt szerkesztett Híd magazint. Az Üllői úti irodaház földszinti tanácstermében 2006-ban is megtartjuk az Útitársak missziós bibliáorait. Aktuális programjainkról egyébként a világháló <http://misszio.lutheran.hu> oldalán tájékozódhatnak az érdeklődők.

***

Szokolay Sándor

Kossuth-díjas evangélikus zeneszerző:

– Most egy oratorikus elmélkedésen dolgozom. A művet az 1956-os esemé-

nyek 50. évfordulója alkalmából írom, Október végi tiszta lángok címmel. Úgy gondolom, hogy az ünnepek a „tisztulást” szolgálják, az eseményekből tanulni kell. A művész kötelessége ugyanakkor az is, hogy vállalja a jövőt. Vallom, hogy nem magányúgy sem az alkotás, sem a hit. A Nagy Gáspár verse nyomán születendő

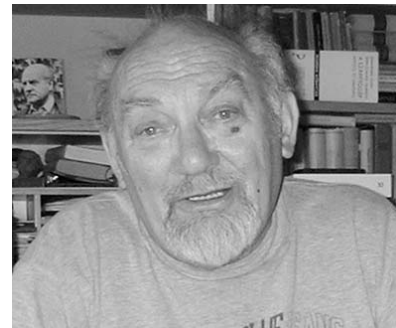
mű ősbemutatója október 19-én lesz a Művészetek Palotájában. Október 23-án még egyszer színpadra lép a Magyar Rádió gyermekkórusa, valamint az állami kórus vegyes kara és a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, mindkét alkalommal Kocsis Zoltán kezében lesz a karmesteri pálcácska. Felkérésre írok még egy kamara-zenekari művet is, a Szimfónia concertantét, amelyet májusban Eisenstadtban mutatnak be. Számomra az előadás különlegessége lesz, hogy reménység szerint a fellépő művészek között szerepel majd hegedűművész leányom és a vőlegénye is.

***

Udvaros Béla,

az Evangélium Színház Magyar Örökség díjas rendezője:

– Januárban a nagy sikerre való tekintettel, közkívánatra még két alkalommal műsorra tűzzük Nyíró József A próféta című darabját. Tavasszal viszont kortárs magyar drámaíró „lép színe” a Duna Pa-

lotában. Az ugyancsak Magyar Örökség díjas Evangélium Színházban virágvásárnappal Hubay Miklós Hová lett a rózsás lelke című művét tekintheti meg a közönség. A színdarab a híres balett-táncos, Nizinszkij életéről szól, és 1919-ben Svájcban játszódik. Lázasan készülünk a színház huszonegyedik bemutatójára. Az előadás premierjére természetesen a nyolcvannal esztendő író is meghívást kap, őt a premier előtt ezúttal én magam szeretném köszönteni.

■ Lejegyezte: GAZDAG ZSUZSANNA

ÉLEK!

Mezőberényi „mozgolódás”

► Múlt év november–decemberében valami megmozdult Mezőberény szellemi életében. Az állandó heti istentiszteletek és bibliórak mellett az I. kerületi evangélikus közösség berkein belül vendég lelkészek adventi sorozatot tartottak, valamint adventi gyertyagyújtásra is sor került fiatal és idős testvérek részvételével. Ezenkívül a budapesti Szeráf zenekar zenés evangélikizációt tartott a helyi művelődési központban, egy hétre rá ugyanitt pedig a mezőberényi Mécses Egyesület adott ajándékozással egybekötött, „a karácsony igazi jelentését” bemutató műsort. De ezzel még nem ért véget a „szellemi megmozdulás”: december 24-én éjjel fél 12-kor az I. kerületi evangélikus templomban – dacolva a levegő „frissességével” és a kései órával – lelkes fiatal zenészcsapat játszott, énekelt adventi és dicsőítő dalokat. Ez a fiatal csoport volt az Élek! együttes.

A másfél éves múltra visszatekintő zenekar mezőberényi és orosházi fiatalokból „verbuválódott”. A Lázárné Skorka Katalin által tartott péntek esti ifiórákon kezdődött minden. Eleinte egy szál gitárral és énekkel, majd a zongora billentyűit sem kímélve dicsérték az egybegyűlteket az Urat. Később előkerült a dob is, illetve társak érkeztek Orosházáról, így már fuvola és trombita is szólt. Lázárné „Kata” így írt a zenekarról a helyi időszaki lapban: „A muzsika segítségével szólunk Jézus Krisztusról, modern, fiatalok számára vonzó stílusban. Nem homogén csapat ez, de összeköt bennünket a zene szeretete, és sok mindenben egyetértünk. Többen még keresik Jézust, szeretnének többet megtudni róla. Nekik még sokkal több a kétségük, kérdésük, mint a hitük és a bizalmuk. Persze megtért, hívő fiatalok is vannak közöttünk, akik már tapasztalták az Úr Jézus végtelen, megbocsátó szeretetét, és rá tudnak hagyatkozni mindennapjaikban...” (Hírnök, 2005/3. szám)

A zenekar 2004 húsvétján adott először „nyilvános” koncertet a templom falai között, majd reformáció és karácsony ünnepén zenélték együtt közönség előtt – ekkor még név nélkül. Tavaly májusban egy „pünkösdi fesztivál” bővítette eseménynaptárukat, majd részt vettek a szolnoki Élő vizek ingyen elnevezésű missziói napon. Októberben a Gödöllőn megrendezett keresztény könnyűzenei fesztiválon, a Jubálon már mint Élek! együttes léptek fel, majd a reformációi emlékünnepeken is játszott a csapat.

A zenekar neve utal a Zsidókhoz írt levél 4. fejezetének 12. versére, amelyben arról olvasunk, hogy Isten igéje élő és ható, élesebb minden kétélű kardnál, de utal Gal 2,20-ra is: „... többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem...”

A zenekar tagjainak többsége evangélikus fiatal, de – ahogy a lelkész is említette – vannak közöttük „kereső-kutató” zenésztársak is. Ők – bár még nem hisznek, vagy hitük „gyerekcipőben” jár – lelkesen veszik ki a részüket a zenélésből. Isten igéje sohasem tér vissza üresen: alkalomról alkalomra formálja a szíveket, hogy azok új életre születheszenek.

Mint külső szemlélő nagyon hasznosnak tartom a hívő és a nem hívő zeneszek ilyen téren való együttműködését. A még hinni nem tudó (de hiszem, hogy akaró) hozza a zenei tudását, lelkesedését, aki pedig már meggyökeresedett Krisztusban, lelki támasza, segítőtársa lehet a kereső léleknek.

A zenekar egyik énekese így vallott a Hírnök hasábjain: „Miért jó nekem az Élek! együttesben? Nagyon jó az Úrnak énekelni, együtt örülni a többiekkel. Örülök, hogy örömet Isten felé énekel is kifejezhetem, és a dalokon keresztül az emberek felé is elmondhatjuk (el-énekelhetjük), mit tett értünk-velünk Jézus, milyen szeretetet, örömet és békeséget kaptunk tőle.”

Így történt ez azon a 24-i éjjelen is: a zenekar mezőberényi fele – kiegészülve néhány „külsős zenésszel” – egy karácsonyi összeállítást adott elő, mintegy megünnepelve Jézus születését és hálát adva az Úrnak az ő kimondhatatlan drága ajándékáért, a Megváltóért. Ugyanebben az időpontban az Élek! orosházi tagjai a saját gyülekezetükben koncerteztek. A mezőberényi több mint kétszáz éves templom falai között adventi, karácsonyi és dicsőítő énekek szóltak meg, és dicsérték Isten nagyságát másfél órán keresztül.

A zenés blokk adventi dalokkal indult (A béke napja közel, Kis város Betlehem, Emmanuel...). Lázárné Skorka Katalin – aki maga is énekel a zenekar kórusában – a számok közt szólt arról, hogy Jézus testté lett, illetve az ajándékozásról: arról, hogy a mai ember mennyire hajlamos szem elől téveszteni a célt, és a karácsonyi bevásárlási-ajándékozási lázban elfeledkezni az igazi ajándékról, Jézusról.

Éjfélkor a zenekar és a jelenlévők együtt énekelhették a Miatyánkot, majd sorra csendültek fel az ismert vagy újdonságnak számító énekek (Áldott légy, te betlehemi gyermek; Jöjj, itt az idő... Várok rád...). A szövegüket kivetítőn lehetett követni.

Akik jelen voltak, érezhették, átélhették Isten jelenlétét, ahogyan ott volt a dalokban, az arcokon, a szívekben, az igében. Igazi karácsony volt ez, amikor Isten megajándékozott bennünket az ő Fiával, az Élettel – és az Élek!-kel.

■ SZIVOS LÁSZLÓ

Csomagoljuk ki...

► Ki tudjuk-e csomagolni a ránk bízott üzenetet? Hogyan közvetítjük mondanivalónkat színművészként, színházi rendezőként, koreográfusként vagy lelkészként a színpadon állva? Az Asztali beszélgetések című sorozat legutóbbi alkalmán Győri Ottó erről beszélgetett Eperjes Károly színművész, Fodor Antal koreográfus és Smidéliusz Gábor Deák téri evangélikus lelkész.

A teljesség igénye nélkül néhány központi gondolatot emelek ki a beszélgetésből. Az első a hitelesség. Talán ezen múlik minden. A hitelesség kérdésében teljes volt az egyetértés, hiszen nem

mindegy, hogy a hallgatóság szemében a lelkész, aki vasárnapról vasárnapra hirdeti Isten igéjét, hiteles-e, vagy sem. Hasonlóképpen a színdarab sikerében is döntő szerepet játszik az, hogy a színész mennyire hitelesen tudja eljátszani a szerepét, vagy hogy a rendező hogyan álmódja meg a darabot.

Ehhez szorosan kapcsolódik a tartalom és a forma egysége – állapították meg a beszélgetőpartnerek. Ennek a kettőnek az összhangja kell ahhoz, hogy a hallgató át tudja élni a csodát, a katarzist.

Fodor Antal – első látásra talán meglepő módon – párhuzamot velt felfedezni a színházlátogatás és a templomba járás között. Hiszen mindkettőre készülünk, a hallgatóság pedig mindkét esetben vár valamit az előadástól, illetve az igehirdetéstől. Mindkettőnél fontos az,

hogy kapunk-e valamit, amit magunkkal vihetünk kilépve a színházból, illetve a templom falai közül. Ez azon múlik, hogy a színész, a rendező vagy a lelkész ki tudja-e csomagolni az üzenetet, jól tudja-e közvetíteni a mondanivalót. (Természetesen nem keverendő össze az író, a rendező üzenete, mondanivalója Isten igéjével, üzenetével.)

Fodor Antal személyes vallomása szemléltette mindannyiunk számára, hogy mit jelent egy olyan igehirdetés egy reményvesztett közösség számára, amelyben a lelkész Isten megszólító szavát közvetítheti a hallgatóság felé, és ki tudja csomagolni számukra a vigasztaló üzenetet. Egy ilyen igehirdetés az ember egész életét végigkísérheti, újra és újra megszólíthatja őt.

■ Cs. F. Zs.

Isten tervez – ember végez?

Előadás és fórumbeszélgetés a genetikáról a hittudományi egyetemen

► Lehetséges-e párbeszédet folytatni az életről, van-e átjárás és kapcsolat a biológia és a teológia között? Mit mondhat egymásnak e két diszciplína az emberi élethez való helyes viszonyulásról, mely mindkét kutatási területnek az alapját képezi? Ilyen kérdéseket boncolgatott az Angyalföld Alapítvány által szervezett két előadás és fórumbeszélgetés a tavalyi esztendő végén az Evangélikus Hittudományi Egyetem dísztermében. A biológiának, azon belül a genetika tudományának a rohamos fejlődéséről és az időközben felmerült etikai kérdésekről meghívott előadóként dr. Czeizel Endre orvos genetikus osztotta meg gondolatait az érdeklődőkkel. A teológia oldaláról Orosz Gábor Viktor, az MTA–EHE Szociáletikai és Ökumenikus Kutatócsoportjának tudományos munkatársa fogalmazta meg a teológiai etika és a bioetika álláspontját, melyek az emberi élet alapkérdéseit a keresztény hit kinyilatkoztatásán alapuló, transzcendens nézőpontjából szemlélik.

Dr. Czeizel Endre a genetika tudományának az elmúlt huszonöt évben végbement szédítő fejlődését foglalta össze. Rávilágított arra, hogy az emberi gének-kép feltárásával és megfigyélésével milyen elképesztő távlatok nyíltak meg az ember előtt, hogy befolyásolhassa, sőt megtervezhesse saját életét és sorsát. Az orvostudomány fejlődésével az ember új eszközöket kapott a kezébe; ezek alkalmazásával az élet olyan dimenziói kerülhetnek irányítás alá, melyek korábban nem az ő fennhatósága alá tartoztak. A fejlődés elképesztő üteme azonban nem tette lehetővé, hogy elegendő tapasztalatot szerezzünk ezeknek a beavatkozásoknak a gyakorlati következményeiről; a felmerülő morális aggályokat orvosok, jogászok és teológusok más-más szemszögből vizsgálják meg.

Czeizel Endre elgondolkodtató példákkal illusztrálta azokat az ütközőpontokat, ahol az orvosi segítségnyújtás pragmatikus racionalitása szembekerül a keresztény teológia „magasabb rendűként” deklarált nézőpontjával. Kifogásolható-e etikailag például azoknak a szülőknak a döntése, akik amikor megtudják, hogy magzatuk súlyos fejlődési rendellenességgel fog a világra jönni, megszakítják a terhességet? Kötelességük-e elfogadni, amit a sors vagy Isten akarata rájuk mér, függetlenül attól, hogy ez ellen tehetnek-e valamit, vagy sem? Hol húzódik a határ az orvosi beavatkozások lehetőségének a fejlődéssel együtt járó kiterjesztése és a teremő Isten titkaiban avatatlan kezekkel való kutakodás, az ember teremtményi hatáskörének tudatlan áthágása között?

A genetika fejlődése olyan sok vihart kavart jelenségeket is más megvilágításba helyez, mint a homoszexualitás. Ha valóban kimutatható, hogy egy meghatározott gén felelős ezért a szexuális beállítottságért, akkor miként értelmezhető bűnként ez a már születéskor meglévő adottság?

Az orvostudomány hatókörének szabályozásával kapcsolatos zűrzavar rendkívül visszás és ellentmondásos társadalmi-jogi helyzeteket eredményez. Czeizel Endre feltette a kérdést: milyen társadalom az, amelyik törvényes lehetőséget ad egészséges magzatok meggyilkolására, miközben ugyancsak törvényben tiltja meg, hogy az orvosok

meghatározott nemű gyermek születéséhez segítsenek hozzá többgyermekes szülőket?

A keresztény egyházak bioetikai kérdésekben éles kritikát fogalmaznak meg a biotechnológia új felfedezéseivel kapcsolatban. Czeizel Endre különösen a katolikus egyház merev, elutasító attitűdjét emelte ki, míg a protestáns egyházak szemléletmódját eddigi tapasztalatai alapján jóval konstruktívabbnak látta. A teológusok számára a következő kérdés átgondolását tartja alapvetően fontosnak: vajon nem az-e Isten akarata, hogy a tudásanyag bővülésével a biológiai élet egyre nagyobb területe felett rendelkezzen és kapjon döntési szabadságot az ember?

Orosz Gábor Viktor az első sikeresen klónozott juh esete kapcsán arról beszélt, hogy a biológia és a genetika által kibontakozó lehetőségek a mai ember tudatában könnyen a megváltás transzcendens eseményének helyébe léphetnek. Ha valaki ezt elfogadná, akkor a biológiától várna azt, amit a teológia szerint Isten ajándékoz és tartogat az ember számára: a megváltást és a szabadságot.

Az utóbbi évtizedekben az orvostudomány és a biotechnológia területén példátlan forradalom ment végbe. Különösen az élet kezdetével és végével kapcsolatos természettudományos ismeretek, valamint a genetika területén került sor olyan döntő áttörésre, amely az adott diszciplínán túl az etika, a teológiai etika és a jog területén is erős visszhangra talált. A modern biomedicina sajátos hatást gyakorol a társadalomra általában, hogy a genetikai forradalom nyomán létrejött eljárások pozitív változásokat eredményezhetnek az élet minőségében, befolyással vannak az élet kezdetére és végére, következésképp új igényeket is ébresztenek. Az ember genetikai meghatározottságával foglalkozó kutatások az emberi szabadság és felelősség jobb megértése szempontjából is jelentősek. A genetikai forradalom ismételtén felteszi a kereszténység számára a kérdést: mi az, amit Isten lehetővé tesz a számunkra, és mi az, amit megkövetel tőlünk?

A biotechnológia világ- és emberképző gyökeres változását hozta; az emberi élet területén új kontextusok jelen-

tek meg, főleg a reprodukciós technikák kiszélesedő lehetőségeivel együtt. Az új kontextus új konstruktívást kíván a teológiától, mert a biotechnológia a legjobb úton halad afelé, hogy a köztudatban átvegye azt a szerepet, amelyet a korábbi évszázadokban a metafizika töltött be (Wolffhart Pannenberg). Az emberi tudatban az újkor folyamán végbemenő mélyreható változás egyre látványosabban fejlődik ki: az ember nem beleillegkedni akar a világ, a természet rendjébe, hanem uralkodni akar föllette. Orosz Gábor Viktor a teológia kihívásait illetően Francis Collins szemléletes mondatát idézte: „Meggzényítő és félelmet keltő számomra annak felismerése, hogy először nyertünk bepillantást saját használati utasításunkba, amelyet korábban egyedül csak Isten ismert.”

A teológiai hermeneutika (szövegértelmezés) tudományága rámutat: ha a teológia nem veszi komolyan a biológiát, akkor a valóságtól független látszat-tudomány marad, ha pedig ez fordítva történik, akkor a biológia bent reked a „természettudományos terep” zárt terében. A teológia mint az Istenről való beszéd és az ember méltósága – amelyet a teológia az ember istenképességén keresztül határoz meg – transzcendenciájú az orvosi és biológiai kategóriákat. Ezért minden olyan orvosi beavatkozás, amely során az emberi élet negatív célok és értékek befolyása alá kerül – mint például a szülőkérdés, társadalmi szempontok, kutatás –, összeütközik az emberi élet teológiai szemléletével: az ember több, mint genetikai tulajdonságainak összessége, hiszen „még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mié leszünk” (1Jn 3,2). A keresztény eszkatológia (a végső dolgokról szóló tanítás) gyakorlati értelme éppen abban áll, hogy a biológiát és az orvostudományt megszabadítja a szoteriológia (a megváltást) igényétől. Isten ígérete radikálisan más jövőt állít elénk, amely magában hordozza mindazt, amit Isten új teremtésben kiteljesít, és amellyel megszünteti a jelen világ kínjait. A teológia legfontosabb üzenete: az ember végső értelemben nem preparációra, hanem renovációra szorul.

Mindkét diszciplína képviselőinek erkölcsi kötelességük a két tudományág közötti dialógus folyamatának segítése, a társadalmi felelősségvállalás erősítése és a társadalmi konszenzus támogatása. Mindkét tudomány a lét kérdéseire ad választ. Ebből következik szoros kapcsolatuk. Különböző irányultság fakad azonban ismeretszerzésük eltérő forrásából: míg a teológia Isten kinyilatkoztatásán alapul, addig a biológia az ember tudományos vizsgálatán. A teológia és a biológia kapcsolatát tehát a kooperációra és a komplementaritásra – nem pedig a konkuralásra – kell építeni. Ismereteik az élet más-más síkjáról származnak, a biológia ezért nem gyárthat magának ideológiát és metafizikát, a teológia pedig nem pótolhatja a természettudomány tudásanyagát.

■ PETRI GÁBOR

Vallási tárgyú népeket és népdalokat énekeltek a gyerekek a soltvadkert művelődési házban december közepén megrendezett téli játszóházban. Az evangélikus óvónők által vezetett kézműveskedés után Duchai János, a gyülekezet egyik tagja kísérté citeráján a mintegy negyven gyerek énekelt.

Öt koncert – öt ország – egy nemzet

▶ A Stereo Kft./Periferic Records és a hozzá csatlakozott hetven magyar lemezkiadó – a Magyarországi Református Egyház támogatásával és közreműködésével – mintegy hatmillió forint értékű zenei CD-t adományoz a Felvidék, Kárpátalja, Erdély és a Vajdaság egy-egy református kezelésben levő könyvtárának. A nagyszabású vállalkozásban érintettek részére december 20-án az MRE Zsinatának székházában rendezett ünnepségre a sajtó képviselőit is meghívták. Az *Evangelikus Életet Gazdag Zsuzsanna* képviselte.

A Thália Színházban még a múlt év novemberében zajlott le – valóban „zajos sikerrel” – a *Határon túli magyarok zenéje* című gálakoncert. Ez a negyedik alkalommal szervezett hangverseny volt az ünnepi nyitókoncertje az *Öt ország – egy nemzet* elnevezésű CD-adományozó akciónak. A sorozat további négy koncertje január 19-én Kolozsvárott, február 2-án Szabadkán, február 12-én Révkomáromban, február 23-án Beregszászon lesz, és ténylegesen ezek keretében adják majd át a könyvtáraknak a hanghordozókat.

A koncertsorozat fővédnöke *Mádl Dalma*, a Magyar Karitásztársaság igazgatója, egyházi védnöke pedig *dr. Bölskei Gusztáv* püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke. A felajánlás elsődleges célja természetesen az, hogy az Erdélyben, Vajdaságban, Felvidéken és Kárpátalján élő magyarokhoz eljusson az anyaországban hanghordozóként megjelenő zenei kul-

túra, valamint hogy e térségek – ünnepi koncertek és fesztiválok szervezésével – kölcsönösen lehetőséget biztosítsanak a bemutatkozásra saját művészeiknek.

A december 20-i rendezvényre meghívták az adományozó lemezkiadókat, a médiatámogatókat, az anyagi és szolgáltató támogatókat, illetve a fellépő zenészeket, művészeket.

Köszöntő szavaiban Bölskei Gusztáv kiemelte mindazt, ami a Magyarországi Református Egyháznak a határon túli egyháztestekkel való szoros együttműködését jelzi. Beszélt a Kárpát-medencei

ság fogalmát mindazokra, akik magukat magyar reformátusnak vallják, és azt nyilvánítják.

Böszörményi Gergely kiadóigazgató támogatói oklevéllel köszönte meg az adományozó lemezkiadókat, a médiatámogatókat és a művészek segítségét. Bemutatta a *Határon túli magyarok zenéje* koncert CD-masterét. Ennek a CD-nek az eladásából befolyó összegből egy alapítvány létrehozását tervezik, amely a határon túli magyar zenészek itteni és a honi magyar zenészek ottani fellépését lesz hivatott segíteni. Az ünnepségen a

református egyházak és egyházkerületek mindenkor törvényesen megválasztott elnökségei tanácskozó és javaslattevő testületének, a Generális Konventnek az életre hívásáról, működéséről, valamint a Magyarországi Református Egyház Zsinatának májusi döntéséről, melyben az MRE kiterjesztette az egyháztag-

Református énekek IV. című CD és kazetta bemutatására is sor került, továbbá Böszörményi Gergely bejelentette, hogy a református zenei fesztivál június 23. és 25. között lesz.

Az ünnepség részeként *Völgyessy Szomor Fanni* énekelt, és *Pejsik Péter* csellózott (képiükön).

FOTO: MATE BEKA

Örömkórus Bonyhádon

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium Gospel örömkórusa 2005 márciusában alakult meg, *Lenczné V. Judit* vezetésével. Jelenleg harminc tagja van a kórusnak, fiúk és lányok vegyesen. Az éneket hangszerekkel (fuvola, gitár, ütősök) kísérik. A közelmúltban kétszáz ezer forintot nyertek egy pályázaton, ennek köszönhetően vásároltak eredeti afrikai kongát, maracast, tikfát és csörgődobot. A kórust a városi pünkösdi koncerten való első fellépése óta sokfelé hívják szerepelni Bonyhádon és környékén; természetesen a gimnáziumi istentiszteleteken is rendszeresen közreműködnek. Repertoárjukban zulu dalok, spirituálék és gospelk (Istent dicsőítő énekek) egyaránt találhatók. Felvételünk egy karácsonyi fellépést megelőzően készült, ezen a napon a kórus kisebb létszámmal tudott megjelenni az előadáson.

■ M. R.

Amit a névjegyekről tudni érdemes...

▶ Új könyv jelent meg nemrégiben a *Medicina Könyvkiadó gondozásában A névjegy története* címmel. A szerző, idősebb *Botta Dénes* óriási munkát végzett: megközelítőleg tizenhét évi kitartó gyűjtés eredménye ez az albumszerű összeállítás.

– Az érdekességek mindig is vonzottak fényképész szakmámnak köszönhetően. Az első pár régi névjegy munkavégzés közben került a kezembe. Ekkor jutott eszembe, hogy a néhány évszázados múlttal rendelkező névjegyeknek tulajdonképpen nincs is szakirodalmuk. Innen támadt az az ötletem, hogy keressem, gyűjtssem a régi és eredeti névjegyeket, majd pedig szakszerűen rendezzem őket – meséli a könyv nyolcvannégy éves szerzője.

A feltűnően szép kiállítású könyvet lapozgatva megtudtam, hogy Kínában már évszázadokkal ezelőtt divatban volt a névjegyekhez hasonló cédulák használata. Magyarországra Ausztrián keresztül érkezett el e szokás az 1700-as évektől kezdődően. Ahogy hazánk fejlődött, úgy terjedt el egyre inkább a névjegykarttyák használata.

A vizitkártyák a korabeli társadalom tükröképpé mutatják. Főként az arisztokrácia körében vált egyre elterjedtebbé a használatuk; lényegük a kitüntetések, címek, rangok megjelenítése volt.

A könyv történelmi szempontból sok-sok érdekességet tartalmaz. Olykor megnevettető anekdotái mellett a szépen illusztrált oldalak végigvezetnek bennünket a 19. század elejétől a második világháború koráig terjedő időszakon. Mindeközben ismerős családn-

vekkal, a magyar múlt hírességeivel – írókkal, költőkkel, hivatalnokokkal, katonákkal – találkozunk. A magángyűjteményből készült kiadásról elmondhatjuk, hogy kultur- és művelődéstörténeti jelentőségű alkotás.

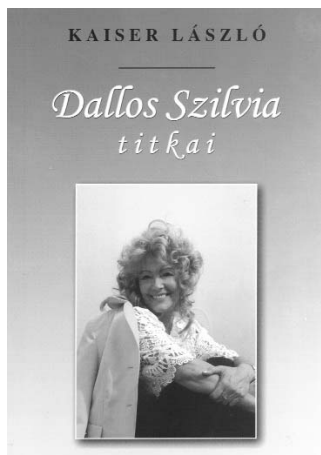
Az idősebbek a kötetet forgatva viszszagondolhatnak a régi idők – talán a gyermekkorukat idéző – társasági életnek a hétköznapijaira, míg a fiatalok az iskolában tanultakat kiegészítő ismereteket szerezhetnek.

■ BALOG ESZTER

Botta Dénes – Püspöky István – Vertel Beatrix: A névjegy története. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2005. Ára 7900 forint.

Dallos Szilvia titkai nyomában

▶ Bizonyára sokan ismerik *Dallos Szilviát*, nem kell őt bemutatni. Színesnő, számtalan dráma, hangjáték és novella szerzője – de ha azt mondom, *Ellie magyar hangja a Dallasból*, talán többen a homlokukra csapnak. A művésznő titkaira egy életútinterjú keretében derült fény. 2005. december 13-án a budapesti Rátkai Márton Klubban mutatták be *Kaiser László Dallos Szilvia titkai* című kötetét. A *Hungarovoxx* Kiadó által gondozott könyvet *Nemeskürty István* ismertette.

Milyen egy jó interjú? – Sokan töprengtek már ezen. Hozzám az az elképzelés áll közel, amely szerint akkor jó egy interjú, ha a sorok között „átjön” az alany személyisége. Ha színe, szaga, atmoszférája lesz egy két ember között lezajló, személyes beszélgetésnek. Ha olvasóként megérezhetek valamit abból a légkörből, amely ott és akkor létrejön egy múlt pillanatra.

Aztán kell hozzá egy jó interjúalany. Valaki, akiről érdemes olvasni, mert kimagasló személyiség, érdekes az élete, magvas gondolatai vannak. Nem „percemberke”, hanem hús-vér egyéniség. És lehetőleg esendő. Nem szeretek csak sikerekről olvasni, nekem kell a botlások, a szenvedések története, de leginkább az a tapasztalat, hogy a „nagy ember” miként mászott ki a gödörből.

Természetesen az interjúkészítésnek nem elhanyagolható szereplője az újságíró, aki végső soron az egészért felel. Mert – jó esetben – ő választ alanyt, ő teszi fel a kérdéseket, és ő szerkeszti meg a válaszokat. Ő a varázsló, aki engem illegális hallgatózókból legális olvasóvá tesz, és bepillantást enged egy személyes beszélgetésbe.

Kaiser László ideálisan választott. Beszélgetőtársa ízig-veéig nő, akinek kisugárzása van. A könyvbemutató előtt még sosem láttam Dallos Szilviát, de a terembe lépve azonnal kiszúrtam: csak ő lehet. Áramlik, sístereg, forr körülötte a levegő. Amikor szóhoz jut, olyan erő-

vel meséli az anekdotákat, hogy napokkal később is teljes mondatokra emlékszem belőlük, a kötetet olvasva pedig szinte hallom a hangját.

Az interjúfűzérből időrendben bomlik ki az élete. Táncrendező és színész, játszott az egri színházban, majd a Pannónia stúdióba hívták szinkronizálni. Egyik szerep a másik után, címlapfotók, felkérések. Aztán a könyvek: megírta a szinkronizálás történetét, meseillemkönyveket gyártott, színházi anekdotákat gyűjtött. Túl sok a jóból, nem? Akadnak persze döccenők is a pályáján: háttérbe szorítás, nagy sokára kiadott kéziratok... De az igazi fájdalomkról nem esik szó. Nekem ez hiányzik.

A bemutatón Kaiser László felvette a kérdést a művésznőnek, hogy szerinte mi az, amit nem kérdezett meg tőle az

interjúk során. Dallos Szilvia válasza arról tanúskodik, hogy nem csak én hiányoltam a nehézségekre, a megpróbáltatásokra irányuló kérdéseket: „Például hogy hányszor haltam meg a színpadon. És itt most azokra a helyzetekre gondolok, amikor nem a figurából adódóan halok meg a közönség előtt” – és már sorolta is a kínos szituációkat. Ugyanakkor Kaiser László más tekintetben ideális kérdező. Az a fajta, aki jól ismeri beszélgetőtársát, egy-egy közbevetéssel segíti, irányítja, és csendben meghűződik a háttérben.

A nyolc találkozó során elhangzottakat szigorú, feszes szerkezetbe sűrítette. Nincsenek kitérők, érdektelen részek. A művésznő szerint Kaiser olyan dolgokat „szedett ki” belőle, amelyekről még soha senkinek nem beszélt. Hogy mik ezek a titkok? Most csak egyet idézek közülük ízelítőül – a többi ki-ki keresse meg magának! „Itt jobbra a kertben van egy sárgabarackfa. Tudod, hány éves? Legalább ötven. A fele már teljesen elszáradt. Húsz éve ki akarták vágni. Nem engedték. Pedig már alig hozott gyümölcsöt. És képzeld! Az egészséges része tele volt barackkal. Hogy létezik ez? Egyszerűen nem adta fell! Egy fa! Egy ötvenéves fa!... Akkor egy ember?”

■ JÁNOSI VALÉRIA

Kaiser László: Dallos Szilvia titkai – Életinterjú. Hungarovoxx Kiadó, Budapest, 2005. Ára 1600 forint.

Kaiser László, Dallos Szilvia és Nemeskürty István

Bach a zsinagógákban

Emlékezetes hangverseny színhelye volt nemrég a Dohány utcai zsinagóga. A kezdeményezés, a célkitűzés és *Johann Sebastian Bach* csodálatos zenéje tette felejthetetlené ezt az estét.

A kezdeményezés, hogy a világ nagy zsinagógáiban keresztény zenei összeállításokkal ültessék egymás mellé a zsidó és keresztény zenebarátokat, a magyarországi zsidó közösség részéről történt. A november 3-i hangverseny Európa egyik legnagyobb zsinagógájában valójában tehát nyitóhangverseny volt, amellyel végigjárják a világ nagy zsinagógáit. Számunkra, evangélikusok számára külön öröm volt, hogy a műsorban Bach hat hegedű-szólószonátája szerepelt *Szenyhegyi Miklós* előadóművész virtuóz tolmácsolásában.

A gyönyörű Dohány utcai zsinagóga zsúfolásig telt zsidó és keresztény hívekkel. E sorok írójában a hangverseny előtt kétség támadt, hogy a hegedűszólaré be tudja-e tölteni a zsinagóga óriási terét. Örömmel írhatom, hogy betöltötte, és a közel kétórás hangverseny felejthetetlen élményt nyújtott. A művészi élményen túl tiszteletet érdemel a mögöttes szándék is: keresztény muzsikával szolgálni a zsidó-keresztény összefogást. Bízunk abban, hogy a nyitóhangversenyt követően más országok zsinagógáiban is együtt hallgatják zsidók és keresztények az evangélikus Bach műsorkáját.

■ JUHÁSZ GÉZA

A Magyar Távirati Iroda jelentette...

Karácsonyi evangélikus istentisztelet Budapesten

Erkölcsei, világi és egyházi válságkezelés szükségességéről beszélt a karácsonyi ünnepi istentiszteleten a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke. D. Szebik Imre Budapesten, a Bécsi kapu téri templomban tartott prédikációjában hangsúlyozta: „Meg kell vallani: krízisben van az ember (...), krízisben az egyház (...), de hazánk és egész Európa is. Válságban az egész teremtettség. A globalizáció utolér bennünket, ha mi magunk nem érkeztünk el odáig, hogy nemzeti értékeinket sajátunknak valljuk, azokra vigyázzunk.”

A püspök szerint a kríziskezelés nem olyan könnyű, de lehetséges: „józanul, bölcs belátással, krisztusi mércével”. Arról beszélt, hogy ha egy nép a kozmopolitizmus mindent megkérdőjelező szemléletével akar élni, akkor nem lesz sem tartása, sem igazsága, sem meggyőződése. „Isten nem kozmopolitának teremtett, hanem magyarnak” – mondta.

Az egyházi iskolák finanszírozásával kapcsolatban D. Szebik Imre a költő Reményik Sándort hívta segítségül: „Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!” Kitért az általános értékvesztésre, amely oda vezet, hogy olyan világban élünk, ahol megváltoztak az emberi fogalmak: „Ma a választ törvénytörző partnercserének, a hazugságot csúsztatásnak, az önzést individualizmusnak, az ösztönök megélését önmegvalósításnak, a lopást megélhetési bűnözésnek nevezik.” Beszédében a vallási vezető biztatásra és bátorításra ösztönözte a híveket, hangsúlyozva azt is, hogy a közönyösség és a hitelenség ellen „fel kell lépni”.

D. Szebik Imre az „isteni kegyelem csodájának” fontosságáról szólva kiemelte: a válságokra az egyetlen megoldás Jézus szeretete lehet. „Nincs más igazság, nincs más etikai mérce, mint Jézus szava” – mondta.

Bozói András gyűjtött gyertyát a hanuka első napján

Bozói András kulturális miniszter gyűjtötte meg a hanuka első gyertyáját december 25-én, vasárnap a budapesti Nyugati téren. A zsidóság egyik legnagyobb ünnepeinek, a nyolc napig tartó hanukának a kezdetén a szervezők felolvasták a köztársasági elnök és a kormányfő levelét is. A hanukát, a fény ünnepét annak emlékére tartják, hogy Krisztus előtt 165-ben a hagyományokhoz hű zsidók, az úgynevezett makabeusok visszafoglalták a görögöktől és újjáavatták a jeruzsálemi szentélyt. Szerettek volna újból fényt gyújtani, de csak egy napra elegendő olajat találtak; ez azonban nyolc napon át tartott.

A hanuka utolsó gyertyáját január elsején, vasárnap Arató Gergely, az Oktatási Minisztérium politikai államtitkára gyűjtötte meg a Nyugati téren.

Imaév a nemzet lelki megújulásáért

A nemzet lelki megújulásáért meghirdetett imaév nyitányaként január 1-jén valamennyi katolikus templomban felolvasták a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) az alkalomra kibocsátott körlevelét. Az egyházat az indította az imaév meghirdetésére, hogy 2006 különleges évfordulók ideje a nemzet történelmében: az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. és a nándorfehérvári diadal 550. évfordulóját ünnepeljük. Körlevelében az MKPK – egyebek mellett – arra szólít fel, hogy imádkozzunk a magyarság lelki megújulásáért.

Ötéves csúcsot döntött a karácsonyi zárandoklat Betlehemben

A hideg, esős időjárással dacolva mintegy 30 ezer külföldi hívő és keresztény arab zárandokolt el karácsonykor a Jézus Krisztus szülőhelyeként számon tartott Betlehembe, kétszer annyi, mint tavaly, s több, mint bármikor a palesztin felkelés (intifáda) öt évvel ezelőtti kitörése óta.

PÉNTEK 8

A költségvetés és az egyházak

Televíziós stúdióbeszélgetés Ittész János evangélikus püspökkel

► **December 23-án Ittész János evangélikus püspök volt a vendége a Hír Televízió Péntek 8 című adásának. Az est házigazdái – Bayer Zsolt és Csermely Péter – vele elemezték az egyházak helyzetét, különös tekintettel az idei költségvetés egyházi oktatási intézményeket hátrányosan érintő tételeinek parlamenti elfogadására. A televíziós csatorna engedélyével az alábbiakban a mintegy egyórás műsorban elhangzottakból idézzük. (A rövidített, szerkesztett változat „eredetije” megtekinthető a rovat internetes videoarchívumában, a <http://www.hirtv.hu/cimen/>)**

BAYER ZSOLT: Püspök úr, most tegyük félre egy pillanatra mindazt, ami az egyházi iskolák finanszírozása körüli vita során kormányzati részről elhangzott. Mert ugye mindennap megpróbálják megmagyarázni, hogy az a pénz nem kevesebb, sőt... Most ezt egy pillanatra tegyük félre, és beszéljünk arról, hogy jó taktikát választott-e a kormány a maga szempontjából!

ITTÉSZ JÁNOS: A maga szempontjából én úgy látom, hogy jó. Hiszen ha a hazai közvéleményt megvizsgáljuk, akkor óhatatlanul arra a következtetésre jutunk, hogy tulajdonképpen a magukat vallásosnak mondók jelentős része is antiklerikális. Tehát egyfajta egyházellenességet érez is, és a véleményében képvisel is... Lehet azt mondani, hogy ez az elmúlt évtizedek hatása elsősorban, de talán az is oka ennek, hogy mi, egyházak nem voltunk elég sikeresek abban, hogy elérjük az Istentől eltávolodott és remiszenciákban magukat még vallásosnak érző embereket...

CSERMELY PÉTER: Mégis, miért éri az ilyen összetételű kormány úgyszólván állandó kötelességének, hogy valahol kellemetlenséget okozzon az egyházaknak, üssön egyet az egyházakon? Miért érheti ez meg neki? Hiszen az egyházi iskolákból kikerülő gyerekek ugyanúgy a teljes társadalmat fogják szolgálni a tudással...

ITTÉSZ JÁNOS: Valószínűleg azért, mert akik liberális vagy libertinista módon közelítenek ezekhez a kérdésekhez, azok valóban így gondolják. Én nem vonom kétségbe azt, hogy a magukat egyházellenes kampányban aktivizálókat valóban az hiszik, hogy az egyház, a keresztény hit kárára van a társadalomnak. Miközben lehet, hogy csak az ő globalizáló szándékaiknak jelent egyfajta korlátot...

CSERMELY PÉTER: ...De ugyanezek a politikusok meg előszeretettel karolnak fel olyan deviáns, szélsőséges és agresszív csoportokat, amelyek ugyanakkor vélhetően valóban kárára vannak a társadalomnak, ellentétben a keresztény egyházakkal.

BAYER ZSOLT: A legkülönfélébb szektákat példálul...

ITTÉSZ JÁNOS: Az elkötelezett keresztény ember nem manipulálható. Mert mindent alárendel az isteni parancsoknak. Ez akadályozza esetleg az üzleti ügyeskedést, akadályozza a szabad szereplést, akadályozza a társadalmi kontroll nélküli privát életfolytatást. Mert a keresztény hit – miközben felszabadít ezernyi rabság alól – egy irányba elkötelez. És akik arra törekcsenek, hogy kézi vezérrel ők befolyásolják a társadalmat, az egyéneket, ezt nagyon nehezen tudják elviselni.

CSERMELY PÉTER: ...De vajon ez jogot ad-e a kifejezett pimaszságokra? Mert ez az egyházfinanszírozási történet nem mentes ezektől sem...

ITTÉSZ JÁNOS: Nyilván szerkesztő úr megengedhet magának ilyen kifejezéseket, én nemcsak belülről érzem akadályozva magamat, de kívülről is. De belülről is meglehetősen. Erre azért azt mondhatom, hogy a stílus maga az ember... Én ezt egy ilyen leleplező stílusgyakorlatnak érzem. Miközben mélységesen meg vagyok bántva az egyházam, keresztény testvéreim és intézményeink nevében.

BAYER ZSOLT: Püspök úr, egyébként a környezetében, a közvetlen környezetében mit érzel a hívő emberek, a hívek között? Hogyan fogadják ezeket az akciókat?

ITTÉSZ JÁNOS: Bármilyen furcsa és bármilyen megdöbbentő is, valószínű, hogy a statisztikailag nagyobb létszámú közösséget nem érdekli. Az emberek annyira befelé fordultak, annyira a saját

gondjaikkal vannak elfoglalva. Viszont azok, akik személyesen érdekeltek...

– A szülők, diákok, tanárok...

– Igen... tulajdonképpen az a kérdés a számukra, hogy miért nem lehet azzal foglalkozni, amiért az iskola van. Hogy tanítsuk, neveljük, oktassuk – mi hozzátehetünk, hogy igazabb magyarrá és igazabb keresztényre – a ránk bízott gyerekeket. És ebben még azok a szülők is egyetértettek, akik a saját életükben nem tapasztalták meg, hogy mit jelent gyülekezethez, egyházhoz tartozni. De úgy látják, hogy gyermekeik, unokáik számára az egyházi intézmények, az egyházi fenntartású iskolák megadhatják azt,

Csermely Péter, Bayer Zsolt és Ittész János püspök

amit a diktatúra az ő életükből elrabolt és elvett.

BAYER ZSOLT: És Ön mire szokott akkor gondolni, amikor azt hallja – mondjuk a friss tüntetés kapcsán –, hogy erkölcslen, hogy a gyerekeket kiviszik az utcára, meg hogy az egyházak ne politizáljanak? (...) Amikor ezt a mondatot hallom, akkor mindig eszembe jut Márton Áron püspök – ugye ő is ne politizáljon. Apor Vilmos püspök – ő is milyen rossz, hogy politizált. Vagy a Dózsa mellett kihaltált halt Lőrinc pap – nyilván neki sem kellett volna politizálnia...

ITTÉSZ JÁNOS: Nem tudom megállni, hogy ne tegyem oda a dicsőségben ragyogó nevek mellé a mi Ordass Lajos püspökünket, aki éppen az egyházi iskolák államosítása ügyében emelte fel szavát, és ezért akasztották a nyakába koncepcióst, és ültették börtönbe...

De szeretném kiegészíteni, amit előbb említettem. Mert a közvélemény nemcsak szekuláris, hanem anyagias is. És most egy eddig nem érintett témát emelnék ide, hiszen a december 5-i szavazás valójában leleplezte ezt a belső nyomorúságunkat. Amikor azt rajzolja fel kisördögként valaki a falra, hogy „ha te ezt megengeded, két forinttal kevesebb jut neked”, abban a pillanatban minden más szempont háttérbe szorul. Az elvek addig jók, amíg valami anyagi hozadékuk van, és a legnemesebb eszmék is jelentéktelenné zsugorodnak, hogyha a családi büdzsében tíz forinttal kevesebb jut kedvenc időtöltésünkre vagy célkitűzésünkre. (...)

CSERMELY PÉTER: Már egyre több liberális értelmiségi is megjegyzi, megírja, hogy mi csoda ordenáré hülyeség ez, hogy az egyházak ne politizáljanak. Hiszen ha belegondolunk, az egyház küldetése a politizálás, a szónak egy bizonyos értelmében...

ITTÉSZ JÁNOS: Azt gondolom, hogy az egyházaknak mindenhez köze van, ami az emberek életéhez tartozik. De a pártpolitikai csatározások olyan nemtelen területei a közéletnek, amelyből az egyháznak azért kellene kiharadnia, mert a gyülekezeteinkben ott élnek a különféle pártokhoz húzó, szimpatizáló emberek. Mármost ha én mint gyülekezeti lelkész fölmegek a szószékre, és ott – még hogyha nem is a prédikációban – pártpolitikailag elkötelezett nyilatkozatot teszek, biztos, hogy ez némelyeknek a szívében

az evangéliumhirdetés szolgálatának tekintetében akadály lesz... De ez nem jelenti azt, hogy a nemzetünk életét, a családok életét érintő morális kérdésekhez ne lenne szabad hozzászólunk.

CSERMELY PÉTER: Tartok attól, hogy ezek az urak nem azt akarják elérni, hogy egy pap a szószékről ne mondjon pártpolitikai prédikációt... Hanem azt akarják elérni, hogy bármi történik az egyházzal, az egyházi iskolákkal, hogy bármit csinálhassanak velük: az egyház hallgasson. Ezt akarják elérni.

BAYER ZSOLT: Tudja, püspök úr, ... az szokott eszembe jutni, mi lenne, ha föltámadna Ady Endre, és kimenne a mai Nagyváradra, körbeutazná a mai Erdélyt... Az a helyzet, hogy igen sok egyházi emberrel lenne nagyon hamar nagyon jóban, és nagyon szépen megköszönné Ady Endre azt, hogy Erdélyben mindazok ellenére, ami történt, megmaradt a magyar szó és a magyarság. Ugyanis ez országnak az erdélyi történelmi egyházaknak köszönhető...

ITTÉSZ JÁNOS: ...A mai liberális gondolkodás nem azt vonja kétségbe, hogy volt szerepük az egyházaknak, hanem azt, hogy továbbra is van szerepünk, to-

vábbra is van küldetésünk. Azt nem tudják elviselni, hogy az egyház továbbra is jelen van, küldetése van, mandátuma van, feladata van, amit senki és semmi nem vehet el tőle. (...)

Bocsánatot kérek, de még vissza kell térnem az egyházfinanszírozás kérdéséhez. Egyrészt itt volt a múlt pénteki (december 16-i – a szerk.) tüntetés... Egyházunkon belül is megfogalmazódott az a vád, hogy itt a pénzről volt szó. Nem a pénzről volt szó! Hanem arról volt szó, hogy milyen rendű, rangú állampolgár az a szülő, aki a gyermekét egyházi fenntartású iskolába járattja. Ez egy polgárjogi tüntetés vagy demonstráció volt. Természetesen ennek van pénzügyi vetülete is. De itt a polgári jogokért, az egyforma bánásmóddért – majdnem azt mondtam, az egyforma elbánásmóddért –, és az egyenlőségért emelték fel hangjukat iskoláink és a szülők. Ez az egyik dolog.

A másik, hogy amikor az egyházfinanszírozás kérdése előkerül, akkor – bölcsen vagy taktikusan – mindig elfelejtkeznek arról, hogy az egyházakhoz – bár '90 óta részeseülnek egyfajta kártalanításban – a működő tőkéjük, a működő vagyon nem kerül vissza. Amit elvettek annak idején, '48 táján, az egy működő vagyon volt a történelmi egyházaknak. Most kapunk vissza ingatlanokat, intézményeket, de ezek nem termelő részei az egyházi vagyonnak. És egyáltalán: ha az egyházfinanszírozás kérdése előkerül, akkor jó lenne, ha mindenki odatenné: megpróbálja az állam kompenzálni a rossz lelkiismeretét. Mert nagyon sok mindent elvettek, aminek a kiegyenlítése, kártalanítása, visszajuttatása szóba sem került...

CSERMELY PÉTER: Próbálkozzunk meg józanul gondolkozni! Hogyha egy józan, normális szociális minisztere lenne Magyarországnak, nem ez a ... hölgy, nem örülnie kéne annak, hogy a nehéz helyzetben lévő állam válláról az egyház levez bizonyos szociális funkciókat? Hogy fenntart otthonokat, hogy fenntart intézményeket? És nemcsak fenntartja, hanem elhivatott és alkalmas személyzettel meg is tölti őket... Hát nem örülnie kéne egy szociális miniszternek? Hogy lehet az, hogy (Göncz Kinga szerint – a szerk.) nem kívánatos az egyházak tényreése a szociális ellátórendszerben és a közszolgálat más területein...

ITTÉSZ JÁNOS: Ugye utaltam már arra, hogy tudomásul kell venni, hogy a má-

sik oldal politikusaiban és sokfelé a társadalomban sokan valóban kártékonynak tartják az egyházak jelenlétét. Ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni! Az egy más kérdés, hogy aki a polgári demokráciában pozícióhoz jut, miniszter lesz (vagyis a nemzet szolgálja, hiszen a miniszter szó ezt jelenti), az nem engedhetné meg magának, hogy egyéni hangulatai befolyásolják politikai megnyilvánulásait.

De én javasolom, hogy ezt soha ne felejtse el a szerkesztő urak és a nézőink se: számolni kell azzal, hogy sokak számára az egyház, a kereszténység egyszerűen nem kívánatos jelenség. Mert fékezi az ösztönök kiélését, a hamis számlák kiállítását, a nyereszkesedési vágyat, meg „hogy jönnek ahhoz, hogy ne én mondjam meg nekik, hogy mi a jó és mi a helyes”?

BAYER ZSOLT: Tudja, püspök úr, azért a farizeusság egyre jobban kibukik mindenkől. Mert hadd folytassam! Nemcsak a kereszténységgel van itt probléma, hanem hát itt a negyedik történelmi „egyház”, a zsidóság ugyanúgy érintett. Feldmájér Pétertől én még ilyen éles, hogy ne mondjam, durva hangú nyilatkozatot, amit ez ügyben tett, tán még soha nem hallottam. És teszi ezt a felé az SZDSZ felé, amelyik amúgy igen szeret abban a szerepben tetszelegni, hogy a magyarországi zsidóság védelmezője, avagy az érdekeiket egyedül ők képviselik. Csak itt ugye, milyen érdekes, kibukik az, hogy a zsidó valláshoz, a zsidó hagyományokhoz feltehetőleg éppen olyan idegenkedve fordulnak, mint a kereszténységhez. És úgy tűnik, hogy ők azt gondolják, hogy a zsidóság számára az egyetlen közösségképző erő – ezek szerint – nem lehet más, mint a holokauszt. Ez pedig baj. És hál' Istennek egyre több zsidó tiltakozik ez ellen. Mert ha valakinek az egyetlen közösségteremtő ereje az iszonyat és a tömeggyilkosság, abból nem lesz más, csak bosszúállás... És ezt sok zsidó is elutasítja. Hát a zsidókkal is szembejegy most az SZDSZ...

CSERMELY PÉTER: Nem is tudom, volt-e rá példa, hogy a történelmi keresztény egyházak és a zsidó hitközség közösen léptek föl...

ITTÉSZ JÁNOS: A sarokba szorított helyzet most egyfajta testvér akcióegyiséget teremtett, ami létezik, és nyilván folytatása is lesz. Nem csodálom azt, hogy a liberális politika a zsidó vallásos hitben is egyfajta ellenséget lát, hiszen hát hogy mondja Izrael népe az ősi hitvallásban: „SömA Izrael, Jahve elohénü, Jahve ehán.” „Halld meg Izrael, az Úr a mi Istenünk, egyedül az Úr.” Ha ő egyedül az úr, akkor más nem parancsol.

Újra ott tartunk, hogy a „játék” arra megy: parancsolok-e, diktálok-e pénzzel, gyeverrel, szlogenekkel, megvásárolom-e a lelkeket, avagy szolgálom a közösséget, amely így vagy úgy, de megbízott azzal, hogy felelős helyen betöltsen a posztomat?

BAYER ZSOLT: Az előbb azt mondtam, még lehet folytatni, hogy a farizeusság hogy bukkik ki... Mert azért bizonyos magas beosztású pártfunkciók már a hetvenes, nyolcvanas években előszeretettel járták gyerekeiket a legjobb nevű egyházi iskolákba, Pannonhalmára. Ez ma is így van. Legjobb tudomásom szerint – lehet, hogy nem igaz, akkor majd a miniszter úr tiltakozik, de legjobb tudomásom szerint – Magyar Bálint egyik gyermeke éppen úgy Pannonhalmán végzett. Mert tudják ezek az emberek, hogy hol lehet hozzájutni a legjobb minőségű tudáshoz. És miközben a gyerekeiket oda járatták, eközben a tömegekkel meg megpróbálják elhitetni a médiájukon keresztül, hogy nincsen szükség az egyházakra. Ez az őritó.

ITTÉSZ JÁNOS: Én ezt nem farizeusságnak, hanem fékevesztett cinizmusnak mondanám, aminek fellázító, morális értékeket porba döntő hatása van. Néhány év alatt egy egész nemzedéknek kell átélnie a „pusztaságot”, hogy valahogy folytatni tudja az életét... A kilencvenes évek elején nem volt egészen alaptalan a kérdés, hogy „hol tartunk most?” Némelyek azt mondták, hogy az ígéret földjénél, és már a Nébő hegység felé, a Jordán tulsó partjára. Azt hiszem, azoknak volt igazuk, akik azt mondták: „Éppen csak átkeltünk a Vörös-tengeren.”

ÖKUMENIKUS IMAHÉT

A Krisztus-hívők
egységéért
2006. január 15-22.

Előszó

Sok-sok feszültséggel megterhelt világunkban számos ökumenikus és vallásközi erőfeszítés éppen azt jelzi, hogy a vallások a megbékélést, a megértést és a harmóniát kívánják munkálni az emberek között.

Ezek sorából kiemelkedik a krisztusi egységtörekvése, akik éppen Jézus Krisztus kiengesztelő és megbékítő keresztalálának és győzelmes feltámadásának hitében keresik egymással az egységet és szolgálják együtt az emberek és nemzetek békességét. Jézus Krisztus személyes jelenlétét ígéri, ahol ketten, vagy hárman az Ő nevében jönnek össze. A Megváltó személyes jelenléte az a fundamentum, amelyen egység, harmónia és békesség épülhet.

Január harmadik hetében a magyarországi Krisztus-hívők is csatlakoznak a világ keresztényeihez, akik e krisztusi jelenlét jegyében imádkoznak a békéért és munkálják azt. Az ez évi Imahétünknek imádságos és igemagyarázó anyagát az írországi keresztények készítették. Katolikusok, protestánsok és ortodoxok.

A híreket hallgató emberek legtöbbször azt hallják, hogy az ír protestánsok és katolikusok közötti feszültség a békétlenségnek a forrása. Sajnálatosan el kell ismerni, hogy az írországi konfliktusban résztvevők sokszor felekezeti mentén is megkülönböztethetők. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy éppen az egyházak és a mélyen hívő ír keresztények azok, akik a megbékélést igazán fáradoznak.

Az imafüzet újabb bizonyítéka annak, hogy Krisztus követői Írországon és másutt sem lehetnek a konfliktus forrásai. Éppen ellenkezőleg. Ők azok, akik Krisztus jelenlétében a testvért látják egymásban. Erről így vall az ír helyzetjelentés: Túl vagyunk a sötét éjszakán, amely sokféle összeütközést jelentett kulturális és szellemi vonatkozásban... Megállapíthatjuk, hogy az írországi keresztények egy fájdalmas, de gyógyító munkában vesznek részt manapság a kiengesztelődés szolgálatára.

Ez a feladata minden kereszténynek a maga környezetében. Ez a feladatunk nekünk is az esztendő minden napján. Az elmúlt imahetek összegyűjtött tapasztalatairól is olvashatunk füzetünk végén, amelyet az Ökumenikus Tanács Teológiai és Keresztény Egység Bizottsága állított össze. Tanulmányozzuk ezt is nyitott szívvel. Az imahét istentiszteletein pedig mennyei áldásért könyörögjünk. Tegyük ezt mély reménységgel, hiszen naponként halljuk Krisztus ígérését: Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük.

DR. ERDŐ PÉTER bíboros, prímás,
a Magyar Katolikus Püspöki
Konferencia elnöke

D. SZEBIK IMRE evangélikus
elnök-püspök, a Magyarországi Egyházak
Ökumenikus Tanácsának elnöke

Bevezetés az imahét témájába

„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük” (Mt 18,20)

Több az, ami összeköt bennünket, mint ami szétválaszt. Ez a nagy felfedezés, az ökumenikus mozgalom törekvéseinek gyökere. A legnagyobb összekötő pont mindenekelőtt feltámadott Urunk jelenléte, aki megígérte tanítványainak, hogy velük lesz az idő végezetéig. Máté evangéliumának végén olvashatjuk Jézus ígérését, miután követőit a feladattal küldte ki minden néphez, hogy tegyék tanítványákká őket, megkeresztelvén az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében (Mt 28,19-20). Mert tudatában volt annak, hogy sokféle nehézséggel találkozhatnak majd, és ezért sem akarta őket árván hagyni a misszió szolgálatában (Jn 14,18). Megígérte, hogy velük marad, hiszen ő az Emmánuel, aki azt jelenti: velünk az Isten (Mt 1,23).

Az evangéliumok beszámolnak azokról a különböző módokról, ahogyan feltámadott Urunk jelen van közöttünk: a misszió igéjét hirdető, megtartják evangéliumát, amikor az úrvacsorai kenyeret és bort kiosztják az ő emlékeztérére, valamint a kisgyermek, az éhezők, a foglyok, a közöttünk lévő legkisebbek közelében, minden felebarátunkban és azok jelenlétében, akik hordozzák a misszió küldetését és szolgálatát ebben a világban. Imahétünk témája tehát a Mt 18,20-ból véve Jézusnak azt az ígérését erősíti meg, amely a szövegösszefüggésben található: „ahol ketten vagy hárman az én nevemben jönnek össze, ott vagyok közöttük”.

Máté Jézus ígérését abban a valóságban mindig az egységért az egyház közösségének és életének rendjét is tartalmazza, hogy tudniillik gondunk legyen a legkisebbekre, azokra is, akik eltévedtek, és ugyanakkor a megbocsátásról is szól. A Máté evangéliuma 18. fejezete ugyanis keményen és igen határozottan beszél az ítéletről. Ezek a szövegek irányjelző szerepet töltenek be a keresztény közösségekben, jelölve a tanítványok felelősségét a keresztény közösség tagjai iránt. Ezek a mondatok egységszerűen a közösségekben világos tanítást kínálnak arra nézve, hogy Jézus maga nem tartja közbönségnek mindazt, ami a közösség építésében történik. A közösség, amely egy személy körül gyűlik össze, és Jézus ígéjére hallgat, tegyen meg mindent, és biztosítsa a harmonikus közösségi életet. Ez az a milő, amibe az Úr meghívja hallgatóit, hogy bizzanak a közös imádság erejében, és végső soron az ő állandó jelenlétében azok között, akik az ő nevében jönnek össze.

Az imahét idején és valóságban mindig az egységért mondott egész évi imádságainkban arra kaptunk meghívást, hogy az egység kegyeléből lehet a miénk, és hogy szükséges folyamatosan kérni ezt az ajándékot. Azokban a törekvéseinkben, amelyek ápolják saját közösségeink egységét és valamennyi Krisztus-követő egységét, jól tesszük, ha felismerjük annak jelentőségét, mit is jelent ökumenikusan összegyűlni és Jézus nevében imádkozni. Ha bármikor így cselekszünk, arra hív meg Urunk, hogy bízzunk az imádság erejében, Jézus Krisztus jelenlétében. Amint meg is ígérte ezt tanítványainak: „Bizony mondom néktek azt is, hogy ha közületek ketten egyetértetek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nékik az én mennyei Atyám” (Mt 18,19). Ami lényeges, az nem böbeszédűségünk, hanem az a tény, hogy ezek a hangok imádságban egyesülnek. Sőt néma szavunk is arról beszél mindannyiunk szívében, hogy erősödést jelent, amikor összegyűlünk az ő nevében. Amikor imádkozunk, emlékezzünk arra, és adjunk hálát érte, hogy máris nagy haladás történt az elmúlt évtizedekben a Krisztus-követők egysége irányában: Jézus Krisztus valóban jelen volt közöttünk, Szentléleknek erejével és velünk együtt imádkozott Atyjához.

Az ígérte, hogy Jézus közöttünk lesz, nem korlátozható az istentiszteleten egybegyűlt közösségre. A háromságos Isten szeretete Jézus Krisztusban testesült meg. Miatta és rajta keresztül élhetünk olyan életet, amiben a közösség a Szentháromságban gyökerezik. A Szentlélek jelenlétében keresztül a feltámadott Úr velünk

kíván lenni minden időben és minden helyen. Tanácsot akar adni, elkísér az úton, belép otthonainkba, munkahelyeinkre, megújítja örömeinket, hogy jelenlétével az Atya szívéhez vezessen bennünket. Azt akarja, hogy megérezzük Isten közelségét, Isten erejét, Isten szeretetét. Úgy akar közöttünk lenni, hogy ő maga tesz bizonyosságot általunk, hogy szeretete és élete otthonunkban és munkahelyünkön, az iskolában és szomszédaink között valóságos legyen - erről tesz tanúságot.

Érdemes arra is emlékezni, hogy a történelemben Jézus nevében nemcsak olyan események történtek, amelyek az ő tanítására vagy életstílusára és halálára emlékeztettek. Egyéni és közösségi történetünk több okot is szolgáltat a bűnbánatra, megtérésre. Jól tesszük, ha elolvassuk Mt 18,20-at annak fényében, amit János evangéliumában olvasunk a szeretet új parancsolatáról: „Ez az én parancsolatom, hogy úgy szeressétek egymást, ahogy én szeretlek titeket” (Jn 15,12) és „ez által ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok” (Jn 13,35). Jézus jelenléte, ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az ő nevében, szorosan kapcsolódik ahhoz a szeretethez, amelyben valóságos, hogy egymást, a „kettő és három” valóban szeresse.

Jézus nevében összegyűlni azt jelenti, hogy részeseidünk abban a szeretetben, amit ő hozott erre a földre. Ezt a szeretetet nem lehet a filantrópiára (általános emberszeretet) korlátozni, vagy akár a szolidaritásra és a jóakaratra. Ez a szeretet több mint barátság vagy rokonszenv. Ez egy önátadó, szenvedésre is kész szeretet, olyan valóság, amely mindent elvisel, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr (1Kor 13,7). Olyan szeretet ez, amely tapintatot, türelmet is jelent, mert Urunk jelenlétében fegyelmeztettek leszünk, és olyan irányba fordul életünk, amerre ő vezet bennünket.

Mivel befogadók vagyunk, Jézus jelenléte lehetővé teszi közöttünk, hogy ezt mi keresztények megéljük az ökumenikus mozgalomban, és ez kísérel el még teológiai kutatásainkban is az egység érdekében. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy osztozunk és tanulunk egymás lelki hagyományából, szokásaiból, felismeréseiből, míg együtt építjük szolgálatunkban Isten királyságát a földön. Jelenti azt is, hogy vállaljuk a kultúránk egymásra utaltságát. Együtt tanulunk arra tekinteni, ami pozitívum a felekezeti hovatartozásunk részleteit illetően, vagy etnikai közösségünkben, történelmünkben és egyházjogunkban - különben könnyen megoszthatnánk az egyes keresztény felekezeteket. Törekszünk arra, hogy jobban megbecsüljük mindazt, ami összeköt bennünket, inkább, mint ha arra tekintenénk, ami szétválaszt. Az élet ökumenizmusában közös imádságban, közös tanúságtételben, közös misszióban jelentkezik, ahol csak lehetséges, mivel egyre jobban együttesen osztoznak a Szentlélektől áthatott életben. Idetartozik, hogy megosztjuk életünk egyszerű részleteit is egymással, mivel egyre inkább tudomásul vesszük, hogy testvérei vagyunk egymásnak a Krisztusban, és Krisztus jelenlétét üdvözöljük a másik testvérből.

Semmi sem jelentéktelen, ha szeretetből tesszük. A szeretet egyetlen cselekedete vagy egyszerű tanúságtételünk, együttműködésünk Jézus nevében, imádkozásra összegyűvelünk sem céltalan vagy értéktelen Urunk kívánsága szerint, hogy tudniillik tanítványai egygyé legyenek. A legegyszerűbb cselekedetek is csendesen fejezik ki készségünket, hogy egymást valóban szeressük, Jézus szeretetének mértéke szerint, és így beszéljünk e világban, amely gyakran képtelen meglátni Isten jelenlétét és közömbös Isten tervei iránt.

Egy írországi ökumenikus csoport felelős az ez évi imahét anyagának előkészítéséért, amely tudatosan merített Írországon gazdag lelki örökségéből. Ez az ősi kereszténységben gyökerezik és így minden keresztény felekezetben és tradícióban megtalálható és megosztható. Az előkészítők tudatában voltak annak, hogy a keresztény egyházak torzultak azokban a konfliktusokban és feszültségekben, amelyek az írországi életben is jelen voltak az elmúlt évszázadokban. Ezek bizony mély sebek, amelyeket a keresztény megosztottság fájdalmas jelenléte okozott itt.

Az elmúlt huszonöt esztendőben már harmadszor

állítjuk össze az imahét szövegét úgy, hogy azt Írországon készítették elő. Mindez egy olyan háttérben történt, amelyben csökkent az erőszak szintje, és növekedett a reménység a Krisztus békességében. Ha ismerjük Írországon gazdag, de bonyolult történelmét, úgy világos, hogy a fogalmazóknak miért volt oka arra, hogy éppen Máté 18,20-at válasszák központi bibliai textusként, és hogy ez legyen a 2006-os keresztény egységért imádkozó hét alaptémája.

Először: Fel akarták hívni a figyelmet Jézusra, mint egységünk forrására, hangsúlyozva azt, hogy ő már eddig is megmutatta az utat számunkra, hogy miképpen haladjunk az egység irányába, és olyan eszközöket használjunk fel erre, amelyeket Isten kíván tőlünk.

Másodszor: Míg a reménység arra késztet, hogy nagy gesztusokat és kezdeményezéseket tegyünk a béke érdekében, a szerkesztők arra is rá akartak mutatni, hogy az egyszerűség - amikor csak ketten vagy hárman jönnek össze Krisztus szeretetében - milyen hathatós eszköze lehet a megosztott népek és közösségek viszonyának javításában. Gyakran tapasztaljuk, hogy kicsiny összegyűvetelek, helyi kapcsolatok és kialakult barátságok erőteljes kezdeményezést jelenthetnek a béke szellemének és a kiengesztelődésnek megteremtésében. Írországon közelmúltbeli története sok ilyen tapasztalatot mutat és erről tanúskodhat.

Harmadszor: A szerkesztők tudatában voltak annak, hogy a jövő iránti reménység, a jelen békessége és kiengesztelődése szükségszerűen feldolgozza a múlt kínos emlékeit, sérelmeit és panaszait. A tanítványosság arra indít bennünket, hogy segítsünk abban, miként lehet alkalmas utakat találni a múlt sebeivel való foglalkozásban és abban is, hogy közös bizonyosságtétellel keressük és válasszuk ki azokat az ösvényeket, amelyek a kiengesztelődéshez vezetnek. Ebben a szellemben minden Krisztus-követő, aki felhasználja az imahét forrásait, igyekezzék arra, hogy az imádságban, a kölcsönös szeretetben keresse a megértést a különbségek ellenére is. Így lehetünk a kiengesztelődés egyre erőteljesebb jelei és tanúi annak, hogy a Krisztus szeretetének jelenléte gyógyító hatású.

Az ajánlott bibliai szövegek és magyarázatok a nyolc napra azt a célt szolgálják, hogy az ő nevében összegyűltek figyeljenek Jézus meghívására. Az első nap felhívja a figyelmet arra, hogy mit jelent Krisztushoz tartozni, tudniillik, hogy így tartozunk egymáshoz is, így osztozhatunk a közös kincsekben, amely már a keresztység közös elismeréséből is fakad. A második nap elméledést kínál fel az alázatos, egyszerű szolgálatról (például egymás lábának megmosása). Az egyszerűség fontos eszköz lehet az egyház egységének építésében. A harmadik nap az együttes imádság jelentőségére mutat. Együtt emlékeztet Jézus imádságára is, amit tanítványaiért mondott, hogy egyek legyenek, mert addig nem voltak egyek az ő nevében; Jézus közöttünk való jelenléte arra kötelez, hogy vele és egymással közösségekben legyünk. A negyedik nap témája az emlékezet gyógyítása, a bűnbocsánat felajánlása és elfogadása, mert ezek az alkotóelemek a Krisztusban való egység felfedezésének és igényének. Az ötödik nap Isten jelenlétére összpontosít, mint ami a békének és stabilitásnak a forrása, egyúttal a bátorságnak, az erőnek az alapja is. Ez késztet bennünket, hogy a béke útjait keressük. A hatodik nap témája lehetőséget nyújt arra, hogy a misszió kettős mozgására figyeljünk: összegyűjtésünkre és küldetésünkre. Mindkettő ugyanazt a célt szolgálja, hiszen az Atya akarata, hogy megerősítsük a gyengéket és hirdessük, hogy Isten országa közel jött hozzánk. A hetedik nap kihívást jelent számunkra, hogy úgy tekintünk felebarátunkra, sőt az idegenekre is különbözőségeikkel együtt, mint testvéreinkre, felismerve bennük Krisztus jelenlétét. Ezáltal nyerünk alapot egy átfogó és elkötelező ökumenikus feladat végrehajtására. A nyolcadik nap előretekintő záróbeszéd végére, Krisztus jelenlétének teljességére. Amíg úton vagyunk, felfedezhetjük útításainkban a Krisztus-követőkben, hogy ők sem idegenek már, hanem társaink a közös úton. Megláthatjuk bennük azokat, akiket majd együtt állunk Krisztus színe előtt az utolsó napon.

Bibliai idézetek, magyarázat

1. nap – Egyesülünk Krisztus jelenlétében

„Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség” (Efézus 4,5-6)

- Ezék 37,15–28: Szentélyem mindörökké köztük lesz
- Zsolt 67 (66): Minden nép dicsőítsen téged
- Ef 4,1–6: Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség
- Jn 14,23–27: Elmegyünk hozzájuk és szállást készítenek magunknak náluk

Igemagyarázat

Az Írás hangsúlyozza, hogy Isten akarata az ő népének egysége. Ezékiel üzenetében Isten megerősíti, hogy Juda és Izrael – a kettéosztott, és egymástól gyakran elidegenedett ország – újra egy lesz. Isten megtisztító jelenléte majd erősíti és megáldja őket a békeség kötelékében.

Isten egységet kínáló ajándékára a magától értődő válasz a hálaadás és magasztalás. A zsolttáros arra hív minden népet, hogy egyesüljenek Isten dicsőítésében, akinek szabadító ereje a föld színén minden nép életében megmutatkozhat.

Jézus arra tanította első tanítványait, hogy ő, együtt az Atyával, jelen lesz velük, és „szállást készít” mindazoknak, akik szeretik őt. Azt is megígérte, hogy jelenléte nem ér véget halálával, hanem folytatódik a Szentlélek által minden követője életében.

Jézus jelenlétének ígérete azonban nem korlátozódik a hívő egyénekre. Máté evangéliuma megerősíti, hogy ahol ketten vagy hárman együtt vannak Jézus nevében, olyan közösséget alkotnak, melyben Jézus ígérete szerint jelen lesz, és erősíti és kíséri őket útjukon.

Ez az összetartozás hatalmas erővel mutatkozik meg a közös keresztség elfogadásában. A keresztségben Krisztus valamennyiünket megszólít, és Testébe, az Egyházba beleplántál. Mivel mi valamennyien Krisztuséi vagyunk, egymással is összetartozunk. Közösségünk Krisztussal és egymással – mindenféle történelmi, teológiai különbségünk ellenére – összekapcsol, eggyé tesz: „Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20).

Imádság

Úr Jézus, köszönjük, hogy közöttünk való jelenlétteddel ajándékozol meg. Utunkon erősítesz és bátorítasz. Add, hogy mélyen tudatában legyünk jelenlétednek. Küldő szavadra örömmel válaszoljunk minden cselekedetünkkel. Adj nekünk bölcsességet és alázatot, hogy felismerjük jelenlétet más testvéreink között is. Tégy eggyé bennünket. Ámen!

2. nap – A keresztyén egység építése Jézussal – hétköznapi ökumenizmus

„Mossátok meg egymás lábát” (Jn 13,14)

- 5Móz (M Törv) 30,15–20: Akkor élni és szaporodni fogsz
- Zsolt 33(132): Milyen kedves és jó, ha egyetértésben élnek testvérek
- 1Kor 12,12–31: Isten rendezte el a tagokat a testben
- Jn 13,1–15: Nektek is meg kell mosnotok egymás lábát

Igemagyarázat

Amiként a zsolttáros is hirdeti, az egység vonzó. Mivel Krisztus közöttünk van, minden keresztyéneknél feladata gyülekezeteink hétköznapi életét az evangélium lelkületével harmóniában felépíteni.

Jézus halála előtti estén tanítványai lábának megmosásával határozott példát adott arra, milyen legyen a keresztyének kapcsolata a felebaráthoz. Az 1 Kor 12-ben Szent Pál az egymásról való felelős gondoskodásról azt írja, hogy a Szentlélek által ugyan minden tag különböző, és mégis azonos Testnek a tagja. Isten ígéje arra hív bennünket egyháztagok, hogy vállaljuk az egyház építését a világ javára.

Részesedés a Szentháromság életében nem csupán egy hitcikkely megerősítése beszédben. Az evangélium arra buzdít bennünket, hogy napi feladataink között számjunk oda magunkat az ökumenikus feladatok végzésére, a Szentháromság Isten belső közösségének (trinitarius kommúnió) visszatükrözésére az egyház életében. Mi nem csupán Isten egységét valljuk, amit a többi egyistenhívő vallás is hirdet, hanem az Atya, a Fiú és a Szentlélek egymást átjáró szeretetében egységet alkotó, Egy Örök Istent imádjuk, befogadjuk és hirdetjük. A Krisztusban élő és az élet ritmusában részesedő egyháztagok tudhatják: gyenge és törekény cselekedetek is több erőt és értelmet kapnak a közösségben, mintha elszigeteltségben élnének.

Testvéreink lábának megmosása több egy egyszerű gesztusnál. Ez az aktus magában foglalja azt, hogy szívünk megnyílt Jézushoz, az ő iránti hűség-re. ő azt akarja, hogy az Egy Egyházat úgy szolgáljuk, mint élő kövek és mint építők.

Imádság

Örökkévaló Atyánk, Fiaddal Jézus Krisztussal világostaló Szentleked erejében egyesülve odaszánjuk magunkat, hogy közösségünket szereteted tűzében megújult szívvel és lelkesedéssel szolgáljuk és építsük.

Add, hogy azokkal, akikkel hétköznapijainkban találkozunk tanítványai lábait megmosó, Fiadhoz hasonlóan, együtt nyerjünk új életet az ő jelenlétében ökumenikus közösségben. Ámen!

3. nap – Könyörögjünk együtt Jézus nevében

„Az Úr arra vár, hogy könyörüljön rajtatok...” (És-Iz 30,18)

- És (Iz) 30,18–26: Fölkel az Úr, hogy irtalmazzon nektek
- Zsolt 136 (135): Az ő kegyessége megmarad örökre
- ApCsel 1,12–14: Mindannyian állhatatosan imádkoztok
- Mt 18,18–20: Imádság Jézus nevében

Igemagyarázat

A Szentírásban újra és újra előkerül a különféle emberi módon gondolkodóknak egy imádkozó és Istent magasztaló közösségének kérdése. Közösségek gyülekeznek össze Isten imádsására és dicsőítésére, bűnbocsátó kegyelmének kérésére irtalmas segítségért. Isten kegyelme mutatkozik abban is, hogy ő az igazság Istene. Imádságaink válaszok értünk végrehajtott igazságos tetteire, mert „mikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk”. A Teljes Írás Istent kegyelmes, türelmes és a megváltó szeretet Isteneként hirdeti.

A zsolttáros öröksége számunkra Isten népének dicséretei és imádságai, melyeket istentiszteleteiken együtt mondtak el. Ezek a közösen elmondott szavak még jobban összekapcsolták az embereket, és az összetartozás mély átérzésével ajándékozták meg őket. Ebből pedig bizalom és biztonság tudata fejlődött ki.

Magától értődő, hogy ez a hagyomány a korai egyházban folytatódott. Jézus maga is tanította tanítványait, miképpen imádkozzanak. A mai evangéliumi olvasmányban Jézus arra tanít, hogy kéréseiket teljesíti ha egyetértéssel könyörögnek. Mikor mi keresztyének összevesszük, hogy szeretetben együtt legyünk és imádkozzunk, bizonyosak lehetünk Jézus jelenlétében. Ha Jézus nevében imádkozunk, ő összekapcsol bennünket egymással és imádságunk tárgyaival is. Ezért az együttes imádság erőteljes imádság.

Jézus tanítványai nagy odaszánással és az egységet is keresve imádkoztak. Jézus halála előtt azért imádkozott, hogy az övéi egyek legyenek. Minden bizonnyal ennek az volt az oka, hogy még nem voltak öbenne egységben. Húsz évszázad elteltével kérdeznünk kell, mennyivel jutottunk közelebb egymáshoz az imádság, az élet és a szolgálat egységében? Egységünk Isten ajándéka. Mégis nekünk alázatosan és szünet nélkül keresnünk kell ezt az ajándékot. Az apostol szünet nélküli könyörgésére hív bennünket, hogy a Szentlélek újra kitölttesse ránk és sokféleségünkben egyesítsen bennünket.

Imádság

Urunk tanít minket imádkozni, ahogy tanítványaidat tanítottad. Amiképpen ők egy szívvel könyörögtek, mi is lehessünk egy – hitben, szeretetben és szolgálatban. Add, hogy tudjunk örülni egymásnak. Add, hogy különféle istentiszteleti hagyományaink gazdagságában megéljük a Veled és egymással való egységet. Add, hogy a Te nevedben jöhessünk össze. Te formálj át, hogy valóban egyek legyünk, és így láthassa meg a világ és elismerje jelenlétet. Ámen!

4. nap – Megbocsátás és gyógyító emlékezés

„Mondom neked, nem hétszer, hanem hetvenhétszer” (Máté 18,22)

- Jón 3: Ninive, a nagy város bűnbánata
- Zsolt 51 (50): Könyörgés bocsánatért
- Kol 3,12–17: Mindenek felett öltözzétek fel a szeretetet
- Jn 8,1–11: Én sem ítélek el téged

Igemagyarázat

A múlt bűneinek elismerése, a megbocsátás kegyelme és a megbékélés ezeknek az igéknek a főtémája. Keresztyén közösségeink kapcsolatainkban ma is hordozzák a múlt gyarlóságainak és bűneinek maradványait. Egyes sebek begyógyulóban vannak, mások pedig ma is fájdalom és megosztottság okozói. Szembenézés a múlttal nem könnyű. Ez mind az egyének mind pedig a közösségek részéről őszinte önvizsgálatot igényel. Mégis ezt kívánja Isten tőlünk, ha mi igazán az ő népeként élünk és engedjük, hogy Krisztus békessége uralkodjék szívünkben és kapcsolatainkban.

Jónás arra hívja Ninive népét, hogy őszintén vallja meg önzését, jóság iránti érzéketlenségét és erőszakos cselekedeteit. Üzenetét az egész városhoz, annak minden lakójához intézi. Mindannyiunknak meg kellett térni gonosz útjaikból és erőszakosságaitól.

A zsolttáros Isten bűnbocsátó kegyelméért könyörög. őt is mélyen bántja saját múltja. Elismeri saját bűneit és mulasztásait. Könyörög Istenhez, hogy el ne vessze őt. Érti felelősségét másokért is. Vágya az, hogy másoknak is megmutassa az igazság és tiszta élet útját, hogy ők is kiengesztelődjenek Istennel.

A farizeusok és írástudók kizárólag a parázna asszony bűneit látják és múltjával azonosítják őt. Ugyanakkor nem hajlandók arra, hogy saját múltjukat és bűneiket elismerjék. Jézus minket is arra hív, hogy ne vessük az első követ, ne gyakoroljunk ítéletet mások felett, és ne vétkezzünk többé. Egység keresésünknek is az ő hívása az alapja.

A bűnbocsánat mérhetetlen. Isten kimeríthetetlen kegyelméből nemcsak hétszer, hanem hetvenhétszer lehetséges és szükséges. ökumenikus mozgalmunk útján arra kapunk hívatást, hogy Istennek e végtelen kegyelméről tanúskodjunk.

Imádság

Istenünk, megbékéltető Urunk, segíts bennünket sérelmeink és keserűségünk legyőzésére. A múlt bűnei és mulasztásai halmozódtak fel bennünk. Taníts minket bűnbocsátó kegyelmed mélyebb megismerésére, hogy alázatosan keressük Veled és felebarátainkkal a megbékélést. Erősíts bennünket Krisztus szerelmében, aki forrása és keze egyházad egységének. Ámen!

k és imádságok a nyolc napra

5. nap – Isten jelenléte megbékélésre hív

„Velünk az Úr” (Zsoltár 46)

- 1 Kir 19,1–13a: A csend hangja (halk és szelíd hang)
- Zsolt 46 (45): Velünk az Úr
- ApCsel 10,9–48: Nem személyválogató az Isten
- Lk 10,25–37: Ki a felebarátom?

Igemagyarázat

Isten jelenlétét hirdető szövegek felett elmélkedünk. Tudatában kell lennünk ökumenikus fáradozásunk hatalmas kihívásainak.

Illés idejében Isten nem jelent meg sem a szélviharban, sem a földrengésben. Az ő békével teljes és vigasztaló jelenléte a halk szelíd hangban, vagy a mély csendben tapasztalható meg.

Fogadjuk el a zsolttáros meggyőződését: Isten a mi menedékünk és erőnk. Arra hív bennünket az Úr, aki széttűzza az íjakat és összetöri a lándzsákat, hogy példáját követve vessünk véget minden viszálynak.

Az Apostolok Cselekedeteiben feljegyzett esemény arra indít, hogy elmélkedjünk a Feltámadott Krisztus Lelkének az egész világon végzett munkájáról. A nem személyválogató Isten követésében meg kell tanulnunk átlépni minden emberi határon.

Az igralmas samaritanus példázata arra tanít, hogy nem fordíthatjuk el tekintetünket a bajba jutott és segítségre szoruló embertársainktól. Hogyan maradhatnánk érzéketlenek amikor egy másik egyházi közösség jut bajba?

Imádság

Atyánk, Jézus nevében jöttünk össze. Így kérünk segíts bennünket arra, hogy észrevegyük jelenlétedet a világban. Segíts, hogy lássuk az utat, amelyen vezetni kívánsz bennünket ökumenikus zárándoklásunkban. Tied legyen minden hódolat és dicsőség örökkön örökké! Amen!

6. nap – Misszió Jézus nevében

„Mennyei Atyátok sem akarja, hogy csak egy is elvessen e kicsinyek közül” (Máté 18,14)

- Dán 3,19–30: Tanúság a hitről
- Zsolt 146 (145): A Szabadító Isten dicsérete
- ApCsel 8,26–40: Fülöp tanúskodik az egyiptomi főembernek
- Lk 10,1–12: Jézus kiküldi tanítványait

Igemagyarázat

A mai igében olyan emberekkel találkozunk, akiket Isten elhívott, hogy hitükről tanúskodjanak. Sadráknak, Mésáknak és Abednegónak erős hite van Abban, Aki képes őket megszabadítani. Lelkesedésük, bátorságuk és közös bizonyágtételük – szemben az őket fenyegető veszéllyel, – meggyőzte a királyt és tisztségviselőit, hogy az Úr az egyetlen, igaz Isten. Ennek a hívó bizonyágtételnek az is feladata volt, hogy megerősítse és biztassa a bátortalan Izraelt. Ezáltal Isten népe megerősödött és újra egyesült Ura körül.

A zsolttáros magasztaló éneket zengd Istennek. Felkeresi a különböző körülmények között élő embereket, hogy biztonságot és üdvösséget nyerjenek. Isten állandóan megmutatkozó emberszeretetének tökéletes megvalósulása Jézus küldetésében látható. Túl azon, hogy maga köré gyűjtötte a gyengéket és eltévelyedetteket elvárja tanítványaitól, hogy az ő nevében boldog örömmel és teljes odaszánással vigyék tovább Isten Országába jó hírért.

Fülöp élete mutatja a korai egyház lelkesedését. Minden alkalmat felhasznál, hogy betöltse Jézustól kapott misszióját.

Krisztus követőiként arra kaptunk elhívást, hogy misszionáló nép legyünk. Az evangélium üzenete mindig hathatósabb, amikor mi keresztyények közös odaszánással teszünk bizonyágot annak igazságáról. Arra hívtunk, hogy:

- bátran nézzünk szembe a hitetlenséggel;
- lépjünk ki a magunk kultúrájának és vallásos hagyományainak biztonságából;
- találjunk új és hathatós utakat Jézus Krisztus evangéliumának hirdetésére;
- ihlenség és lelkesítés bennünket közös hitünk;
- Jézus könyörületes együttérzése indítson arra, hogy a világ szenvedőiért együtt szolgáljunk;
- forduljunk szembe a világ igazságtalanságaival és álljunk oda a szegények mellé.

A világ gyors változásai között a keresztyének közös igyekezete a veszendő gyengék és erőtlének megsegítésére nem más, mint az evangélium hathatós meghirdetése. Ennek a kettős feladatnak a teljesítésére hívtunk!

Imádság

Élő Isten, ébreszd fel bennünk a vágyat arra, hogy missziói nép legyünk. Segíts arra, hogy figyeljünk hívásodra és adj bátorságot a Lélek vezetésének követésére. Add, hogy közös tanúságtételünkben legyen erőnk a gyengék egybegyűjtésére és a világban Országod jó hírének hirdetésére. Amen!

7. nap – Isten jelen van a másik emberben

„Aki befogad egy ilyen kisgyermeket nevemben, engem fogad be” (Mt 18,5)

- 2Móz (Kiv) 3,1–17: Az égő csipkebokor
- Zsolt 34: A megtört szívűekhez közel van az Úr
- ApCsel 9,1–6: Én vagyok Jézus, akit üldözöl
- Mt 25,31–46: Jézus jelen van felebarátunkban

Igemagyarázat

Isten kijelentette, hogy népét Izraelt kiszabadítja a rabszolgaságból és kivezeti őket Egyiptomból a tej- és mézzel folyó földre. Jelenlétét Mózzal az égő, de el nem égő csipkebokornál ismertette meg. Így nyert bizonyosságot Izrael népe arról, hogy Isten jelen van közöttük. Nekünk nem távollévő, népet elhanyagoló Istenünk van, hanem Akinek személyes jelenléte összekapcsolódik választott népe sorával.

Isten a későbbiek során még teljesebben mutatta meg magát Fiában, Jézus Krisztusban. Benne emlékeztetett arra, hogy a kis gyermekekhez kell hasonlónak lenni, ha az ő országába kívánunk belépni. Nem a világ hatalmasaiban, hanem a kis gyermekek ártatlanságában kell Krisztust keresnünk. Továbbá azokban, akik alázatossággal hozzájuk hasonlókká lettek. Amikor őket körünkben szívesen látjuk, Krisztust köszöntjük. Maga Jézus ígéri nekünk folyamatos jelenlétét akkor, amikor szavát megtartjuk; amikor ketten vagy hárman nevében együtt vagyunk; amikor társai vagyunk azoknak, akiket az ő nevéért üldöznek. Mindenekelőtt pedig amikor a keresztyének Jézusnak az utolsó vacsorán mondott szavainak engedelmeskedve „ezt cselekszik az ő emlékeztetére”. Így van ez még akkor is, ha Jézus pontos meghatározása szerint nincs is közöttünk egység, mert hisszük, hogy szívünkben, gondolatainkban ő jelen van.

Amikor tápláljuk az éhezőket, törődünk a betegekkel, meglátogatjuk a foglyokat, ruhát adunk a mezíteleneknek és befogadjuk az idegent Jézust fogadjuk be. Az Egyházak Világtanácsát – több évtizedes a misszióval és a világ súlyos problémáival való felelős foglalkozás folytatásaképpen – 1948-ban hozták létre azért is, hogy a megbékéltetés szolgálatát végezze és törődjön azokkal, akiket tönkretett a II. Világháború. Az ökumenikus és a diakóniai feladatok folytatására napjaink feszültségei között különösen szükség van. Ugyanakkor a teológusoknak azért kell küzdeniük, hogy az egyházak egységének munkálása eredményesebben folytatódjék. Itt az „idegen” a kulcskifejezés. Jézus mondta, hogy a felebarátot szeretnünk kell akkor is, ha más mint mi vagyunk. Ez világos útmutatás. Krisztus igényt tart az idegenekre, bármennyire mások is mint mi. Ez útmutatást ad nekünk ökumenikus feladataink végzésére is. Ha felismerjük Krisztus jelenlétét egy másik egyházi hagyományhoz tartozó „idegen” életében, nincs okunk félni személyétől, vagy szándékaitól. Sokkal inkább van okunk arra, hogy egymástól tanuljunk. Így haladhatunk előre az egység útján.

Jézusnak életünkben megnyilvánuló ilyen sokféle jelenléte segít annak felismerésére, hogy ő életünk része. Nem csupán a történelem egy alakja, aki a múltból tanít minket az életre, hanem a Szentlélek által jelen van és munkálkodik ma is a világban.

Imádság

Örökkévaló Atyánk! Add, hogy felismerjük jelenlétet közöttünk. Add, hogy vágyakozzunk saját egyházunkban és társadalmunkban az igazi közösség növekedésére. Add, hogy Krisztus Testében, a Te Egyházadban buzgó imádságok hangozzanak az egységért. Amen!

8. nap – Egy a reménységben

„Azon a napon megtudjátok, hogy Atyámban vagyok, ti én bennem, én tibennetek” (Jn 14,20)

- 2Móz (Kiv) 40,34–38: Beborította az Úr felhője a találkozás sátrát egész vándorlásuk idején
- Zsolt 42 (41): Isten a reménységem, mert őt fogom újra dicsérni
- Jel 21,1–6: Maga Isten lesz velük
- Jn 14,15–31: Nem hagyjak árván benneteket

Igemagyarázat

Izrael népét Mózes vezette a pusztán át. Vándorlásuk közben Isten nappal felhőben, éjjel pedig tűzoszlopban volt jelen közöttük.

A zsolttár témája a mély vágyakozás és reménység Istennel való közösség után, amelyben Isten megszabadít minden kétségtől és szomorúságtól.

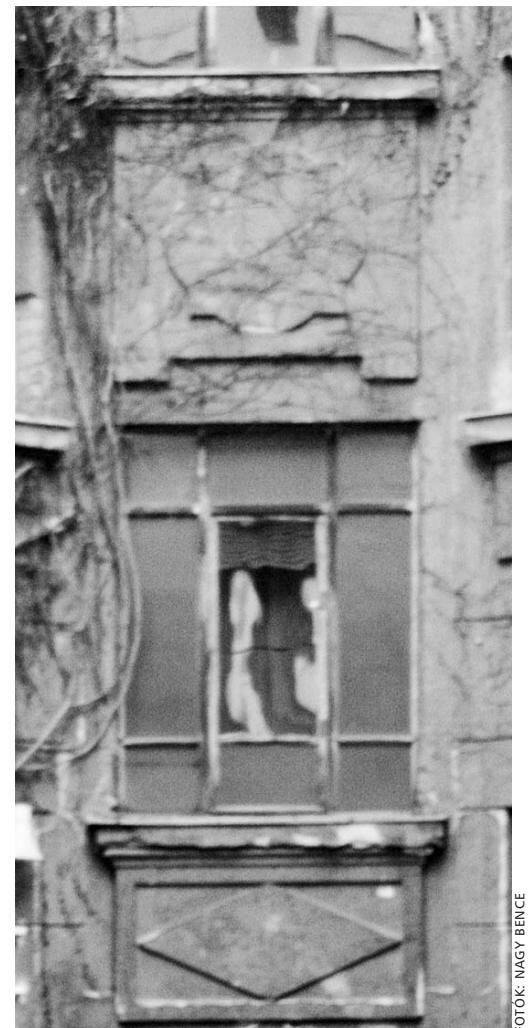
Az evangéliumból született új nép zárándoknép, amely útban van az életnek az új teremtésben való teljessége felé. Akkor Isten közöttük lakozik és letöröl szemükről minden könnyet. Akkor a halál sem lesz többé. Fájdalom és szakadások megszűnnek. Egy megújult és Istenben egyesült emberiség lesz.

Mindazonáltal, ma még úton vagyunk. Osztozunk ugyanabban a reménységben, mert ugyanazon Istenhez tartozunk. Így a zárándokúton sem vagyunk elhagyottak. Jézus nem hagyott bennünket árván, mert Lelkét adta nekünk, aki a szeretet és a reménység Lelke. Megkaptuk Krisztus békességét. Ez biztat és vezet bennünket arra hogy megmaradjunk szeretetben. Ha szeretjük Krisztust, megtartjuk ígését.

E hét témája emlékeztet bennünket Jézus ígéreterre: „Ahol ketten vagy hárman együtt vannak nevemben, ott vagyok közöttük”. Mi pedig segíthetjük egymást, hogy hűségesek maradjunk az úton. Jézusban Isten Örök Igéje él közöttünk, ahogy haladunk együtt a reménység útján. A Szentlélek erejében Jézus Krisztus vezetése által egyre jobban részei leszünk az Atya megújító akaratának. A megbékélt és megbékéltető közösség, amelyhez magunkat odaszántuk az ökumenikus mozgalomban jele és elővételezése az eljövendő új teremtésnek. Isten kegyelméből amennyire lehetséges, már úgy éljünk „a földön, mint majd a mennyben.”

Imádság

Örökkévaló Atyánk, Jézus nevében egyesülve kérünk, add nekünk a bizonyosságot, hogy minden bűn ellenére nem győz a halál; hogy szakadásaink meggyógyulnak; hogy nem esünk kétségbe, hanem reménységben elnyerjük az élet, a szeretet és a világgosszág teljességét, amelyet a Téged szeretőknél ígérsz, akik megtartják szavadat. Amen!

Az ökumenikus imahetek hazai tapasztalatai

A helyzet

Az ökumenikus imahét az elmúlt évtizedek folyamán a magyarországi egyházakban széles körben hagyománnyá lett. Az imahét megnyitása és bezárása a legmagasabb rangú egyházi vezetők közreműködésével még a világi média számára is említésre méltó esemény.

Az elmúlt években hivatalosan bekapcsolódott a Magyar Katolikus Egyház és számos helyi plébánia is. Közben egyes baptista, evangélikus és református gyülekezetek viszont újabban távolmaradnak az imahét közös alkalmairól.

Vannak gyülekezetek, amelyek visszahúzódnak egy bizonyos felekezeti másik gyülekezet bekapcsolódásával indokolják. Így például protestáns részről esetleg a római katolikusok részvételével. Másutt a lelkészek és a gyülekezetek kegyességbeli különbözősége lehet az ok, vagy éppen általános fenntartások mindazzal kapcsolatosan, ami ökumenikus, azaz nem felekezeti. Az imahéten való részvételt akadályozhatja közömbösség éppen úgy, mint az, hogy a megrendezéshez külön erőfeszítések szükségesek.

Hitbeli és teológiai megfontolások az imahéten való részvétel mellett

Ha nemcsak megvallani, hanem megélni is akarjuk, hogy Jézus Krisztus egyháza egyetemes (katolikus) egyház, akkor keresnünk kell az egyház többi részével a kapcsolatot. Ha nem vagyunk készek másokra figyelni és velük együtt imádkozni, akkor megtörténhet, hogy önelégülten önmagunk körül forgunk.

A különféle hitvallású keresztyén gyülekezeteknek szükségük van arra, hogy egymás hite által épüljenek és gazdagodjanak. Fontos, hogy első kézből szerzett tapasztalatok alapján is megismerjék egymás hitéletét, tanítását és kérdéseit. Saját önértelmezésünkben is erősíthet, ha komolyan szembenézünk azzal, ami mások vélekedése vagy kritikája rólunk.

A különféle keresztyén gyülekezetek minden kapcsolatot nélkülöző szom-

szedsága veszélyezteti a Krisztusról való bizonyosságtétel hitét nemcsak magában a keresztyén gyülekezetben, hanem a nem-keresztyének között is.

Az egyháztagok jelentős része ezért tekint nagy várákozással az ökumenikus alkalmakra.

Hitbeli és teológiai megfontolások az imahéten való részvétel ellen

Az imahét széleskörű gyakorlata mellett is fontos megvizsgálni a részvétellel szemben hangoztatott véleményeket:

Az egyik azt röjja fel a közös imaheti alkalmaknak, hogy a megrendezhetőség és a békeesség kedvéért nem néz szembe az egységet akadályozó vagy veszélyeztető tényezőkkel: ezekről hallgat, kerüli őket, és a közös ima alkalmát nem annyira az egység, mint inkább az udvariasság hatja át.

Egy másik nézet azt a tapasztalatot fájjalja, hogy olykor valamelyik fél, amely nem feltétlenül a lélekszám szerint nagyobb, dominánsan viselkedve rátelepedik egy-egy alkalomra.

Ismét mások azt viselik nehezen, hogy a békeesség kedvéért hallgatunk, hallgatnunk kell olyan megszólalások hallatán, amelyek miatt elődeink olykor még vértanúságra is készek voltak.

Végül kérdésessé teheti a részvételi kedvet minden olyan tapasztalat, amely az imahéten mutatott testvériséget cáfolni látszik, mint például a lélekhalászás, vagy a vegyesházasságok esetén az a törekvés, amely a házastársak egyenlőségét, felekezeti hűségét és egyenlő felelősségét csorbítja.

Az egyháztagok másik jelentős része ilyenek miatt tekint nagy bizalmatlansággal az ökumenikus alkalmakra.

Megfontolandó szempontok

A helyszín

Az ökumenikus közösség építése szempontjából helyes elhelyezni a gyakorlatot, amikor a különböző gyülekezetek felváltva hivatalosak egymás templomába, ahol papjaik és lelkészeik sorra ellátják a házigazdái és az igehirdető feladatát. A vendéglátó gyülekezetek törekedjenek

arra, miközben elsősorban a maguk szokása és sajátossága szerint tartják a közös imaheti alkalmat, hogy más felekezetű vendégeikkel egy közösséggé váljanak az Úrban.

A szolgálattelvő lelkészek és papok

Nehezen képzelhető el az imahét megrendezése a lelkészek együttműködési készsége, ismeretsége, kölcsönös tisztelete és megbecsülése, nyitottsága, testvéri szelleme, netán barátsága, valamint ökumenikus érdeklődése és elkötelezettsége nélkül.

A jó szándék mellett gyakran tapasztalható bizonytalanság vagy tájékozatlanság akár a saját felekezet, akár a másik felekezet tanítását, ill. a felekezeti dialógusok helyzetét illetően. Az elért konszenzus félreértése vagy félremagyarázása is jelen van, akár a Leuenbergi Konkordia, akár a Limai dokumentum, akár az augsburgi Közös Nyilatkozat, akár az Ökumenikus Charta stb. esetében. Kívánatos, hogy a gyülekezetek előjárói ezeket a dokumentumokat nemcsak egyéni szorgalommal, hanem közös tanulmányozással is jobban megismerjék.

A közös alkalom rendje és liturgiája

Egyházaink az elmúlt években közösen készítették vezérfonalakat, amelyeket külön füzetekben, az egyházi hetilapokban, vagy a világhálón elérhetővé tettek. Ezen túlmenően is tanácsosnak tűnik előre megbeszélni az imaheti alkalmak rendjét. Az Úrtól tanult imádság és az Apostoli Hitvallás közös fordítása ezeken az alkalmakon különösképpen is indokolt.

A közös énekkincsen túl gondolni lehetne olyan énekek tanulására, amelyek ugyan nem általánosan ismertek, de tartalmuk szerint nincs teológiai vagy hitbeli akadálya közös éneklésüknek.

Kulturális és társadalmi különbözőségek feloldása

A társadalmi, szociális és nemzetiségi különbözőség és sokféleség az egyes közösségeken belül is feszültségekkel járhat. Feladatot jelenthetnek ezek a feszültségek az ökumenikus alkalmakon

is. Fontos, hogy a magyar társadalomban az egyházak az imahéten és azon túl együtt és egységesen tudjanak megjelenni, hitükről bizonyosságot tenni, és szükség szerint értékeiket képviselni.

Az imaheti előkészítő anyagokat a világ egy-egy régiójában élő keresztyének tervezik és fogalmazzák meg sajátos kulturális hagyományaik és társadalmi helyzetük közepette. Megtörténhet, hogy magyar nyelvre fordításuk előtt már nem is egyszer fordították másik nyelvre. A szövegek nehézkessége egyfelől e körülményből fakadhat, másfelől viszont azt a szemléletet tükrözi, ahogyan tőlünk távoli testvérek látják életük dolgait Isten színe előtt. Mivel olyan világban élünk, amelyben súlyosak a szociális és a szociálitikai problémák, ez is tükröződik szavaikban. Minden idegenségük mellett, erre a szempontra ajánlatos figyelni.

Kegyességi és tanbeli eltérések

Az egyes felekezetek tanítása megjelenik igehirdetésükben, énekeikben, imádkozásuk módjában és tartalmában, tehát a közös imaheti alkalmakon is. A különbözőség hangsúlyossá válhat akár tudatosan, akár tudatlanságból. Az imahét azonban az egyház egységéért, Krisztus népének az egységéért való imádkozásnak, és nem a felekezeti vitának az alkalmá.

Arra kell törekedni, hogy kegyességi és tanbeli eltérések vagy ellentétek ne zavarják meg, ne nehezítsék a közös imádkozást. Ha ilyen kérdések mégis felszínre kerülnek, akkor ezek megbeszélésére más alkalommal ajánlatos sort keríteni.

Az ökumenikus kontextus

Az elmúlt évtizedek ökumenikus fejlődésének kétségeltelen és szemmel látható, korábban nem gondolt eredményei vannak. Néhány évtizeddel ezelőtt nem gondoltuk volna, hogy gyülekezeteink találkozhatnak egymás templomában, hogy közös istentiszteleti alkalmakat tarthatunk, hogy együtt imádkozhatunk, és hogy a lelkészek más felekezet templomában prédikálhatnak. Mindezzel ma, ha nem is mindennapos, de sok helyen megszokott és természetes.

Nehezen feloldható ugyanakkor az az ellentmondás, hogy míg egyfelől az imahéten együtt imádkoznak a hívek az egyház egységéért és kifejezik, hogy Krisztusban egyek, másfelől viszont, az év többi részében, nem tanúsítják a másik tanítása és közössége tagjai iránt ugyanazt a türelmet és testvériséget, amely az imaheti alkalmakat jellemzi. Lehet gondolni ebben az összefüggésben a vegyesházasságok gyermeknevelési kötelezettségére és szabadságára, vagy arra, hogy a másiktól és tanításától távollétében nem beszélnek ugyanolyan megértéssel és szeretettel, mint jelenlétében.

A visszahúzódnak okainak keresése

Ha az imaheti közösségből egy gyülekezet bármely okból visszahúzódnak, tisztázni kellene ennek okait úgy, hogy megbeszéljük a problémát, és fáradszónalul igyekeznek elhárítani az akadályokat.

Újabb közösségek meghívása, bevonása

Jól működő és bevált ökumenikus imaheti közösségeknek is fel kellene tenniük a kérdést, hogy miként lehetne meghívniuk és bevonniuk másokat is, még akkor is, ha minden újabb részvevővel új kérdések, új feladatok, és feltehetően új feszültségek is járhatnak.

Kiértékelés külön és együtt

Az imahét tapasztalatait meg kellene beszélni először a résztvevőkkel külön-külön az egyes gyülekezetekben. A gyülekezeti véleményeket és tapasztalatokat utána pedig együtt megtárgyalhatnák a résztvevő gyülekezetek lelkészei (képviselei). Ez lehetőséget adna arra, hogy tisztázzák a félreértéseket, szövegegyeztetik a problémákat, vagyis tudatosítsák ökumenikus együttműködésük helyzetét. S mindenképp: ne hagyják figyelmen kívül azt, ami megoldandó probléma.

Ezek ismerete segítséget jelenthet a magyarországi egyházak országos ökumenikus együttműködésére nézve.

■ A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

Teológiai és Keresztyén Egység Bizottsága

A Krisztus-hívők egységéért megtartott imahetek témái

1968 volt az az esztendő, amikor először készített közös hivatalos dokumentumot az EVT Hit és Egyházszerződés Bizottsága, valamint a Keresztyén Egység Előmozdításának Pápai Tanácsa.

- 1968 Dicsőségének magasztalása (Ef 1,14)
- 1969 Szabadságra vagyunk elhíva (Gal 5,13)
- 1970 Isten munkatársai vagyunk (1Kor 3,9)
- 1971 A Szentlélek közössége (2Kor 13,13)
- 1972 Új parancsokat adok néktek (Jn 13,34)
- 1973 Urunk, taníts minket imádkozni (Lk 11,1)
- 1974 Minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr (Fil 2,1–13)
- 1975 Isten szándéka: Krisztusban egybefoglal mindenedet (Ef 1,3–10)
- 1976 Isten gyermekei legyünk, vagy az a hivatásunk, hogy legyünk, amik vagyunk (1Jn 3,2)
- 1977 A reménység nem csal meg többé (Róm 5,1–5)
- 1978 Nem vagytok idegenek (Ef 2,13–22)
- 1979 Szolgáljatok egymásnak Isten dicsőségére (1Pt 4,7–11)
- 1980 Jöjjön el a Te országod! (Mt 6,10)
- 1981 Egy Lélek – sok ajándék – egy test (1Kor 12,3–13)
- 1982 Hogy megtalálják hajlékukat nálad, Urunk (Zsolt 84,5)
- 1983 Jézus Krisztus a világ élete (1Jn 1,1–4)
- 1984 Az a hivatásunk: legyünk egyek Urunk kezesztje által (1Kor 2,2; Kol 1,20)
- 1985 Halálból az életre Krisztussal (Ef 2,4–7)
- 1986 Tanúim leszték (ApCsel 1,6–8)
- 1987 Krisztusban egyek – új teremtés (2Kor 6,17)
- 1988 Isten szeretete elűzi a félelmet (1Jn 4,18)

Imaheti mellékletünk szövegét változtatás nélkül vettük át az Imahét a Krisztus-hívők egységéért – 2006. január 15–22. című füzetből (kiadta a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa).

Néhány jelentősebb adat az imahetek történetéből

1740 körül Skóciában ismeretes egy olyan pünkösdi mozgalom, amely Észak-Amerikából indult és célul tűzte ki az imádkozást minden egyházzért, minden egyházzal együtt.

1820 James Haldane Stewart tiszteletes kiadja javaslatát „A keresztyének általános egysége és a Szentlélek kiáradása” címmel.

1846 Megalakul az Evangéliumi Aliánsz. Ötven felekezetből 921 résztvevő gyűlt össze Londonban. Bevezették a minden év első teljes hetében rendezendő imahetet a Krisztusban hívők egységéért.

1886 Magyarországon először hirdettek meg imahetet. A Kálvin Téri Református Gyülekezet Baldácsi termébe hívják a résztvevőket.

1958 A lyoni Unité Chrétienne központja és az Egyházak Világtanácsa Hit és Egyházszerződés Bizottsága együtt kezdi meg az imahét anyagának közös előkészítését.

1964 A II. Vatikáni Zsinat ökumenizmusról szóló dekrétuma hangsúlyozza, hogy az ökumenikus mozgalom lelke az imádság és egyúttal szorgalmazza az imahét rendszeres megtartását.

1966 Az Egyházak Világtanácsa Hit és Egyházszerződés Bizottsága és a vatikáni Keresztyén Egy-

ség Előmozdításának Pápai Tanácsa közösen kezdi meg az imahét szövegének előkészítését.

1968 A közösen készített imaheti anyag hivatalos használatbavételének első esztendeje.

1995 II. János Pál pápa Ut unum sint kezdetű körlevélben állást foglal az ökumenizmus mellett, amelyet belső szükségyszerűségnek és visszafordíthatatlan folyamatnak nevez.

1998 Ötven éves az Egyházak Világtanácsa, ebből az alkalomból a zimbabwei Hararében tartották a jubileumi világgűlést. Februárban magyar állásfoglalás is született a Magyarországi Egyházak ökumenikus Tanácsa ünnepi ülésén, amelyen a Katolikus Egyház képviselői megfigyelőként vettek részt. Közösen hívták fel a hazai egyházakat a krisztushívők egységének munkálására és a közös imahetek megtartására.

2004 Megegyezés született, hogy az imahét anyagát közösen publikálják, azonos formában adják ki az EVT és az Egység Titkárság szervei. Az ökumenikus imahetek gyümölcsei és eredményei felfedezhetőek az elmúlt évek nemzetközi és hazai egyházi életében egyaránt.

A 2006-os imahét előkészítő anyagát egy ökumenikus csoport készítette Dublinban. Ebben a görög ortodox, a kopt ortodox, az írországi metodista, az írországi presbiteriánus, az ír római katolikus, az írországi evangélikus, az írországi román ortodox és az írországi anglikán egyházak képviselői vettek részt. Az elkészített anyagot az Egyházak Világtanácsa Hit és Egyházszerződés Bizottság, valamint a Keresztyén Egység Előmozdító Pápai Tanács képviselői lektorálták. Ez a nemzetközi munkacsoport az írországi Kildare megyei Fokoláre Központban ülésezett az Ír Katolikus Püspöki Konferencia támogatásával. Köszönet illeti az egyházi vezetőket, a Fokoláre Központ alkalmazottait a szíves vendéglátásért és mindazokat, akik valamilyen módon az előkészítő anyagot formába öntötték.

Egyházi iskolák – a múltban és a jelenben

▶ **Az egyházi iskolák kérdése szorosan összefügg az egyház és állam kapcsolatával. Ezen belül is az egyik legérzékenyebb pont a finanszírozás kérdése. Politika, kultúra és anyagi ügyek sokszor találkoztak és kapcsolódtak össze a történelem folyamán.**

A középkorban az egyház rendelkezett a művelődés intézményeinek fenntartási jogával, e célra hatalmas adományokban részesült. Ez volt a helyzet az újkorban is addig, amíg a reformáció, illetve a felvilágosodás változásokat nem hozott. Magyarországon és a Habsburg Birodalomban a 18. században II. József alatt az állam a katolikus egyház óriási vagyonát és szervezetét megpróbálta összhangba hozni a kor követelményeivel. Az uralkodó az általa „haszontalannak” ítélt szerzetesrendeket feloszlatta, vagyonukat az állam által felügyelt egyházi vagyonalapba olvastotta, és ebből támogatta a hasznosnak ítélt, elsősorban az oktatással foglalkozó tevékenységeket.

A 19. században az egyház és állam viszonyának polgári alapon való rendezésekor az egységes oktatási rendszer megteremtése érdekében az állam még mélyebben avatkozott be az egyházi oktatás ügyeibe. Az állam és egyház viszonyának szempontjából alaptörvénynek számító 1848. évi 20. tc. 3. §-a kimondta: „Mind a bevett vallásfelekezet egyházi és iskolai szükségéi közálladalmi költségei által fedeztessenek.” (Szelényi Ödön: *A magyar ev. nevelés története a reformációtól napjainkig*, Pozsony, 1917) A dualizmus korában ezt az elvet valószínűsítette meg az egyházi iskolák részére adható államsegély. A támogatás ára azonban az volt, hogy az egyházak kénytelenek voltak elfogadni, hogy a polgári állam a közérdeket szem előtt tartva felügyelje az egyházak oktatási tevékenységét.

Az állami befolyás növekedése miatt az állami támogatások elfogadása ezért az egyházakon belül sok vitára adott okot: nemcsak a katolikus egyház, hanem már a protestánsok is kezdtek aggódni, féltették az egyház autonómiáját. Mégis rá voltak utalva az állami támogatásra: a kor színvonalán álló iskolai épületek létesítése és fenntartása meghaladta volna a legtöbb egyház, főleg a protestánsok lehetőségeit. A fenntartások ellenére az állam és az egyházak között kialakult egy módus vivendi, amely végül is hagyománnyá vált, és beleivódott a magyar közgondolkodásba.

Templom és iskola: elválaszthatatlan egység

Az evangélikus oktatásügy nagy múltra tekint vissza: Bél Mátyás, Schedius Lajos és Hunfalvy Pál neve jelzi, hogy az iskolák az országos élvonalban voltak. E sorokat írva eszembe jut, hogy a hófehér hajjú Patay úr, neves protestáns nemesi család sarja, *Prónayak* és *Radvánszkyak* rokona a levéltárba bejőve kihúzta magát, és elmondta, hogy az evangélikus egyetemes felügyelői (mai szóval

vállaltak, az iskolában gyakoroltak. Ma, amikor jószerével csak az egyházi iskolákban van rendszeres hitoktatás, az államiakba nemigen jutunk el, nagyon messzinek tűnik az, mikor egy kis falusi leánygyülekezet, melynek még talán papja se volt, de iskolája és kántortanítója igen, képviselte helyben az egyházat. A *kántortanító* elnevezés pedig régi szóval az „énekvezérséget” jelentette, a templomban a gyülekezet, a fiatalság éneklését segítette.

Az így kialakult rendszer a két világháború között is tovább élt: az állam fontosnak tartotta az egyháznak az oktatásban betöltött szerepét, ezért ilyen címen jelentős támogatást kaptak az egyházak. A protestáns teológiai állami egyetemi fakultásokká lettek, például a soproni evangélikus teológia így lett a pécsi tudományegyetem fakultása. Az állam és egyház közötti együttműködés a bizalom és a kölcsönös megbecsülés alapján volt elképzelhető.

A trianoni sokk után lábra álló keresztény Magyarország neves politikusa, *Klebsberg Kunó* gróf, kultuszminiszter azt vallotta: „A nemzet vallás-erkölcsi erőinek ápolása elsősorban történeti egyházaink kezébe van bízva.” A törvény kimondta: az iskola feladata, hogy „a tanulókat vallásos, erkölcsi és nemzeti szellemben nevelje” (a polgári iskolákról szóló 1927. 12. tc. 1. §). E kor életérzését fogalmazta meg a „Magyar Hiszekegy”, melyet evangélikus asszony fogalmazott meg mint a nemzet közös imádságát, és amelyet tanítás előtt minden reggel elmondtak a diákok: *Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek egy isteni, örök igazságban, hiszek Magyarországot feltámadásában. Amen.*

Harc a „klerikális reakció” ellen

1945 után egy csapásra megváltozott a helyzet: a szovjet megszállók segítségével kiépülő kommunista uralom szemében az egyházak első számú közellenségévé lettek. A klerikális reakció elleni harc a Rákosi-féle „demokrácia” egyik fő célkitűzése volt. *Kapó Béla* püspök emlékiratában megírja, hogy a nemzet alávetésének egyik legfontosabb eszköze az egyházak folyamatos támadása volt: egyház és nemzet ügye egybeforrott. E sötét korszak emléke és termékei még ott élnek feldolgozatlanul és feltáratlanul, a fejekben még kifejtik áldatlan hatásukat.

Éppen az evangélikus egyháztörténet hozza a legszebb példát arra, hogy mikor 1948-ban az egyházi iskolarendszert *Rákosiék* egy tollvonással meg akarták semmisíteni, az egyházi vezetők ellenállt. Gondoljuk meg: az egyház legmagasabb rangú vezetőit, *Ordass Lajos* bányakerületi püspököt, báró *Radvánszky Albert* egyetemes felügyelőt és *Vargha Sándor* egyetemes főtiszt magas állásuk és esetleges hajlott koruk ellenére elhurcolta a kommunista kézben levő államrendőrség. A vezetők számára fontosabb volt az egyházi iskolák ügye a saját biztonságuknál. Akkor a mártírságban az evangélikus egyház az első helyen állott!

Aztán az új, a baloldalnak behódoló egyházvezetés *Dezséry* vezetésével 1952-ben, kész helyzet elé állítva a két megmaradt gimnázium – a fásori és Deák téri – tanárait, bejelentette, hogy az egyház „felajánlotta” az ál-

hogy hosszú távon a nemzet felemelkedésének egyik alapja az iskola, az ifjúság kérdése; tudták, hogy a nemzet megújulását az ifjúságnál kell elkezdni. Nagy és fontos feladat hárul iskoláinkra, különösen egyházi iskoláinkra. Óriási (volt) a tét, ezt az is mutatta, hogy milyen nagy küzdelem zajlott néha e kérdés körül: a régi rendszer hívei kézzel-lábbal akadályozták az egyházi iskolák létrejöttét (hogy ez miként zajlott, annak a történetét még nem írták meg!).

A restauráció erői, amelyek magukat liberálisnak, korszerűnek hirdetik, a kezükben levő pénz diktatúrájának minden eszközét bevetik – finomat és durvát egyaránt –, hogy megtartsák és növeljék az ifjúság fölötti befolyásukat. Legmilitánsabb csoportjuk előszere-ttel szállja meg a magyar oktatás és kultúra irányító helyeit, médiájuk radikális liberokrata stílusban „hirdeti”: ne legyen normális életű, művelt, hazafias érzésű ifjúság, legyen inkább drogfogyasztó, az egyneműek közötti kapcsolatot méltányoló, gyermeket nem nevelő! Eszközük az ifjúság erkölcsi és kulturális szintjének minél lejjebb szállítása, például a „Szigettel” és túltámogatott parádékkal. Az ifjúság lelkehez amerikai „szendvicsek” hálózatával, igénytelen reklámokkal, silány tartalmú mozikkal, fogyasztási mániát sugalló „bevásárlótemplomokkal” akarnak közel férkőzni. Az utcát és a médiát előlönti a nemiséget biológiává és üzletté silányító sajtótermékek áradata, az alkohol-, kábítószer- és cigarettafogyasztást reklámozó életstílus.

Zsarolás és kényszerpálya

A nemzet legszentebb érdekeinek és értékeinek, például a koronának, a nemzeti múltnak a tudatos és provokatív ócsárlása után jelenleg az egyházak és az egyházi iskolák térdre kényszerítése került napirendre. Az egyházak anyagi eszközökkel való zsarolása az egyházak vezetőségét kényszerpályára viszi. Bár a zsarolók tudják, hogy az egyházaknak és tagjaiknak az iskolákhoz, a művelődéshez való joga alapvető, minden állampolgárt megillető demokratikus alapjog. Európai demokráciában elképzelhetetlen, hogy ezt valaki megkérdőjelezze. Posztszocialista valóságunkban azonban minden a feje tetejére állt: a liberális médiahatalom megkérdőjelezi az állampolgári szabad véleménynyilvánítás jogát, evvel sugalmazza azt, hogy aki nem ért egyet az ő uralkodó „fő vonalakkal”, az másodrendű állampolgár, az kevesebb joggal rendelkezik. Üzenetük: légy óvatos, neked nem szabad tiltakozni, a keresztény és magyar továbbra is megtűrt legyen ebben az országban. A törvénytelen médiahatalom az ország pénzén, az ország ellen folytatott hadjáratában pszichoterrort alkalmaz.

Ne semleges szemlélként!

Mit tehetnek ilyenkor az egyházak? Bár az erőviszonyok nem kedvezőek, de a bibói demokráciameghatározás szerint: „Demokrácia annyi, mint nem félni.”

»KARÁCSONY MARGÓJÁRA«

„Piros apukát” szeretnék karácsonyra

▶ **A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet három városban – Miskolcon, Orosházán és Szolnokon – működtet átmeneti otthon családok számára. Az intézmények lakói ünnepek előtt közösen készülődnek, és a segélyszervezet munkatársai ilyenkor a családi ünnepekkel szembeni közösségi alkalmakat is szerveznek számukra. Rácok Balázs, a miskolci átmeneti otthon vezetője az alábbiakban karácsonyi élményét osztja meg az olvasókkal.**

Minden évben megpróbálunk egy kicsit másképpen ünnepelni. Előfordult, hogy egy miskolci református gyülekezet fiataljai készültek ünnepi programmal, vagy egy-egy énekkar tette meg a hittebbé az ünnepet. Egyszer pedig az otthonban lakó gyerekeket tanítottuk be, s betlehemesel megittettük fel a szülők szívét. Volt közös főzőcskézés, díszes karácsonyfa és sok ajándék. Nagy öröm ez egy átmeneti otthon lakóinak.

Most karácsonykor szeretnénk volna, hogy az ünnep igazán családi legyen. Szeretnénk volna, ha nem az otthonunk csoportszobájában közösen éljük át a csodát, hanem minden család a saját kis szobájában külön-külön. Azért gondoltunk erre, mert azt tapasztaljuk, hogy nem tudunk ünnepelni. Az ünnepi hangulat kimerül a sütésben-főzésben, a bevásárlóközpontok forgatagában való elvegyülésben, de legtöbbször érintetlenül hagyja a szíveket. Nem kerül elő a Biblia, a karácsonyi történet, nincs éneklés, hiányzik az erő és megújulást adó ima.

Az otthonban három „előkészítő foglalkozást” tartottunk advent idején a következő témákból: Kinek mit jelent a karácsony? Hogyan ünnepeltek eddig? Mi a karácsony igazi üzenete? Milyen az ünnepi forogatókönyv egy keresztény család életében? Az egyik alkalommal a hitről kezdtünk el beszélgetni, és szóba került, hogy milyen nagy hitük van a kisgyermeknek. Logikus magyarázat nélkül, csodálattal telve, teljes békességgel vesznek tudomásul dolgokat. A gyermeki hithez szorosan hozzákapszolódnak a gyermeki kérések is. Ezek reális és irreális dolgokra egyaránt irányulnak: új házra, kiskutyára, babára; arra, hogy apa béküljön ki anyával, hogy legyen úrhajóm... folytathatnánk a végtelenségig.

Amikor ehhez a részhez értünk, az otthonban lakó egyik édesanya megkérdezte, hogy elmondhatja-e, mit szeretne a négyéves kisfia karácsonyra. Természetesen igennel válaszoltunk. „Peti kívánsága a fa alá egy piros apuka...” – mondta. Kicsit értetlenül néztem rá, az édesanya pedig folytatta: „Peti egy olyan apukát szeretne, mint a Mikulás, aki nem bántja anyát, és nem bántja Petit!”

Megdöbbenem. Nem kisautó, nem baba, nem úrhajó kell. Mi lehet ebben a gyermeki szívben? Miken gondolkodhat nap mint nap? Mit álmodik, ha a kis szívében ez a legfőbb, az elérni kívánt egyetlen cél? Nem a Mikulás ajándékai kellene neki, hanem maga a Téliapó, egy piros apuka. Aki szereti, aki nem bántja, aki összefogja a családot...

Minden karácsonykor adni szeretnék valami pluszt az otthonban lakóknak, és mindig rá kell jönnöm, hogy mindig én kapok a legtöbbet. Az élet, ha nyitott szemmel jár az ember, tükröt tart elé: megláthatom, hogy milyen gazdag is vagyok, van családom, házam, betevő falatom. Piros apukám nekem sincs, de van egy Atyám, akinek érezhetem a szeretetét, gondoskodását – nemcsak karácsonykor, hanem az év minden napján. Köszönöm.

A fásori evangélikus gimnázium tanári kara 1931-ben (az iskola fénykorából). A gimnázium tanulói közül több Nobel-díjas került ki. A tanári kar: (alsó sor, balról jobbra) dr. Szolár Ferenc, dr. Kubacska András, Mikola Sándor, dr. Németh Ödön, dr. Raffay Sándor püspök, Broschko G. Adolf, dr. Hitrich Ödön, Bereczky Sándor, dr. Bexheft Ármin, dr. Koch István, Kovács János, (felső sor, balról jobbra) Mikó Imre, dr. Vermes Miklós, Peschko Zoltán, Faluba György, Opperl Imre, Ihász József, dr. Dengelegi Lajos, dr. Bogsch Sándor, dr. Kliment Jenő, Sulek József, dr. Loisch János, dr. Rempert Elek, dr. Réz Henrik, dr. Losonczy Zoltán, dr. Kerecsényi Dezső, Renner János és dr. Jánossy István.

országos felügyelői) tisztség kultuszminiszteri ranggal ért fel. Magyarzatként hozzátette, hogy az evangélikus egyház annyi népiskolát, középiskolát, főiskolát tartott fenn, hogy ez a rang és cím igenis indokolt volt: *egyetemes egyházi és iskolai felügyelő* (erről lásd: *Boleratzky Lóránd: A magyarországi evangélikus egyházfelügyelői intézmény eredete és egyházi jelentősége*, Miskolc, 1942).

A rendszerváltás óta az egyház országos központjának tanácstermében újra ki vannak téve a régi felügyelők képei. Komolyan, zsinórosan és szakállasan figyelik mai utódaik tevékenységét. A levéltárban megmaradt egy, a két világháború közötti evangélikus iskolarendszert szimbolikusan ábrázoló, nagy, üvegezett tábla, melyen családfaszerűen felül a főiskolák, körben a középiskolák, középen pedig a számtalan népiskola látszik.

A hagyományos értelemben vett egyházhoz, gyülekezethez elválaszthatatlanul hozzátartozott az egyházi iskola. A templom és iskola olyan elválaszthatatlan egység volt, mely nem is képzelhető el egymás nélkül. A lelkesek pályájuk kezdetén tanítói, magántanítói állást

lamlak a két neves, nagy múltú iskolát. Erre az „önfeladásra” nagyon emlékeztetett a református egyházvezetés eljárása is: ők a híres sárospataki kollégiumot szüntették meg. Állítólag maga *Horváth János*, a félelmetes Állami Egyházügyi Hivatal vezetője vetette *Bereczky* és *Péter János* szemére, hogy „nem képviselték az egyház érdekét”. Az ateista, egyházüldöző rendszer egyik legfontosabb célja volt, hogy az ifjúság lelkét az „egyház nem mérgezze”. Negyven éven át az egyház nemcsak az iskolákból volt kizárva, de még az egyházon belüli ifjúsági munkát is tilalmazták, még az 1970-es, '80-as években is. Úgy kellett – mindenféle fedőnév alatt – Főton, Gyenesen ifjúsági munkát végezni, hogy ne zavarja az államiakat és az egyházi vezetőséget.

Nemzeti megújulás vagy „bevásárlótemplomok”?

Az 1989–1990-es rendszerváltási kísérlet során *Antall Józseffel* az élen a nemzet felelős vezetői fontosnak tartották, hogy visszaadják az egyházi iskolákat. Tudták,

„Ha ebédet vagy vacsorát készítesz, ne a barátaidat hívd meg, ne is a testvéreidet, rokonaidat vagy gazdag szomszédaidat, nehogy viszonzásul ők is meghívjanak téged. Hanem ha vendégséget rendezel, szegényeket, nyomorékokat, sántákat, vakokat hívjál meg, és boldog leszel, mert nincs miből viszonzniuk.” (Lk 14,12–14)

Ünnepek múltán

Nem karácsonyi történet

FOTO: BARTA IMRE

A pesterzsébeti evangélikus gyülekezet tagjai nem csak a karácsony közeledtével gondolnak a rászorulókra – tudtuk meg Váróczy Ákos Zoárától, aki a gyülekezeti szerezetszolgálat hajléktalanokkal foglalkozó ágának a vezetőhelyettese. Az evangélikus közösségben működő Szegényekért Alap egész évben két fő területen végez szolgálatot: a gyülekezeten belül (anyagi nehézségekkel küzdő tagok segélyel, élelmiszerekkel, háztartási cikkekkel való támogatása), valamint a hajléktalanok között. A hozzájuk betérő hajléktalanoknak élelmiszert, ruhákat, igei olvasmányokat adnak, illetve más, számukra szükséges praktikus dolgokkal segítik őket – például konzervnyitót vagy polifoam matracot kapnak. Emellett a hajléktalanokat ellátó egyéb intézményekről is tájékoztatják őket.

A gyülekezeti tagoktól befolyó adományokból hetente tíz hajléktalannak tudnak tartós élelmiszereket tartalmazó csomagot osztani. Szükség esetén meleg alsóneművel és ruházzal is támogatják őket. Néhány hajléktalan rendszeresen részt vesz a vasárnapi istentiszteleteken; némelyikük úrvacsorát is vesz. Nagyobb ünnepek alkalmával – így karácsonykor – igyekeznek megszervezni, hogy a hajléktalanok meleg ételhez is jussanak.

December 18-án az Iványi Tamás karnagy által vezetett Szenátorok kórus látogatott el Pesterzsébetre. Az istentiszteleten – amelyen az országgyűlési képviselőket tömörítő énekkar is szolgált (képünkön) – kifejezetten a hajléktalanszolgálat támogatására gyűjtötték az offertóriumot.

■ G. Zs.

„Imre vagyok a miséről, atyám!”

Télen, karácsony idején sok szó esik a hajléktalanokról. Jótékonyági hangversenyek, ruhaosztás, ingyenkonyha, adományok, akciók igyekeznek enyhíteni a társadalom sebeit. Talán egy kicsit nyugtalanítják az emberek lelkiismeretét a napok, s megfigyelhető, hogy még a „Menjtek inkább dolgozni!” mondat is kifejezett dohogás is kevesebb. Valljuk meg, hogy így karácsonytájt sokkal inkább elviseljük a jelenlétüket, sőt egyes csoportoknak, tömörüléseknek direkt jól jönnek a fedél nélküliek a kiirtóztatásához, a kérkedő alalmazsnaosztáshoz. Hát ilyenek vagyunk.

Mi is szép offertóriumot adtunk össze a hajléktalanok javára. Lezajlott az istentisztelet utáni szokásos ételosztás – talán nagyobb lelkesedéssel, mint máskor. Érezzük, hogy most jobban elfogadjuk őket. De mit szólunk ahhoz, ha éjjel vagy hajnali álmunkból zörgetne föl egyikük, és a szemünkbe mondaná, hogy mekkora hóhányók vagyunk? Nos, ez bizony megtörtént e sorok írójával. Mielőtt azonban bárki elkezdene sajnálkozni vagy éppen dohogni, tartsa vissza egy pár mondat erejéig.

Reggel hat óra. Sötét az égbolt, de az udvar nem, mert a havazás jóvoltából megfordult a dolog – hja kérem, így lesznek az el-sőkbl az utolsók... „Csöngettek! Jól hallotam?” – bámultam álmosan a vekker átméret játszó mutatóira.

– Ki az? Mit akar? – kérdeztem az előszobából.

– Az Imre vagyok a miséről, atyám!

– De hát ilyen korán?

Fürdőköntösömet fölkapva ablakot nyi-

tottam az ajtón. Seholy senki. Csak azt láttam, hogy valaki elsöpörte a havat a bejárati lépcsőn.

– Halló! Hova tűnt?

– Imre vagyok a miséről, aki úrvacsorát szokott venni – lépett ismét az ajtó elé. – Ellopták az éjjel a cipőmet...

– Micsoda? – néztem a hóban zoknisan ácsorgó lábakra.

Ettől kezdve minden fölgyorsult, kattant a gázkonvektor a sekrestyében, viseltes cipőm gazdát cserélt, a forró teába cukor és kevéske bor került, és csodák csodája, a zoknit is lecséréltük, mert valaki tegnap egy zsákkal hozott belőle.

– Elsöpöröm a havat a kapuig – mondta, miután megitta a teát.

– Hát, ha akarja... Majd megfizetem! – mondtam, de ekkor már eldöntöttem, hogy vele fogok dolgozni.

Rendesen végezte a munkát, de látszott az útra rajzolt seprűvekből, hogy kimerítette az éjszaka. Rákapsoltam. Csak úgy porzott a hó, ahogy megelőztem a kapu felé haladva. Ekkor megszólalt a hátam mögött.

– Atyám, nem tudtam, hogy az atya ilyen nagy hóh... – riadt vissza; félt, hogy megbánt a rosszul választott szóval.

– Mondja csak ki: hóhányó!

Nem nevetett a poénon, csak azt a félénk mosolyt láttam a reggeli naptól megvilágított arcán, amelyet akkor figyeltem meg, amikor először térdel közénk ő, a hajléktalan úrvacsorázni.

■ GYŐRI JÁNOS SÁMUEL

Már elmúlt dél, mikor a néni kijött a házból. Nem volt nagyon hideg, s úgy nézett ki, hogy karácsonyra sem jön meg a hó. A kirakatok, ahogy ez ilyenkor szokás, nagyon szépen fel voltak díszítve. „Gyerekkoromban mekkora havak voltak!” – gondolta a néni. Mióta a férje meghalt, sokat gondolt a gyerekkorára. „Mennyit szánkóztunk, hógolyóztunk!...” Akkoriban nem ilyenek voltak a telek. Hideg és hó is volt jócskán.

A néni bement a boltba. Jóleső érzés töltötte el, ahogy a megrakott polcokat nézte, bár nagy bevásárlást úgysem tudott volna végezni. Azok a régi telek jutottak az eszébe, amikor még kislány volt a háború előtt. A faluban volt egy domb; úgy hívták: a lusták dombja. A szóbeszéd szerint valamikor nagyon régen az ott élő emberek elhanyagolták a földjeiket, nem művelték őket, pedig ott terültek el közvetlenül a falu határában. A Jóisten – így mondták – ezzel a dombbal büntette őket, amelyet odahelyezett a falu és a földjeik közé. Így most már duplán kellett fáradozni, ha kapálni mentek. Ezt a dombot télen megrohanták a gyerekek, szánkóversenyeket, hócsatákat rendeztek... Esténként meg minden ház elé készítettek egy hóangyal: a havon hátton fekvő egyszerre mozgott a két kéz és a két láb – ennek a mozgásnak a nyoma pedig úgy nézett ki a hóban, mint egy angyal.

– Azt a kisebb darab kenyeret kérem – mondta a néni az eladólánynak. – Köszönöm!

„Még egy kis zacskó tej...” – gondolta. Szinte mindennap ugyanezeket vette, csak hogy kimozduljon; hátha történik valami. De már évek óta nem történt vele semmi különös. A hozzá hasonló korúak, akiket ismert, szép lassan mind meghaltak.

– Száztizenhat forint – hallatszott.

– Mennyi? – kérdezte gondolataiból felriadva.

– Száztizenhat – ismételte a pénztárosnő most már kicsit ingerültebben.

– Bocsanát – mondta a néni.

Kiszámolta pénztárcájából az összeget, és kijött az üzletből. A férje ritkán jutott az eszébe. Ő hűséges feleség volt, lefoglalta az idejét a gyerek és a háztartás. Munkahelye nem volt, a férje nem engedte, hogy dolgozzon. Az egész közös életük olyan furcsa volt. A háború utáni időkben a falu kezdett magához térni. Egy időben kommunista agitátorok érkeztek, és különböző gyűlésekre hívták az ottaniakat. A néni ekkor egy

nyíló virágszállhoz hasonlított: gyönyörű volt. Élvezte, hogy utánafordulnak az utcán. Úgy mondták: ő a falu legszebb lánya.

Egyszer elkísérte egy gyűlésre az édesapját, s ott megpillantotta azt a férfit, akit otthon az édesapja „a kis sunyinak” hívott. Kopaszodó, köpcös kis ember volt. Gesztikulálva, hadonászva beszélt. Néha még az asztalra is rá-rácsapott. Nagyon erőszakos volt. A férfi felfigyelt a lányra, és szélesen elvigyorodott. Elkezdett hozzájuk járni, s egyszer csak megkérte a kezét. Magabiztos volt. Bevonult a lány édesapjával a belső szobába, s majd egy óráig beszélgettek. Mikor kijöttek, az édesapja könnyes szemmel azt mondta: „Nagy megtiszteltetés ért, lányom, János megkérte a kezét. Úgy gondolom, hogy neked is, nekünk is ez lesz a legjobb.” Fölvette a kabátját, a sapkáját, és kiment a házból. A lány meg csak állt, és semmit sem értett az egészből. Az esküvő gyorsan megvolt; nem a templomban esküdtek.

Beköltöztek a városba, s a lány szép lassan elvesztett mindent, ami számára jó és fontos volt. A szüleit, barátait és egy kicsit Istent is. Templomba nem járhatott – a férje, aki akkor már a város első számú pártembere volt, megtiltotta. Egyszer aztán nem találta a Bibliáját, amelyet az édesapjától kapott. A kérdésre, hogy hol van, a férje annyit mondott: „Egy felelős beosztású ember felesége nem ronthatja a férj hitelét ilyen ostobaságokkal, mint a Biblia olvasása.” Imádkozni is csak lopva mert. Lassan megtanulta, hogy magában, a külső dolgokra nem figyelve mondjon imát.

A fia telefonált, és sajnálkozva közölte a nénivel, hogy nem tudja meglátogatni az ünnepek alatt.

– Tudod, mamus, sok a dogom, mennek, de nem lehet, majd bepótoljuk.

A férje egyetlen reakciója az volt, amikor a fia megszületett, hogy tíz perc alatt berúgott; meg se látogatta őket a kórházban. A gyerekneveléssel nem terhelte magát. Sokszor a felesége szemébe vágta: „Biztos nem is az enyém!”

A gyerek, akit nem engedett megkeresztelni, gyűlölte az apját, pedig az soha nem verte meg, de a lelket megnyomortotta. El is költözött otthonról hamar. Megnősült, jött a baba, de a házassága nem sikerült; gyorsan szétköltöztek. A fiút messzire vitte a munkahelye, a volt feleség a gyerekkel megint máshová költözött, és újra férjhez ment. A néni többé nem is látta az unokáját.

■ DORÁK ISTVÁN

► Karácsonyi háttérbeszélgetésre várták a sajtó képviselőit december közepén a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Közép-magyarországi Régiójának budapesti, Miklós utcai központjában. Az alkalom meghirdetéséhez – a közelgő karácsonyi ünnepek mellett – szomorú aprópót adott, hogy ekkor szűnt meg a segélyszervezet XI. kerületi, Borszéki utcai hajléktalanszállója.

A sajtótájékoztatót Győri-Dani Lajos, a közép-magyarországi régió elnöke szövegezte arról, hogy a felszámolásra a négyes metró építése miatt került sor. Beszélt arról is, hogy a komplex intézmény ötven rászorulóknak biztosított átmeneti szállást. Ugyanitt működött egy – szintén félszáz férőhelyes – nappali melegedő, egy háziorvosi rendelő, valamint egy szociális információs iroda is. A Fővárosi Önkormányzat az intézmény bezárását tudomásul vette, de a kieső szolgáltatások pótlásáról nem intézkedett – tudtuk meg.

■ GAZSU

(A Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség gyülekezeti szerezetszolgálatának évek alatt kiforrott működési modelljéről részletek a <http://szeretetszolgalat.lutheran.hu/> internetes oldalon.)

FOTO: BARTA IMRE

D. Szabik Imre püspök
(Északi Egyházkerület)

Már elmúlt dél, mikor a néni kijött a házból. Nem volt nagyon hideg, s úgy nézett ki, hogy karácsonyra sem jön meg a hó. A kirakatok, ahogy ez ilyenkor szokás, nagyon szépen fel voltak díszítve. „Gyerekkoromban mekkora havak voltak!” – gondolta a néni. Mióta a férje meghalt, sokat gondolt a gyerekkorára. „Mennyit szánkóztunk, hógolyóztunk!...” Akkoriban nem ilyenek voltak a telek. Hideg és hó is volt jócskán.

A néni bement a boltba. Jóleső érzés töltötte el, ahogy a megrakott polcokat nézte, bár nagy bevásárlást úgysem tudott volna végezni. Azok a régi telek jutottak az eszébe, amikor még kislány volt a háború előtt. A faluban volt egy domb; úgy hívták: a lusták dombja. A szóbeszéd szerint valamikor nagyon régen az ott élő emberek elhanyagolták a földjeiket, nem művelték őket, pedig ott

terültek el közvetlenül a falu határában. A Jóisten – így mondták – ezzel a dombbal büntette őket, amelyet odahelyezett a falu és a földjeik közé. Így most már duplán kellett fáradniuk, ha kapálni mentek. Ezt a dombot télen megrohanták a gyerekek, szánkóversenyeket, hócsatákat rendeztek... Estéknént meg minden ház elé készítették egy hóangyalt: a havon háton fekvő egyszerűre mozgott a két kéz és a két láb – ennek a mozgásnak a nyoma pedig úgy nézett ki a hóban, mint egy angyal.

– Azt a kisebb darab kenyeret kérem – mondta a néni az eladólánynak. – Köszönöm!

„Még egy kis zacskó tej...” – gondolta. Szinte mindennap ugyanezeket vette, csak hogy kimozduljon; hátha történik valami. De már évek óta nem történt vele semmi különös. A hozzá hasonló korúak, akiket ismert, szép lassan mind meghaltak.

– Száztizenhat forint – hallaszott.
– Mennyi? – kérdezte gondolataiból felriadva.
– Száztizenhat – ismételte a pénztárosnő most már kicsit ingerültebben.
– Bocsánat – mondta a néni.
Kiszámolta pénztárcájából az össze-

get, és kijött az üzletből. A férje ritkán jutott az eszébe. Ő hűséges feleség volt, lefoglalta az idejét a gyerek és a háztartás. Munkahelye nem volt, a férje nem engedte, hogy dolgozzon. Az egész közös életük olyan furcsa volt. A háború utáni időkben a falu kezdett magához térni. Egy időben kommunista agitátorok érkeztek, és különböző gyűlésekre hívták az ottaniakat. A néni ekkor egy nyíló virágszállhoz hasonlított: gyönyörű volt. Élvezte, hogy utánafordulnak az utcán. Úgy mondták: ő a falu legszebb lánya.

Egyszer elkísérte egy gyűlésre az édesapját, s ott megpillantotta azt a férfit, akit otthon az édesapja „a kis sunyinak” hívott. Kopaszodó, köpcös kis ember volt. Gesztikulálva, hadonászva beszélt. Néha még az asztalra is rá-rácsapott. Nagyon erőszakos volt. A férfi felfigyelt a lányra, és szélesen elvigyorodott. Elkezdett hozzájuk járni, s egyszer csak megkérte a kezét. Magabiztos volt. Bevonult a lány édesapjával a belső szobába, s majd egy óráig beszélgettek. Mikor kijöttek, az édesapja könnyes szemmel azt mondta: „Nagy megtiszteltetés ért, lányom, János megkérte a kezét. Úgy gondolom, hogy neked is, nekünk is ez lesz a legjobb.” Fölvette a kabátját, a sap-

káját, és kiment a házból. A lány meg csak állt, és semmit sem értett az egészéből. Az esküvő gyorsan megvolt; nem a templomban esküdtek.

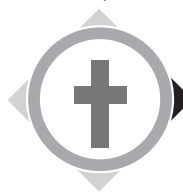
Beköltöztek a városba, s a lány szép lassan elvesztett mindent, ami számára jó és fontos volt. A szüleit, barátait és egy kicsit Istent is. Templomba nem járhatott – a férje, aki akkor már a város első számú párterbere volt, megtiltotta. Egyszer aztán nem találta a Bibliáját, amelyet az édesapjától kapott. A kérdésre, hogy hol van, a férje annyit mondott: „Egy felelős beosztású ember felesége nem ronthatja a férj hitelét ilyen ostobaságokkal, mint a Biblia olvasása.” Imádkozni is csak lopva mert. Lassan megtanulta, hogy magában, a külső dolgokra nem figyelve mondjon imát.

A fia telefonált, és sajnálkozva közölte a nénivel, hogy nem tudja meglátogatni az ünnepek alatt.

– Tudod, mamus, sok a dogom, mennek, de nem lehet, majd bepótoljuk.

A férje egyetlen reakciója az volt, amikor a fia megszületett, hogy tíz perc alatt berúgott; meg se látogatta őket a kórházban. A gyerekeveléssel nem terhelte magát. Sokszor a felesége szemébe vágta: „Biztos nem is az enyém!”

ÉGTÁJOLÓ

A gyerek, akit nem engedett megkezesztelni, gyűlölte az apját, pedig az soha nem verte meg, de a lelkét megnyomorította. El is költözött otthonról hamar. Megnősült, jött a baba, de a házassága nem sikerült; gyorsan szétköltöztek. A fiút messzire vitte a munkahelye, a volt feleség a gyerekekkel megint máshová költözött, és újra férjhez ment. A néni többé nem is látta az unokáját.

Templomba vágyott. A falujában gyerekkorában minden vasárnap templomba jártak kicsik és nagyok – ott volt az egész falu. Beszélgettek. Csuda jó volt. A papjuk együtt élt a faluval, együtt élt az ott lakókkal. Sokszor segített a földeken, vetett, aratott, sőt a férfikkal a kocsmába is betért néha. Tanácsért is lehetett hozzá fordulni. Nagy tudású ember volt. Az ajtaja éjjel-nappal nyitva volt, bárki bármikor mehetett hozzá. Az akkor még fiatal lányt is biztatta az esküvője után: „Tudd, hogy én nem akartam ezt a házasságot, pedig a házasság szent dolog.”

– Tudod, mamus, sok a dogom, mennek, de nem lehet, majd bepótoljuk.

A férje egyetlen reakciója az volt, amikor a fia megszületett, hogy tíz perc alatt berúgott; meg se látogatta őket a kórházban. A gyerekeveléssel nem terhelte magát. Sokszor a felesége szemébe vágta: „Biztos nem is az enyém!”

ÉGTÁJOLÓ

Már elmúlt dél, mikor a néni kijött a házból. Nem volt nagyon hideg, s úgy nézett ki, hogy karácsonyra sem jön meg a hó. A kirakatok, ahogy ez ilyenkor szokás, nagyon szépen fel voltak díszítve. „Gyerekkoromban mekkora havak voltak!” – gondolta a néni. Mióta a férje meghalt, sokat gondolt a gyerekkorára. „Mennyit szánkóztunk, hógolyóztunk!...” Akkoriban nem ilyenek voltak a telek. Hideg és hó is volt jócskán.

A néni bement a boltba. Jóleső érzés töltötte el, ahogy a megrakott polcokat nézte, bár nagy bevásárlást úgysem tudott volna végezni. Azok a régi telek jutottak az eszébe, amikor még kislány volt a háború előtt. A faluban volt egy domb; úgy hívták: a lusták dombja. A szóbeszéd szerint valamikor nagyon régen az ott élő emberek elhanyagolták a földjeiket, nem művelték őket, pedig ott

terültek el közvetlenül a falu határában. A Jóisten – így mondták – ezzel a dombbal büntette őket, amelyet odahelyezett a falu és a földjeik közé. Így most már duplán kellett fáradniuk, ha kapálni mentek. Ezt a dombot télen megrohanták a gyerekek, szánkóversenyeket, hócsatákat rendeztek... Estéknént meg minden ház elé készítették egy hóangyalt: a havon háton fekvő egyszerűre mozgott a két kéz és a két láb – ennek a mozgásnak a nyoma pedig úgy nézett ki a hóban, mint egy angyal.

– Azt a kisebb darab kenyeret kérem – mondta a néni az eladólánynak. – Köszönöm!

„Még egy kis zacskó tej...” – gondolta. Szinte mindennap ugyanezeket vette, csak hogy kimozduljon; hátha történik valami. De már évek óta nem történt vele semmi különös. A hozzá hasonló korúak, akiket ismert, szép lassan mind meghaltak.

– Száztizenhat forint – hallaszott.
– Mennyi? – kérdezte gondolataiból felriadva.
– Száztizenhat – ismételte a pénztárosnő most már kicsit ingerültebben.
– Bocsánat – mondta a néni.
Kiszámolta pénztárcájából az össze-

get, és kijött az üzletből. A férje ritkán jutott az eszébe. Ő hűséges feleség volt, lefoglalta az idejét a gyerek és a háztartás. Munkahelye nem volt, a férje nem engedte, hogy dolgozzon. Az egész közös életük olyan furcsa volt. A háború utáni időkben a falu kezdett magához térni. Egy időben kommunista agitátorok érkeztek, és különböző gyűlésekre hívták az ottaniakat. A néni ekkor egy nyíló virágszállhoz hasonlított: gyönyörű volt. Élvezte, hogy utánafordulnak az utcán. Úgy mondták: ő a falu legszebb lánya.

Egyszer elkísérte egy gyűlésre az édesapját, s ott megpillantotta azt a férfit, akit otthon az édesapja „a kis sunyinak” hívott. Kopaszodó, köpcös kis ember volt. Gesztikulálva, hadonászva beszélt. Néha még az asztalra is rá-rácsapott. Nagyon erőszakos volt. A férfi felfigyelt a lányra, és szélesen elvigyorodott. Elkezdett hozzájuk járni, s egyszer csak megkérte a kezét. Magabiztos volt. Bevonult a lány édesapjával a belső szobába, s majd egy óráig beszélgettek. Mikor kijöttek, az édesapja könnyes szemmel azt mondta: „Nagy megtiszteltetés ért, lányom, János megkérte a kezét. Úgy gondolom, hogy neked is, nekünk is ez lesz a legjobb.” Fölvette a kabátját, a sap-

káját, és kiment a házból. A lány meg csak állt, és semmit sem értett az egészéből. Az esküvő gyorsan megvolt; nem a templomban esküdtek.

Beköltöztek a városba, s a lány szép lassan elvesztett mindent, ami számára jó és fontos volt. A szüleit, barátait és egy kicsit Istent is. Templomba nem járhatott – a férje, aki akkor már a város első számú párterbere volt, megtiltotta. Egyszer aztán nem találta a Bibliáját, amelyet az édesapjától kapott. A kérdésre, hogy hol van, a férje annyit mondott: „Egy felelős beosztású ember felesége nem ronthatja a férj hitelét ilyen ostobaságokkal, mint a Biblia olvasása.” Imádkozni is csak lopva mert. Lassan megtanulta, hogy magában, a külső dolgokra nem figyelve mondjon imát.

A fia telefonált, és sajnálkozva közölte a nénivel, hogy nem tudja meglátogatni az ünnepek alatt.

– Tudod, mamus, sok a dogom, mennek, de nem lehet, majd bepótoljuk.

A férje egyetlen reakciója az volt, amikor a fia megszületett, hogy tíz perc alatt berúgott; meg se látogatta őket a kórházban. A gyerekeveléssel nem terhelte magát. Sokszor a felesége szemébe vágta: „Biztos nem is az enyém!”

A gyerek, akit nem engedett megkezesztelni, gyűlölte az apját, pedig az soha nem verte meg, de a lelkét megnyomorította. El is költözött otthonról hamar.

D. Szabik Imre püspök
(Északi Egyházkerület)

Megnősült, jött a baba, de a házassága nem sikerült; gyorsan szétköltöztek. A fiút messzire vitte a munkahelye, a volt feleség a gyerekekkel megint máshová költözött, és újra férjhez ment. A néni többé nem is látta az unokáját.

Templomba vágyott. A falujában gyerekkorában minden vasárnap templomba jártak kicsik és nagyok – ott volt az egész falu. Beszélgettek. Csuda jó volt. A papjuk együtt élt a faluval, együtt élt az ott lakókkal. Sokszor segített a földeken, vetett, aratott, sőt a férfikkal a kocsmába is betért néha. Tanácsért is lehetett hozzá fordulni. Nagy tudású ember volt. Az ajtaja éjjel-nappal nyitva volt, bárki bármikor mehetett hozzá. Az akkor még fiatal lányt is biztatta az esküvője után: „Tudd, hogy én nem akartam ezt a házasságot, pedig a házasság szent dolog.”

– Tudod, mamus, sok a dogom, mennek, de nem lehet, majd bepótoljuk.

A férje egyetlen reakciója az volt, amikor a fia megszületett, hogy tíz perc alatt berúgott; meg se látogatta őket a kórházban. A gyerekeveléssel nem terhelte magát. Sokszor a felesége szemébe vágta: „Biztos nem is az enyém!”

ÉGTÁJOLÓ

Már elmúlt dél, mikor a néni kijött a házból. Nem volt nagyon hideg, s úgy nézett ki, hogy karácsonyra sem jön meg a hó. A kirakatok, ahogy ez ilyenkor szokás, nagyon szépen fel voltak díszítve. „Gyerekkoromban mekkora havak voltak!” – gondolta a néni. Mióta a férje meghalt, sokat gondolt a gyerekkorára. „Mennyit szánkóztunk, hógolyóztunk!...” Akkoriban nem ilyenek voltak a telek. Hideg és hó is volt jócskán.

A néni bement a boltba. Jóleső érzés töltötte el, ahogy a megrakott polcokat nézte, bár nagy bevásárlást úgysem tudott volna végezni. Azok a régi telek jutottak az eszébe, amikor még kislány volt a háború előtt. A faluban volt egy domb; úgy hívták: a lusták dombja. A szóbeszéd szerint valamikor nagyon régen az ott élő emberek elhanyagolták a földjeiket, nem művelték őket, pedig ott

terültek el közvetlenül a falu határában. A Jóisten – így mondták – ezzel a dombbal büntette őket, amelyet odahelyezett a falu és a földjeik közé. Így most már duplán kellett fáradniuk, ha kapálni mentek. Ezt a dombot télen megrohanták a gyerekek, szánkóversenyeket, hócsatákat rendeztek... Estéknént meg minden ház elé készítették egy hóangyalt: a havon háton fekvő egyszerűre mozgott a két kéz és a két láb – ennek a mozgásnak a nyoma pedig úgy nézett ki a hóban, mint egy angyal.

– Azt a kisebb darab kenyeret kérem – mondta a néni az eladólánynak. – Köszönöm!

„Még egy kis zacskó tej...” – gondolta. Szinte mindennap ugyanezeket vette, csak hogy kimozduljon; hátha történik valami. De már évek óta nem történt vele semmi különös. A hozzá hasonló korúak, akiket ismert, szép lassan mind meghaltak.

– Száztizenhat forint – hallaszott.
– Mennyi? – kérdezte gondolataiból felriadva.
– Száztizenhat – ismételte a pénztárosnő most már kicsit ingerültebben.
– Bocsánat – mondta a néni.
Kiszámolta pénztárcájából az össze-

Nem karácsonyi történet

utáni időkben a falu kezdett magához térni. Egy időben kommunista agitátorok érkeztek, és különböző gyűlésekre hívták az ottaniakat. A néni ekkor egy nyíló virágszállhoz hasonlított: gyönyörű volt. Élvezte, hogy utánafordulnak az utcán. Úgy mondták: ő a falu legszebb lánya.

Egyszer elkísérte egy gyűlésre az édesapját, s ott megpillantotta azt a férfit, akit otthon az édesapja „a kis sunyinak” hívott. Kopaszodó, köpcös kis ember volt. Gesztikulálva, hadonászva beszélt. Néha még az asztalra is rá-rácsapott. Nagyon erőszakos volt. A férfi felfigyelt a lányra, és szélesen elvigyorodott. Elkezdett hozzájuk járni, s egyszer csak megkérte a kezét. Magabiztos volt. Bevonult a lány édesapjával a belső szobába, s majd egy óráig beszélgettek. Mikor kijöttek, az édesapja könnyes szemmel azt mondta: „Nagy megtiszteltetés ért, lányom, János megkérte a kezét. Úgy gondolom, hogy neked is, nekünk is ez lesz a legjobb.” Fölvette a kabátját, a sap-

káját, és kiment a házból. A lány meg csak állt, és semmit sem értett az egészéből. Az esküvő gyorsan megvolt; nem a templomban esküdtek.

Beköltöztek a városba, s a lány szép lassan elvesztett mindent, ami számára jó és fontos volt. A szüleit, barátait és egy kicsit Istent is. Templomba nem járhatott – a férje, aki akkor már a város első számú párterbere volt, megtiltotta. Egyszer aztán nem találta a Bibliáját, amelyet az édesapjától kapott. A kérdésre, hogy hol van, a férje annyit mondott: „Egy felelős beosztású ember felesége nem ronthatja a férj hitelét ilyen ostobaságokkal, mint a Biblia olvasása.” Imádkozni is csak lopva mert. Lassan megtanulta, hogy magában, a külső dolgokra nem figyelve mondjon imát.

A fia telefonált, és sajnálkozva közölte a nénivel, hogy nem tudja meglátogatni az ünnepek alatt.

– Tudod, mamus, sok a dogom, mennek, de nem lehet, majd bepótoljuk.

A férje egyetlen reakciója az volt, amikor a fia megszületett, hogy tíz perc alatt berúgott; meg se látogatta őket a kórházban. A gyerekeveléssel nem terhelte magát. Sokszor a felesége szemébe vágta: „Biztos nem is az enyém!”

A gyerek, akit nem engedett megkezesztelni, gyűlölte az apját, pedig az soha nem verte meg, de a lelkét megnyomorította. El is költözött otthonról hamar. Megnősült, jött a baba, de a házassága nem sikerült; gyorsan szétköltöztek. A

fiút messzire vitte a munkahelye, a volt feleség a gyerekekkel megint máshová költözött, és újra férjhez ment. A néni többé nem is látta az unokáját.

Templomba vágyott. A falujában gyerekkorában minden vasárnap templomba jártak kicsik és nagyok – ott volt az egész falu. Beszélgettek. Csuda jó volt. A papjuk együtt élt a faluval, együtt élt az ott lakókkal. Sokszor segített a földeken, vetett, aratott, sőt a férfikkal a kocsmába is betért néha. Tanácsért is lehetett hozzá fordulni. Nagy tudású ember volt. Az ajtaja éjjel-nappal nyitva volt, bárki bármikor mehetett hozzá. Az akkor még fiatal lányt is biztatta az esküvője után: „Tudd, hogy én nem akartam ezt a házasságot, pedig a házasság szent dolog.”

– Tudod, mamus, sok a dogom, mennek, de nem lehet, majd bepótoljuk.

A férje egyetlen reakciója az volt, amikor a fia megszületett, hogy tíz perc alatt berúgott; meg se látogatta őket a kórházban. A gyerekeveléssel nem terhelte magát. Sokszor a felesége szemébe vágta: „Biztos nem is az enyém!”

A gyerek, akit nem engedett megkezesztelni, gyűlölte az apját, pedig az soha nem verte meg, de a lelkét megnyomorította. El is költözött otthonról hamar. Megnősült, jött a baba, de a házassága nem sikerült; gyorsan szétköltöztek. A

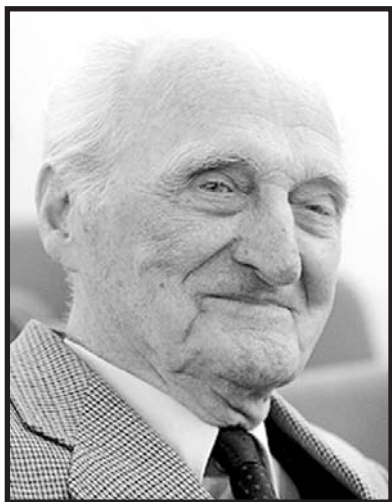

D. Szabik Imre püspök
(Északi Egyházkerület)

Balikó Zoltán

1917–2005

„A visszakapott élet kötelez...” – vallotta Balikó Zoltán pécsi evangélikus lelkész, Balikó Lajos községi evangélikus lelkipásztor és Stiegler Margit ötödik gyermeke. Korábbi szándéka szerint ugyan vagy közgazdásznak, vagy újságírónak készült volna, ám a rákospalotai Könyves Kálmán Gimnáziumban elkezdett és a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban befejezett középiskolai tanulmá-

nyai után, súlyos betegségből felépülve úgy érezte: ő, a halálra szánt, visszakapta életét, és a visszakapott élet kötelez: a lelkesítő szolgálatot választotta. Nagy buzgalommal vetette bele magát egyrészt a tanulásba – főleg a rendszeres teológia érdekelt, ezenkívül a falukutató és a határon túli magyarság élete; 1939-ben Kolozsvárról tanult.

1940-ben avatták lelkészé Léván. Rövid ideig Kovács Sándor püspök, egyháztörténeti titkára volt, majd az év októberétől Erd evangélikus gyülekezetének megszervezését vállalta. Itt ismerkedett meg Korompay Ilonával, akivel 1943 szeptemberében Budapesten házasságot kötött. Házasságukból négy gyermek született: Zoltán (1946), Márta (1949), Katalin (1950) és Tamás (1958).

Erdőre hívták be 1942 márciusában tábori lelkesítő szolgálatra, és a II. magyar hadsereggel a Don-kanyarhoz vezényelték. Lajos bátyja hősi halála miatt hátrahagyott szolgálatra irányították. Itt bevetés előtt álló kisebb alakulatok lelkipásztora volt. A front összeomlását, a II. magyar hadsereg tragédiáját a fronttól távol érte meg. Elbeszélése szerint ekkor kapta vissza életét másodsor.

Mivel megtagadta, hogy fölesküdjön Szálásira, jóakarató előjárói a hadbírósg elöl a közleges katonai alreáliskolában helyezték biztonságba tanárként. Az iskolát 1945 januárjában a front elől evakuálták. 1946 elejéig volt Németországban 73 „cöggerel”. Csak ő, a főlelkész (százados) úr,

fiatal felesége és később még néhány hozzájuk csatlakozott rokon maradhatott az amerikaiak előtt „árvaháznak” minősített realiskolások mellett, vállalva mindannyiuk fegyvermeztetését, ellátását, ételmezését. Senkit sem veszített el! Németországban bízta rá sógora, Korompay Gusztáv két kicsiny gyermekét, akiket 1957-ig, a család-egyesítésig a sajátjaként nevelt.

A hazatérés után Monoron helyettes lelkész, a budapesti egyházmegye ifjúsági lelkésze, a Bibliatanács utazó titkára. A legnehezebb szolgálata mégis Jány Gusztáv mellett volt a síralomházban.

1949 virágvasárnapján iktatták be a diósgyőr-vasgyári gyülekezet lelkészi állásába, ahol nagy erővel folytatta az Érd-en megkezdett közösségépítést (evangélizálást) az ifjúsági kirándulások módszerével.

1956 tavaszán felfüggesztették; ekkortól segédmunkásként gondoskodott a családjáról (aljazatbetonon volt a Borsodi Építőipari Vállalatnál), mígnem a gyülekezet kitarthatóságát köszönhetően – a helyzetet tisztázván – visszakért a gyülekezet élére.

1959-ben elfogadta a pécsi gyülekezet meghívását; itt nyugalomba vonulásáig, 1990-ig szolgált, de utána is besegített, ereje fogytáig. Mert a visszakapott élet kötelez. 1984-ben tudomást tett arról, ekkor kapta vissza az életét harmadízben.

A pécsi szolgálat nemcsak Zoltán bácsi energiáit kötötte le teljesen, hanem Baby néniét is, aki otthont teremtett – nemcsak a férjének, nemcsak a gyermekeinek, hanem mindenkinek, aki előtt megnyílt az ajtjuk. Segédlelkészeknek, talajt kereső fiataloknak.

A gyülekezetben belüli kisközösség-építést Pécsen is folytatta, ahogy lehetett. Ha a Káldy Zoltántól örökölt öröklő közösség nem működhetett, működtek a peremvárosi bibliakörök, míg lehetővé vált a laikusok felkészítése és szolgálatba állítása.

Vallomása szerint utálta a katonákat – ő pedig ereje fogytáig megtartotta „századosi” temperamentumát. Nem tűrte a téveltséget, a tespedést, a munkátlanlanságot: „Gyerünk, frissen!” Ha nem volt konkrét tennivaló, akkor tanulni. Mint mondta, „a teológusnak, káplánnak, papnak ne az ábrázata legyen fényes, hanem a nadrágja!” – Mert a (vissza)kapott élet kötelez... Vállalta a szolgálat nehezét – de a káplánt sem kímélte meg tőle. Mert a lelkészeknek a saját (alakítható és alakítandó) személyisége – humora, teherbírása, alázata, türelme, hallgatni tudása stb. – is munkaeszköz.

A háromszor – és ki tudja, még hányszor – megújított kötelezettsége alól a felmentvényt 2005. december 15-én megadta neki az Úr.

■ KRÄHLING DÁNIEL

In memoriam Hegedűs Lajos

Istentől kapott különleges ajándék, ha van olyan ige, amely a mi választásunktól függetlenül az egész életünkre vonatkozóan meghatározó jelentőséggel bír. Ajándék, mert Isten eme szaván keresztül elhathatjuk át és tapasztalhatjuk meg az ő teljes életidőnkét átfogó és benne minden apró vagy nagy eseményt a kezében tartó hatalmát. Az ajándék azonban nem egy alkalommal nehézséggel, küzdelemmel és próbatétellel jár együtt, mivel a nem választott, hanem kapott ige igazságát csak így tudjuk fel- és megismerni. Sokszor a mi szándékunktól és akaratunktól függetlenül hangzik az ige, és ezáltal tapasztaljuk meg Isten szavának életünket meghatározó igazságtartalmát.

Hegedűs Lajos lelkész testvérünknek is volt ilyen igéje: „... ő ezt mondta nekem: »Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.«” (2Kor 12,9) Ezt az életét meghatározó igét még édesapja, id. Hegedűs Lajos akkori vecsési lelkész választotta fiának, hogy a keresztség szentségében részesülve vezérfonal legyen a számára.

Lajos 1941. augusztus 29-én született a hét gyermeket vállaló lelkészcsaládban. A család próbáktól nem mentes életét

jelzi, hogy a hét gyermek közül csak három érte meg a felnőttkort. Konfirmációi áldó igéje is a kegyelem erejéről szólt. A kegyelem ereje erősítette a szülőket, hogy a fájdalomokat elviselve, a nehézségekkel megküzdve fel tudják nevelni gyermekeiket, biztosítva számukra a tanulás lehetőségét.

Az érettségi után Hegedűs Lajos – édesapja nyomdokait követve – a teológiára jelentkezett, melyet 1964-ben végzett el. Segédlelkészként a budapest-ferencvárosi és a tengeri gyülekezetben szolgált. Ez utóbbi gyülekezet lelkészeül választotta. Péterfia Máriával kötött házasságát Isten négy gyermekkel (Lajos, Zsolt, Attila és Tímea) ajándékozta meg.

A szívét megkönyező betegség gyengítette erejét, 1974-ben abba kellett hagynia a lelkesítő szolgálatot, rendelkezési állományba került. Világi állásokat vállalt: volt fényképész, éjjeliőr, anyagbeszerző, végül – Veszprémbe kerülésük után – levéltáros lett. Felnőtt fejjel, négy gyermek felneveléséért érzett felelősséggel végezte az iskolát, hogy levéltárosi diplomát szerezzon. Testi erőtlenségében az erőt adó isteni kegyelem vezette és élte.

Levéltárosi foglalkozása mellett – a

lelkészvizsga másodszori letétele után – 1981-ben a veszprémi gyülekezet, illetve a Veszprémi Egyházmegye kisegítő lelkésze lett. Időközben cukorbetegség is gyötörte testét, mégis sok helyen zézett helyettesítő szolgálatot. Kiválóan tudott németül, ezért több alkalommal tartott német nyelvű istentiszteleteket. Az őt megerősítő és életben tartó isteni kegyelem erejét hirdette, és ugyanezzel az igével áldotta meg Attila fiát is, aki követte édesapját a lelkesítő hivatásban.

A különböző súlyos betegségek miatt egyre nőtt testi erőtlensége; Hegedűs Lajos hosszú évekig lakáshoz és ágyhoz kötötten élt. A próbák és szenvedések között napról napra az igeolvasásban, imádságban és éneklésben tapasztalta meg a kapott ige valóságát: nem emberi erő és akarat, hanem Krisztus végtelen kegyelme tartotta meg őt és családját. Ez a kegyelem volt elég ahhoz, hogy megvívja a küzdelmeket, és az Úr akaratába belesimulva, csendes lélekkel távozzon az éltető kegyelem örök fényébe. Temetésén is ez az ige hangzott: „Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.”

■ ISÓ ZOLTÁN

Szabadkai gyertyagyújtások

Az etnikai feszültségektől mindmáig terhes Szerbiában az új évben is hírtékekkel bír a Vajdasági Keresztény Ifjúság (VKI) Adventi gyertyagyújtások nevű sorozata. Advent vasárnapjain Szabadka keresztyény templomaiban a város katolikus, evangélikus és református hívei közösen imádkoztak az esti zsolozsma-ímát. A vespéras keretén belül felekezeteink lelkipásztoraik hirdették igét.

Az első gyertyagyújtásra dr. Irenje Bulovicot, a Szerb Ortodox Egyház püspökét hívták meg az evangélikus templomba. Advent második vasárnapján a Kisboldogasszony katolikus templomban Orosz Attila református lelkipásztor hirdetett igét. A harmadik héten a református templom adott helyet az ökumenikus imaóráknak, ahol Dolinszky Márta

Dolinszky Árpád evangélikus szuperintendens és Gyulay Endre megyés püspök

evangélikus esperes volt az ünnepi szónok. A negyedik gyertyagyújtást az evangélikus templomban szervezték meg; ez alkalommal Gyulay Endre szeged-csanádi katolikus megyés püspök mondott szentbeszédet. Az utolsó gyertyagyújtást követően az evangélikus gyülekezet Luther-rózsa kórusa tartott alkalmi hangversenyt Weiss Vesna vezetésével.

A szabadkai ökumenikus gyertyagyújtások igen nagy népszerűségnek örvendenek a város keresztényei körében. Ezek az imaórák alkalmat adnak a közeledésre, a másik felekezet, gyülekezet megismerésére. XVI. Benedek pápa levélben üdvözölte a szabadkai sorozatot.

■ L@C

Schnitzler Jakab emlékezete

Interjú Zsoldos Endre csillagással

► **A 2006. esztendőben emlékezünk Schnitzler Jakab erdélyi szász evangélikus teológusra, nagyszabású lelkészre, matematikusra és csillagászra születésének 370. évfordulójára alkalmából. Életrajzíróját, munkásságának szakavatott kutatóját, Zsoldos Endrét, a Magyar Tudományos Akadémia Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézetének tudományos munkatársát Schnitzler életének főbb állomásairól, asztronómiai tevékenységéről és egyházi kapcsolódásairól kérdeztük.**

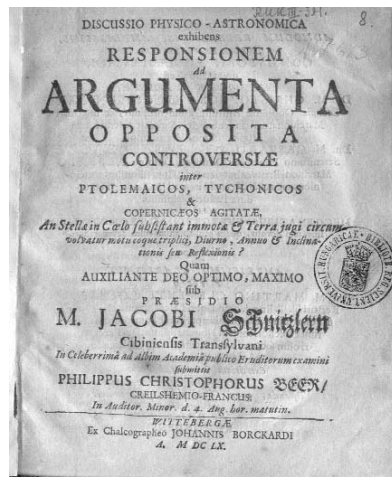
– Mi vezette Önt arra, hogy Schnitzler Jakab életével kezdjen foglalkozni?

– Csillagászként elsősorban az asztronómia egy speciális területével, az úgynevezett változócsillagokkal, illetve ezek csillagásztörténeti vonatkozásaival foglalkozom. A hazai fizikátörténet egyik kiemelkedő kutatójának, Zemplén Jolán tudománytörténésznek a magyarországi fizika múltjával foglalkozó művében találtam utalást arra, hogy Schnitzler – sok más csillagászati témával foglalkozó műve mellett – kiadott egy nyomtatványt az új csillagokról is. Ez indított arra, hogy részletesen foglalkozzam életével és munkásságával.

– Ki volt Schnitzler Jakab, és melyek voltak életének fontosabb mozzanatai?

– Schnitzler Jakab – vagy ahogy anyanyelvén hívták, Jacob Schnitzler – pontosan 370 esztendeje, 1636. január 1-jén született Nagyszabán, erdélyi szász családban. Nagypapa Brassóból származ-

zott, és ő költözött egykoron Szebenbe. A Schnitzler lényegében egy ragadványnevű – az eredeti nem ismert. Foglalkozása miatt kapta, ugyanis a szó fafaragót, faszobrászt jelent. Apja, akinek szintén Jakob volt a keresztnéve, Nagyszabánban volt evangélikus lelkész. Az ifjabb Jakob 1655-ig Szebenben, majd egy rövid nagyszabai kitérő után Wittenbergben folytatta tanulmányait. Itt sikeres

vizsgái után asszisztens professzorként működött, majd professzor lett. 1663-ban tért vissza szülővárosába. Öt éven át a szebeni gimnáziumnak volt a rektora, 1668-tól egészen 1684. június 6-án bekövetkező haláláig pedig ő volt a városi lutheránus lelkész.

– Milyen egyéb pontokon kapcsolódott az egyházhoz?

– Ahogy említettem, Wittenbergben járt egyetemre. Itt főleg olyan témákból jelentek meg disputációi, amelyek ma a természettudományok vagy a műszaki

tudományok körébe sorolnánk – természetesen csak a címüket tekintve, a tartalmukat kevésbé. Szebenben iskolagazgatósága alatt jelentek meg disputációi, ezek azonban kizárólag teológiával foglalkoztak – természetesen lutheránus szemléletűek.

– A természettudományok, illetve elsősorban a csillagászat területén milyen konkrét kérdésekkel foglalkozott Schnitzler?

– Mai szemmel nézve nem tekinthető csillagásznak; erre lehetősége se lett volna. Vonalmát azonban jól mutatja, hogy az általa vezetett viták feltűnően nagy része csillagászati témájú volt, például állócsillagokkal, új csillagokkal, bolygókkal, üstökösökkel foglalkoztak. Az e viták kiindulópontját képező értekezések megjelentek nyomtatásban is. Mivel Schnitzler a wittenbergi egyetemen vezette ezeket a disputákat, professzionálisnak tekinthető; elmondhatjuk, hogy ő írta az egyetlen olyan könyvet, amely kifejezetten a változócsillagokról szól, magyarországi szerzőtől származik, és szakember által jegyzett.

Az is jól mutatja, hogy mennyire a szívéhez nőtt a csillagászat, hogy a szász történetírók szerint télre téli éjszakák a nagyszabai piactéren figyelte a csillagokat, és tájékoztatta az arra haladókat a látnivalókról. Tulajdonképpen a magyarországi csillagászati ismeretterjesztés egyik előfutárát is tisztelhetjük benne. Emellett meg kell említeni azt is, hogy amikor megjelent az 1680-as nagy üstökös, akkor egyik templomi prédikációjában kifejezetten ezzel foglalkozott – bizonyítva, hogy számára a csillagászat kiemelt fontosságú diszciplína.

■ REZSABEK NÁNDOR

ISTENTISZTELETI REND | 2006. január 8.

Vízkereszt ünnepe után 1. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 2,41–52; Róm 12,1–5. Alapige: Ézs 42,1–9. Énekek: 371., 361.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; de. 6. Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Félé de. 10. (úrv.); II., Modori u. 6. de. 3/4 II. (úrv.) Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Iványi Miklós; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10.; Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4. de. 9. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Várszegi Asztrik; de. 5. (Asztali beszélgetések) Várszegi Asztrik; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. Smidéliusz András; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. Smidéliusz András; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpádné; de. 6. (vespera) Blázy Árpád; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Blázy Árpád; Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkesítés) de. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Zsugyel Kornél; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kendeh György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kendeh György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; Pestújhegy, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Bátorovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11. de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24. de. 9. Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kósa László; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kósa László; Rákosszabás, XVII., Péceli út 146. de. 9. Eszlényi Ákos; Rákoshegy, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Sándor Frigyes; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyas; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endrefy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Ingyenes irodai minden

OpenOffice.org 2.0

► Az új esztendőben szeretnénk bemutatni rovatunkban a legfontosabb szoftvereket, melyeket – többek között – a lelkészek, egyházi dolgozók számítógépes munkájához is ajánlunk. Az OpenOffice.org irodai szoftvercsomaggal kezdjük, hiszen a mindennapi munkában sokunk számára elengedhetetlen a szövegszerkesztő használata.

Korábban nem volt igazi vetélytársa a Microsoft Office-nak, melyet – a csomag tartalmától függően – 60–130 ezer forintért vásárolhatott meg a felhasználó. Ezért a borsos összegért megkaphatta a Word szövegszerkesztőt, az Excel táblázatkezelőt, a PowerPoint bemutatókészítőt és más programokat. Az elmúlt évek során azonban méltó versenytársra fejlődött az OpenOffice.org. Ez a program a szabad szoftverek közé tartozik (korábban írtunk a témáról rovatunkban), s a laikus számára leginkább azért érdekes, mert bárki számára ingyenesen hozzáférhető, folyamatosan fejlesztett termékről van szó. Mindezt a program neve is magában foglalja, hiszen az „open office” jelentése magyarul „szabad iroda”. A szoftver teljes neve pedig a honlapjára utal, a <http://www.openoffice.org> címre.

Egyházunkban nem ez az első pillanat, hogy az OpenOffice.org-ot ajánljuk a felhasználóknak. A 2000-ben indult gyülekezeti számítógépes pályázaton minden évben elnyerhető számítógépekre ezt az irodai csomagot telepítették fel a lelkészek számára. 2005-ben az Internet Munkacsoport elindította tanfolyamait lelkészek és egyházi dolgozók számára. Az alkalmakon a szövegszerkesztés oktatása ezzel a szoftverrel történik. Sőt az elmúlt év végén megkezdődött a budapesti központi intézményekben (az Országos Egyházi Irodában és a püspöki hivatalokban) a teljes körű átállás Microsoft Office-ról OpenOffice.org-ra. Ebből a célból külön tanfolyamot indítottunk a dolgozók számára. Tavasszal újra elindítjuk tanfolyamainkat, időpontjaikat az *Evangelikus Életben* is közreadjuk.

Miből is áll az OpenOffice.org? Szövegszerkesztésre a Writer programot használhatjuk. Kezelése nagyon hasonló a

Microsoft Wordéhez, alig néhány helyen van különbség a menürendszerben. Az új, 2.0 verzió készítésekor a fejlesztők különösen ügyeltek arra, hogy minél könnyebb legyen az átállás a Word-felhasználók számára. A Writer segítségével formába önthetjük dokumentumainkat, sőt az egyedi formázásnál használhatunk stílusokat is. A gyakoribb tevékenységeket a sablonok használata segíti. Beszúrhatunk képeket, táblázatokat hozhatunk létre, többhasábos szövegrészeket készíthetünk, szövegereteket illeszthetünk be.

Mindez már túlmutat a hétköznapi szövegszerkesztésen: akár egy egyszerű újságot, gyülekezeti értesítőt is remekül elkészíthetünk a program segítségével, sőt PDF-állományként is elmenthetjük, hogy könnyebb legyen egy másik gépen kinyomtatni. Körleveleket, címkeket nyomtathatunk sokféle adatforrásból.

A táblázatkezelő programot *OpenOffice.org Calc* nevezik. Ez az Excellel analóg termék, melyben táblázatos alapon végezhetünk számításokat, illetve nagyobb mennyiségű adatot kezelhetünk rendszerezett formában. Használhatjuk az Excelből ismert függvényeket, készíthetünk grafikonokat is. Munkánkat több munkalapra oszthatjuk szét.

Ha előadásra készítenénk kivetítendő anyagot, az *Impress* program segítségével a PowerPoint-hoz hasonlóan szerkeszthetjük meg az oldalakat szöveges-képes, sőt akár hangeffektusokkal tarkított bemutatóként. Rendelkezésre áll még rajzoló (*Draw*), adatbázis-kezelő (*Base*) és képletszerkesztő (*Math*) program is.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

De hogyan férünk hozzá a programhoz régi Word-állományainkkal? El tudunk-e küldeni egy cikket, ha nem Worddel készítettük? Csak semmi riadalom! Az OpenOffice.org magas szinten kezeli a Microsoft Office állományait: képes beolvasni és menteni is őket. Így (ha akarjuk) akár úgy is beállíthatjuk, hogy a program mindent az eredeti Microsoft Word .doc vagy Excel .xls formátumban mentsen el. Ez azonban nem célszerű, s ebben a Microsoft a ludas: nem hozza nyilvánosságra saját állományformátumainak a leírását, sőt megbünteti azokat, akik megpróbálják visszafejteni. Emiatt célszerű az OpenOffice.org saját *OpenDocument* állományformátumába menteni munkánkat, és amikor el akarjuk küldeni valakinek, készíteni egy másolatot például Word.doc formátumban.

Tud-e a program magyarul? A szoftvercsomag kezelőfelülete mindenütt magyarul „szól” hozzánk – a menükben és a

diálógusablakokban egyaránt. Kiváló a helyesírás-ellenőrzés és az elválasztás is (ez utóbbi funkció modulját *Nagy Bence*, az *Evangelikus Élet* tervezőszervezője készítette és fejlesztte).

A laikusok számára talán nem lényeges, de fontos tudni, hogy az OpenOffice.org nemcsak Windows operációs rendszeren használható, hanem *Linuxon* is. Ez a cikk is a program linuxos változatával készült.

A program magyar nyelvű honlapjának címe <http://hu.openoffice.org>, de a windowsos változat letölthető az evangelikus letöltési oldalról, a <http://letoltes.lutheran.hu> címről is.

■ BOGDÁNYI GÁBOR

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Nyílt levél Poós Lászlóhoz

Tisztelt Másodfelügyelő Úr! Kedves Laci!

Lapunk karácsonyi számából értesültem elhatározásáról, hogy lemondasz a presbiterségről és másodfelügyelői szolgálatodról. A hír elszoromorított. Nem csak és nem elsősorban azért, mert a Deák téri gyülekezet presbitériuma szegényebb lett egy nagy tudású, tapasztalt, magának tekintélyt kivívó munkatárssal. Hiányozni fogsz, de helyedre áll majd valaki más, s az élet megy tovább.

Szomorúságom oka inkább az, hogy drasztikus lépéssel – immár végérvényesen – gyülekezetünkbe is begyűrűzik az a megosztottság, mely az utóbbi időben oly jellemző az egész magyar társadalomra. Félek, nem gondoltad végig lemondásod lehetséges következményeit. Nyilvánvaló, hogy elhatározásod minden lelkész, presbitert, gyülekezeti tagot állásfoglalásra készít majd: vagy a Te álláspontoddal azonosul, vagy *Frenkl Róbert* országos felügyelő – számokra elfogadhatatlan, kemény elhatározásodat kiváltó – véleményével, illetve nyilatkozatával. Végiggondoltad azt, hogyan fognak majd ezek után együtt dolgozni, együtt gondolkodni gyülekezetünkért, egyházunkért az így kialakuló két „tábor” tagjai? Mert ne legyenek illúzióid, *Frenkl Róbert* egyházunkon belül sincs egyedül azon véleményével, hogy gyerekeket nem szabad utcára vinni, politikai célra felhasználni. Ezzel az állásponttal persze szabad vitatkozni, de az álláspont képviselőjének erkölcsi és politikai tisztességét, egyházi funkciója betöltésére való alkalmasságát megkérdőjelezni – ez több mint túlzás. (Mint ahogy – enyhén fogalmazva – túlzás az is, hogy a karácsonyi *Evangelikus Élet* első oldalának nagy részét a december 16-ai demonstrációról szóló tudósítás foglalja el.)

Azzal a sommás véleményeddel (állítással) kapcsolatban pedig, hogy *dr. Frenkl Róbert nyilatkozata, a testvérfeleketektől való elhatárolódása egyházunk legnagyobb szegénye a magyarországi rendszerváltozás óta*, már szavakat sem találok. Valóban azt gondolod, hogy nekünk, evangélikusoknak kutya kötelességünk egy kétségkívül létező vitában ugyanazokat a (vitatható) módszereket alkalmazni, amelyet valakik (testvéreink az Úrban!) valaminek (mondjuk így: az egyetlen feltételek megteremtésének) az érdekében jónak tartottak ebben a helyzetben? S az a „legnagyobb szegény”, ha a felügyelő úr vállalja ezzel kapcsolatos, a vita lényegét nem érintő különvéleményét? (Arra már gondolni sem akarok, hogy esetleg nem maga a vita, hanem a módszer volt a lényeg.)

Magam nem szívesen használnám az írásodból idézett, tovább nem fokozható kifejezést, de engedj meg, hogy az általam vélelmezett – mondjuk így – bajaink közül egyet megemlítsék: fiatal demokráciánkban tizenhatodik éve tisztázatlan egyházunk és a hatalom, a mindenkori hatalom viszonya. Ezért aztán úgy tűnik, hogy a kétezer éves értékeket hordozó és közvetítő egyházunk (és nem csak a miénk) időnként „hatalomra kerül”, időnként „ellenzékbe szorul”, függően a politikai széljárásról, illetve a választói akarattól. Mindennek természetes (?) velejárója a ciklusonkénti túlzott lojalitás vagy az eltúlzott ellenzéki magatartás. Ennek pedig az az igazi veszélye, hogy sokak számára úgy tűnik, hitünk megmaradása, az evangélium továbbadása, egyházunk küldetésének beteljesítése nem az Úr akaratán, hanem politikai partokon (és az általuk nyújtott vagy nem nyújtott javakon) múlik. Azt gondolom, hogy ez téves, de tapasztalataim szerint létező felfogás, és *dr. Frenkl Róbert* nyilatkozata éppen az autonóm, örök értékeket hordozó helyes egyházi magatartás mintapéldája.

Kedves Laci! Kérlek, gondold át még egyszer – számomra elhamarkodottnak és eltúlzottnak tűnő – döntésedet!

Testvéri szeretettel köszönt presbitertársad:

BENCE ISTVÁN (Budapest)

Köszönet a gyors reagálásért

Tisztelt Szerkesztőség!

Szomorúságom után örömmel olvastam *Poós László* Deák téri presbitertestvérem december 25-i számukban közölt levelét. *Frenkl Róbert* országos felügyelőnk pont e kritikusanapokban szerintem is a legnagyobb szegényt hozta egyházunkra a magyarországi rendszerváltozás óta. *Poós László* tiltakozásával egyetértek.

E kritikus helyzetben ugyancsak megnyugvással olvastam a 3. oldalon az MEE szívből jövőnek, *Hafenschner Károlynak* és az *EvÉlet* tudósítójának, G. Zs.-nek a megnyilatkozásait. Egyértelmű, azonnali reakciójuk elejét veheti híveink szükségtelen új megosztásának, egyben a keresztény társadalmi felelősség nyílt megvállása országos egyházi sajtóunkban.

Felelős régi olvasójuként nagyra értékelem az *Evangelikus Élet* ismétlődő bátor sajtómisszióit. (Holtomig nem felejtettem például 2004. november 28-i számuk teljes címlapját.) Most rögtön *Poós László* után *Harkály* nevű szerzőjük tizenkét soros, közösségfeltörekénti levelét olvasom (*Divide et impera!*), nyitott zárókérdésével.

Egyházyűlő túlhatalmak beépített tégláik segítségével és kellő médiaasszisztenciával (nagyobb társadalmi ellenállás nélkül) mára teljesíthették feladatukat, a múlt évben már az EU szintjén is! A *Harkály* nevű szerző kissé alábecsüli (már kiismertnek véli, s „nagy bábmesternek” nevezi) lelki ősellenségünket. (...) Mikor vesszük végre észre: ősellenségünk már ötvenöt éve törbe csalt! „Közszolgálati” médiája igazából természetes immunrendszerünk végső kiölésével, valamint – alságos díszlet- és jellemzscserék árán – csak közhatalma megtartásával törődik. (...)

ZÁHONYI LÓRÁNT (Budapest)

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett leveleket rövidített és szerkesztett formában közölje. A levelek teljes terjedelmükben, szerkesztetlenül lapunk internetes kiadásában olvashatók (www.evelet.hu).

Szeretettel köszönöm lelkészeinknek és híveinknek a karácsonyi ünnepe alkalmából küldött áldáskívánásokat, megemlékezéseket.

Megköszönve Urunknak, hogy Fiát küldte szabadításunkra, kérem áldását minden jó szándékú emberre, segítségét a rászorulóknak, a gyülekezeteknek, a családoknak, a jó célért fáradozóknak, hazánknak.

„... Isten nem azért küldte el a Fiút a világra, hogy élítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa.” (Jn 3,17)

D. SZEBEK IMRE püspök

HÍRDETÉS

Értesítés lelkészképesítő vizsgáról

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Lelkészképesítő Bizottsága felhívja a hatodéves képzésre még nem kötelezett segédlelkészek figyelmét a 2006. őszén sorra kerülő lelkészképesítő vizsgára való jelentkezés lehetőségére.

A püspöki hivatalnak (9001 Győr, Pf. 1639) írásban megküldendő jelentkezés postára adásának határideje: 2006. január 31.

Az írásbeli tételekről, a szóbeli vizsga tételeiről és a határidőkről a jelentkezések beérkezése után küldünk értesítést.

Győr, 2006. január 2.

ITTZÉS JÁNOS püspök

Egy (fiatal?) evangélikus testvérnek

Kedves Testvérem! Levélben kerestél meg. Arról bőven írtál, hogy ki vagyok én (nem túl kedves jelzőkkel illetve személyemet) meg hogy kik azok, akik az egyházban tisztséget viselnek, és szerinted családi származásuk vagy a múlt öröksége vagy született gonoszságuk miatt nemkívánatos elemek. Írod, hogy mi, akiket te így ítélsz meg, számítsunk arra, hogy – „remélhetőleg” – lesöpör majd bennünket a népkarant meg a történelem szele.

Arról nem írtál, hogy te ki vagy, hol élsz, mit csinálsz. Azt tudom rólad, hogy szereted egyházunkat, és nagyon aggodsz érte. Hidd el, sokan vagyunk így. Sokan, akiket most egyenként nem nevezek meg, és hiszem, hogy azok is ide sorolhatóak, akiket te névtelenül nevesítettél. Nemcsak aggodunk egyházunkért, hanem minden rezdülésünkben az egyházért is élünk. Az egyház az életünk – mondanák az emberek, ha a hobbijukról beszélnének (bár én így fogalmazok: Krisztus a mi életünk, aki még értünk is meghalt).

Mást nem tudok rólad. Sajnálom, hogy névtelenségbe burkolóztál. Pedig olyan szívesen beszélgetnék veled! Jó lenne vitatkozni, akár még hevesebben is, de úgy, hogy nem egymás ellen, ha-

nem az egyházért tennénk. Azok is, akikről te rosszat feltételezel, biztosan készségesen vállalnák a testvéri együttgondolkodást, beszélgetést, megoldáskeresést, tépelődést.

Sok energiát áldoztál arra, hogy gondosan kivágd a címezést (jaj, nehogy azonosítható legyen!), s arra is költöttél, hogy többünkhöz eljuttasd a leveled. Már tavaly is érkezett jó néhány testvérünknek belőle, most én voltam ugyanannak a „feladó nélküli”, mégis feladott levélnek a címezteje. Társa(i)d – vagy talán te, nem tudom – pár hete szintén név nélküli plakátokat és hasonló „egyházféltő, egyházépitő” írásokat ragasztgattak ki egyházi intézményekben, illetve azok forgalmas utcáfrontjain. A világ biztos örül annak, hogy ilyen kedvesek egymáshoz az evangélikusok...

Nem azért sajnálom az egészet, mert esetleg megbántottak azok, amiket rólam is írtál (máskor is kap az ember szép számmal névtelen leveleket), hanem mert úgy szeretnék veled beszélgetni, de így nem lehetséges! Elmondanék neked sok mindent, ami a szívemet nyomja. Megosztanék veled sok örömet is; ez talán más fényben mutat meg a számokra beárnyékoltnak tűnő

egyházat. Eléd tárnám, hogy én miként küzdök az egyházamat bántó erővel és hatalmakkal – meg néha az emberi rosszindulattal. Meghallgatnám, miért fáj neked sok minden annyira, hogy ehhez az eszökhöz folyamodtál. Megkérdeznék, miben látod, hogy én rosszul végzem a munkámat, és miért tapasztalod azt, hogy nem jól végzem a feladatomat. Tanácsodat kérném, hogy min tudnék változtatni a magam helyén annak érdekében, hogy ne okozzak neked vagy másoknak gondot hitükben, keresztény életükben, gondolkodásukban.

Kérlek, segíts nekem! Talán még barátok is lehetnének. Ha ezt kizártnak tartod, azért testvérek még biztosan. Annak a mennyei Atyának a gyermekei, aki a Jákókkal, a Mózesekkel, a Dávidokkal is tudott mit kezdeni. Annak az Úrnak a tanítványai, aki Péterekben és Saulusokban is látott fantáziát, sőt még az ellenégeit is szerette. Aki ugyan nem szól arról, hogy a levélven vagy a borítékon fel van-e tüntetve a nevünk, de arról igen, hogy az őhozza tartozók örüljenek: a nevük fel van írva a mennyben. A tiéd is, talán az enyém is.

Ismeretlenül is szeretettel gondol rád: HAFENSCHER KÁROLY

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Január 8-án 17 órakor az *Asztali beszélgetések* című sorozatban Várszegi Asztrik pannonhalmi főpát beszél az ökumenéről. Mindenkit sok szeretettel vár a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezete.

A kirándulók missziói összejövetelén, január 8-án 16 órakor a zuglói református templom mögötti imateremben (Budapest XIV., Limanova tér 11.) dr. Szabó Andor református lelképásztor tart előadást *A magyar belmisszió előtörténete* Brunszvik Terézia naplója tükrében címmel.

Farkasréti ökumenikus esték a Budapest XI., Németvölgyi út 138. szám alatti evangélikus-református templomban. Január 9-én, hétfőn 18.30-kor *Szeverényi János* evangélikus lelkész *Megújulási mozgalmak a kereszténységben* című előadása hangzik el. Mindenkit szeretettel vár a farkasréti ökumenikus közösség.

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) január 12-i programja: Áhítat (Jn 3,36a): *Johann Gyula*. Bibliatanulmány: Noé – *Szell Bulcsú*. Az alkalom 17 órakor kezdődik az Országos Egyházi Iroda utcáról nyíló földszinti termében (Budapest VIII., Üllői út 24.).

HALÁLOZÁS

Életének 93. esztendejében elhunyt Arany Józsefné született Öry Erzsébet, evangélikus lelkész özvegye, a Sarepta Evangélikus Szeretothon lakója, aki 1947-től volt hűséges társa férjének. Három árva gyermek felnevelője, a gádosori, orosházi és csépai egyházközség papnéja volt. Urnáját január 10-én 10 órakor a budapest-kelenföldi evangélikus templomban helyezik el.

HIRDETÉS

Hirdetmény

Az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola az Örök Diák Egyesület megalakulása kapcsán szeretettel várja azok jelentkezését, akik az 1932. évi iskolaalapítást követően az épületben tanultak.

Jelentkezni *Balikóné Németh Mártánál* lehet a 99/311-767-es vezetőkes vagy a 20/824-6050-es mobilszámom, az *ode@eotvos.sopron.hu* e-mail címen, esetleg a 9400 Sopron, Deák tér 51. címre írt levélben.

HIRDETÉS

Ismét szlovák nap Békáson

A csillaghegyi evangélikus gyülekezet szeretettel hívja barátait január 15-én a békásmegyeri evangélikus templomba (1038 Budapest, Mező u. 12.; tel.: 1/368-6118) az összejövetel napjára.

Délután 10 órakor a szlovák–magyar kétnyelvű istentiszteleten *Aradi András* prédikál. Délben ebédre várjuk vendégeinket. 14 órakor *Závada Pál* íróval beszélgetünk hitről, nyelvről, együttélésekről. A nap vendége a szlovák általános iskola és gimnázium ének-, tánc- és zenekara. 16 órakor vacsere, ígét hirdet: *Donáth László*.

A Beledi Evangélikus Egyházközségben január 14-én, szombaton 18 órakor szeretetvendégséget tartunk. A szeretetvendégségen *Kovácsné Tóth Márta* lelkész tart előadást Erdélyről. Áhítatot *Kovács Imre* lelkész tart.

Tisztelt Olvasóink!

Kiadónk Üllői úti könyvesboltja január 2. és 13. között leltár miatt zárva tart.

Január 16-tól újra várjuk kedves vásárlóinkat a szokásos nyitvatartási rend szerint (hétfő–péntek 9–17 óráig).

A leltár ideje alatt teljesítjük a sürgős megrendeléseket, illetve kiadványaink megvásárolhatók a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.).

Megértésüket köszönjük.

Luther Kiadó

Offertórium

Szeretettel tájékoztatjuk gyülekezteinket, hogy a vízkereszt ünnepe utáni első vasárnap (január 8.) offertórium a templomépítések és renoválások támogatását szolgálja. Kérjük, adakozó szeretettel segítsék az ügyet.

APRÓHIRDETÉS

Harmincnégy éves, keresztény gondolkodású fiatalember üzton keresi megértő társát házasság céljából negyvenéves korig. Cím: Telek Ferenc, 7045 Györfköny, Szőlő u. 40.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Az angyal így szólott hozzá: „Ne félj, Zakariás, meghallgatásra talált a te könyörgésed: feleséged, Erzsébet fiút szül neked, és Jánosnak fogod őt nevezni.” Lk 1,13 (Zsolt 66,20; Mt 3,13–17; Róm 12,1–3/4–8; Zsolt 96) Urunk imádságot meghallgató Isten. Figyel ránk, meghallja gyenge, erőtlén, sokszor bizonytalan imáinkat is, nem utasítja el őket. Igaz, hogy nem mindig felel meg „elvárásainknak” az a mód, ahogy ő válaszol. Néha hallgat, máskor nem úgy teljesül kérésünk, ahogy mi szeretnénk. De mindig a javunkat, üdvösségünket akarja. Zakariás kitartó könyörgése is meghallgatott végül. Amikor betelt az idő, megjött a felelet, előtűnt Isten üdvözítő tervének útkészítője: János. Az igazi imádság: elvárások helyett türelemmel várni.

Hétfő

Elfáradnak és ellankadnak az ifjak, még a legkiválóbbak is megbotlanak. De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szármra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg. Ézs 40,30–31 (Ef 3,14,16; ApCsel 10,37–48; Jn 3,1–13) A mindennapok lázas sietségében gyakran elfogy az erő. Nem csak az időseké, akik fiatalosságunk munkabírását már elvesztették. A fiatalok ereje sem korlátlan. Sokszor láthatunk erőtlén, botladozó, céltalan fiatal életteket. Idősek és fiatalnak egyformán szüksége van a külső és belső erő megújulására. Ennek egyetlen biztos forrása van: az Úrban bízni, meghajítani előtte térdünket, és tőle kérni az erőt napról napra.

Kedd

Figyelj beszédemre, Uram, vedd észre sóhajtozásomat! Figyelj hangos kiáltásomra, mert hozzád imádkozom! Zsolt 5,2–3 (Ef 6,18; Józ 3,9–17; Jn 3,14–21) Milyen szomorú, amikor nem tudjuk senkinek elmondani bánatunkat, félelmünket, fájdalmunkat! Úgy érezzük, hogy senki sem figyel ránk. Mégse adjuk fel! Nem vagyunk egyedül! A zsolttáros tudja, hogy van, aki meghallgat minket. Makacs kitartás, szinte „erőszakos dörömbölés” ez az imádság Isten ajtaján: vedd észre, hogy szükségem van rád! Van-e kitartásunk az imádságban, nem adjuk-e fel túl könnyen? A Lélek meg tud tanítani arra, hogy éberen és állhatatosan tudjunk magunkért és másokért is könyörögni.

Szerda

Megláttam népem nyomorúságát Egyiptomban, és meghallottam kiáltásukat a sanyargatók miatt. 2Móz 3,7 (Lk 1,68,74–75; Kol 2,1–7; Jn 3,22–30) A tegnapi ige folytatásának is tekinthetjük a mait. „Megláttam – meghallottam kiáltásukat.” Isten soha nem közbömbös azok iránt, akikkel jogtalanság történik, akiket igaztalanul üldöznek, és akik hozzá „kiáltoznak”. Zakariás hálaímaja is ezt tükrözi. Ezért szolgálhatunk félelem nélkül mi is szabadító Urunknak életünk minden napján – ma is.

Csütörtök

A jó cselekvésben pedig ne fáradjunk el, mert a maga idejében aratunk majd, ha meg nem lankadunk. Gal 6,9 (Zak 8,13a; Mk 10,13–16; Jn 3,31–36) Isten felszabadít minket, hogy azzá legyünk, amire rendelt bennünket: áldássá váljunk mások számára. Ne fáradjunk ezért bele a jó cselekvésébe, még ha bizony sokszor fárasztónak is tűnik, mert – ahogy a *Római levélben* olvassuk – „a teremtet világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését” (8,19). Mindenki a maga hasznát keresi, kevés olyan ember van, aki másokért él, pedig „így leszel áldás!” (Túrmezi Erzsébet).

Péntek

Ki tudja, talán felénk fordul, és megszán az Isten, lelehad lángoló haragja, és nem veszünk el! Jón 3,9 (Jn 12,46; Lk 12,49–53; Józ 1,1–18) Ki tudja? Ezt a bizonytalannak induló, Isten ígétjében mégis komolyan vevő kérdést a megítelt niniveiek teszik fel. A távollétek sokszor megszegyenítenek bennünket, közzelvévöket. Felfigyelnek Isten bünt megítélő szavára. Jézus azért jött a világra, hogy átvilágítsa azt, és rávilágítson bűneinkre, hiteltelenségünkre. Ahogy a „hitetlen” niniveiek megtértek, és Isten megmentette őket, úgy kész minket is magához ölelni, hogy ne maradjunk a bűn és a halál sötét-ségében.

Szombat

Így szól az én Uram, az Úr: Még gyűjtök azokhoz, akiket összegyűjtöttem! Ézs 56,8 (Jn 11,51–52; Mt 6,6–13; Józ 2,1–24) Istennek a népével kapcsolatos egyik legboldogítóbb ígérete ez: összegyűjtöm, megsokasítom őket. Mi azonban sokszor az ellenkezőjét tapasztaljuk: fogy azoknak a száma, akik hozzá tartoznak. Templompadok üresednek meg, elnéptelenedett templomok válnak feleslegessé. Jézus halála azonban mégsem volt hiábavaló! A drága magvetésből mindig reményteljes aratás lehet – és egyszer lesz is. Össze tudja gyűjteni a szétszóródottakat már most is, a „nem népből” új népet tud létrehozni, és eljön a nap, amikor övéit mindenünnen egybegyűjti. Ez a reménység új erőt adhat nekünk már ma is!

■ KEVEHÁZINÉ CZÉGÉNYI KLÁRA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 8-tól január 15-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>6.55 / Duna Tv Légy jó mindhalálig (magyar játékfilm, 1936) (71')</p> <p>8.05 / Bartók rádió Pavel Kohut orgonál a pozsonyi rádió hangversenytermében (60')</p> <p>9.05 / m2 Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>11.00 / mtv Más fényben a házasságról (40')</p> <p>15.04 / Kossuth rádió Kard és kereszt (31')</p> <p>15.05 / mtv Örömhír. A baptista egyház műsora (26')</p> <p>20.42 / Kossuth rádió William Shakespeare: Vízkereszt, vagy amit akartok. Közvetítés a Madách Színházból Vigjáték két részben (1986)</p>	<p>11.45 / Petőfi rádió Szimbólumok hétről hétre. Fogadalmak és műalkotások</p> <p>12.25 / Duna Tv Magyarország kincsei – Templomok. Református templom – Kovácskida (5')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház felőrája (30')</p> <p>15.50 / PAX Jubál 2003 6. rész: Canify (ZMC – 25')</p> <p>16.50 / PAX Ébredés, 6. rész (ZMC – 31')</p> <p>19.30 / PAX 1000 kilométer egyháztörténeti utakon kerékpárral 1. rész: A protestantizmus terjedése Magyarországon (ZMC – 27')</p>	<p>5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Blázy Árpádné evangélikus lelkészt hallhatjuk.</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház felőrája</p> <p>15.50 / PAX Jubál 2003 7. rész: Psalmus (ZMC – 23')</p> <p>16.20 / mtv Maradj velünk Találkozás Jézussal (10')</p> <p>19.30 / PAX 1000 kilométer egyháztörténeti utakon kerékpárral 2. rész: Növekedés és ellenreformáció (ZMC – 27')</p> <p>20.00 / Duna Tv A Noszty fiú esete Tóth Marival (magyar játékfilm, 1960) (96')</p>	<p>11.20 / Kossuth rádió Tetten ért szavak (15')</p> <p>12.30 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebednek bízunk eleitől fogva...” A református egyház felőrája</p> <p>15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem A Debreceni Református Kollégium nagykönyvtára (20')</p> <p>16.30 / mtv Útmutató. Dísz-e a liturgia? (30')</p> <p>21.00 / m2 A csitári hegyek alatt (magyar dokumentumfilm, 2000) (40')</p> <p>0.55 / tv2 Szörényi–Bródy: István, a király Csíksomlyó, 2003. július 5.</p>

CSÜTÖRTÖK

10.29 / Bartók rádió
Halotti beszéd
Hangmontázs Márai Sándor művei és az ómagyar szöveg alapján (33')

12.30 / Duna Tv
Élő egyház (ism.) (26')

16.50 / PAX
Ébredés, 9. rész (ZMC – 31')

19.30 / PAX
1000 kilométer egyháztörténeti utakon kerékpárral
4. rész: Evangéliummal a Rónaságban (ZMC – 18')

20.00 / PAX (premier)
Mit ér az ember, ha... – Mészöly Kálmán

21.00 / m2
Ahogy az Isten elrendeli – Olga filmje (magyar dokumentumfilm, 2000) (67')

PÉNTEK

20.50 / tv2
A zongorista (francia–angol–német–lengyel film, 2002) (142')

7.45 / Hallmark
Öten a mennyországban (amerikai film, 2004) (131')

16.50 / PAX
Ébredés, 10. rész (ZMC – 28')

18.35 / Spektrum
A sivatag atyja – Almásy László (50')

SZOMBAT

6.03 / Petőfi rádió
A szeretet közösségei. Látogatás az átányi református általános iskolában (27')

7.45 / Film+
Aranytó (amerikai film, 1981) (109')

12.05 / Duna Tv
Isten kezében. Prohászka Ottokár, Magyarország apostola (26')

17.45 / PAX
Ki is volt Luther Márton? (12')

20.00 / PAX (premier)
A halál kapuja
1. rész (dokumentumfilm)
„Ma (...) az egyén halála egyre inkább tabutéma. (...) Filmünk azt boncolgatja, hogy itt van egy új helyzet, amelyet meg kell tanulunk kezelni.” (60')

VASÁRNAP

6.30 / Duna Tv
Légy jó mindhalálig (magyar film, 1960) (96')

11.31 / Bartók rádió
Rimszkij–Korszakov: Hópehelyke – szvit (14')

12.05 / Duna Tv
Élő egyház

13.35 / Duna Tv
Nem élhetek muzsikászó nélkül (magyar játékfilm, 1935)

15.00 / mtv
Örömhír. A református egyház műsora

16.04 / Kossuth rádió
Magyarok szeretetével a cunami földjén (56')

21.16 / Kossuth rádió
Illyés Gyula: Testvérek (1973)
Közvetítés a Pécsi Nemzeti Színházból, felvételről

Következő számunkban:

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem melléklete

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
Évlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobszoni Sándor (sandro.dobszoni@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvElet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hifo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Koháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (16 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hétfő csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetesek@evelet.hu címre várjuk.